

ΙΖ'.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

ΕΠΙΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ.

Πανιερώτατε μητροπολίτα Ἐρέσου, ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κύρ Ἀγαθάγγελε· τὴν φίλην ἡμῖν αὐτῆς πανιερότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμεθα. Ἄσμενοι ἐδεξάμεθα τὴν ἀπὸ τῆς ιη'. τοῦ φθίνοντος μηνὸς ἀδελφικὴν ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, περικλείστως φέρουσιν ἀντίγραφον πρακτικοῦ τῶν δύο σωμάτων, τῆς ἱερᾶς συνόδου δηλονότι καὶ τοῦ Δ.Ε. Μ. συμβουλίου, γενομένου ἐν τῇ τῆς ιε'. συνεδριάσει αὐτῶν, ὡς καὶ τὸ ἐν τῇ αὐτῇ ἐγκριθέν ὑπόμνημα εἰς ἀναίρεσιν τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς σεβαστῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ἡμῶν, τῶν περιεχομένων ἐν τῷ τῆς ιθ'. τοῦ παρελθόντος μηνὸς δεκεμβρίου τῆς Α. ἐξοχότητος τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης Ἀσῆμ πασσᾶ τεσκερέ, ὡς καὶ τῶν ἐν τῷ ἐπισυνημμένῳ αὐτῷ, κατ' ἀνεπίσημον ἑλληνικὴν μετάφρασιν, πρακτικῷ τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Διεξεληθόντες μετὰ τῆς προσηκούσης σπουδῆς τὰ μνησθέντα ἐγγράφα, συνετάξαμεν καὶ ἐδώκαμεν εἰς μετάφρασιν τὸ συνοδεῦσον αὐτὰ ἡμέτερον πρὸς τὴν Α. ἐξοχότητα τὸν ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης γράμμα, οὗτινος ἐπισυνάπτομεν ὥδε ἀντίγραφον*. Καὶ τὸ μὲν πρακτικόν, ὡς ἀπὸ τῆς τοῦ ἡμετέρου γράμματος συντάξεως καθορᾶται, συμπεριελήφθη ἐν αὐτῷ κατὰ τὸ σύνολον· περὶ τοῦ ὑπομνήματος δέ, ἔνθεν μὲν ὅτι γίνεται μνεία αὐτοῦ ἐν τῷ πρακτικῷ, ἔνθεν δ' ὅτι ὡς ἐκ τοῦ χαρακτηρος καὶ τῆς συντάξεως αὐτοῦ δύναται μᾶλλον ὡς ἡμιεπίσημο; διαφωτιστικῇ ἀπάντησις θεωρηθῆναι, οὐδεμίαν ἐτέραν περὶ

*) Ἴδε κατωτέρω ὑπ' ἀριθ. Κ'.

αὐτοῦ ἐξιδιασμένην σύστασιν ποιῆσαι ἀναγκασίον ἐθεωρήσαμεν. Ἡ σπουδαιότης ὅμως τῶν τε πραγμάτων καὶ τῶν περιστάσεων ἐπιβάλλει ἡμῖν τὴν διατύπωσιν σκέψεων τινῶν ἡμετέρων τὸ ἐγγράφον τοῦτο ἀφορῶσιν. Κατὰ τὴν ἡμετέραν ταπεινὴν ἀντίληψιν, ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ τὸ ἐγγράφον τοῦτο παρχφρασίς ἐστι τοῦ ἡμετέρου ἀπὸ τῆς ιε'. τοῦ παρωχημένου ἰουλίου ὑπομνήματος* μέ τινας προσθήκας ἐξογκούσας, οὐχὶ πρὸς λυσιτέλειαν, τὰ τῆς προασπίσεως τῶν τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας δικαίων ἐπιχειρήματα, ἐν δὲ τοῖς καθέκαστα παρηγοῦμεν τὰς ἐφεξῆς ἐλλείψεις. Α'. ὁ χαρακτήρ τοῦ ἐγγράφου ἐστὶ πέραν τοῦ δέοντος διεθνῆς, ἅμα δὲ καὶ δηκτικὸς, τρόπος τοῦ γράφειν ὅλως εἰς τὰς μεταξύ τῆς Ὑψ. πύλης καὶ τῶν πατριαρχείων κανονικὰς σχέσεις ἀσυνήθης. Β'. κατὰ κόρον καὶ ἐπιδεικτικῶς χρῆσιν τοῦ ἐπιχειρήματος ποιεῖται ὅτι πᾶσαι τάχα αἱ τῶν χριστιανῶν ἀστικαὶ ὑποθέσεις ἀνάγονται κατὰ νόμους ῥητοῦς εἰς τὴν τῶν ἡμετέρων ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων ἀρμοδιότητα, ὡς καὶ αἱ τῶν μωαμεθανῶν τοῖς μωαμεθανικοῖς δικαστηρίοις ἀνήκουσιν, ὅπερ οὐκ ἔρρωται καθ' ὅλοκληρίαν· καλὸν μὲν τὸ ἐγχείρημα, ἀπαιτεῖται ὅμως μετριότης εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἐν καταλλήλῳ μέτρῳ καὶ τρόπῳ. Γ'. τὸ περὶ ποινικῶν δικῶν ἐν γένει τοῦ κλήρου χρῆζει σαφεστέρας καὶ τεχνικωτέρας διαπραγματεύσεως, ἅτε μεταξύ τῶν τῆς ἐκκλησίας δικαίων, ὅσον οἶδαμεν, τὸ μᾶλλον διαταράσσον καὶ πείσμονας καθιστῶν τοὺς τῆς πολιτείας ἄρχοντάς ἐστι τοῦτο. Δ'. τὸ περὶ διαθηκῶν ἐπὶ τῶν ὧν τίθεται βάσεων καὶ ὅπως διαπραγματεύεται φέρει μᾶλλον τὴν λύσιν καθ' ἡμῶν, ἐξ ἄλ-

*) Τὸ ἐνταῦθα ἀναφερόμενον ὑπόμνημα τὸ τῆς ιε'. ἰουλίου ἐστὶ τὸ ὑπὸ τύπον ταχυρίου τῇ Ὑψ. πύλῃ διαβιβασθὲν, ὑπὸ ἐπιτροπῆς δὲ συνταχθὲν διορισθείσης ὑπὸ τῶν δύο σωμάτων (βλ. πρακτ. 20 μαΐου 1883.)

λου, ἐν ᾧ τοσούτων ὑπουργικῶν διαταγμάτων καὶ δικαστικῶν ἀποφάσεων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς θεωρίας τῶν πατριαρχείων χρῆσις γίνεται, τὸ περὶ διαθηκῶν καὶ τὴν συνιστῶσαν αὐτὸ πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν κηρύσσει μονονοῦ ἄκυρα, καίτοι ἐν τούτῳ σπουδαιότατα στοιχεῖα ὑπὲρ τοῦ δικαιώματος τῆς διαθήκης ὑπάρχουσι· Ε'. τὸ περὶ διατροφῆς διὰ τὴν ἀπὸ κοίτης καὶ τραπέζης χωριζομένην σύζυγον συμπιλιζόμενον καὶ συγχεόμενον μετ' ἀσχέτων καὶ μέχρι τῶν δογμάτων τῆς ἐκκλησίας ἐξωθούμενον μᾶλλον περιπλέκεται, ἐν ᾧ τὰ περὶ τούτου πρόχειρα ἐπιχειρήματα ἀκαταμάχητά εἰσιν· ΣΤ'. ὁ περὶ τῶν ἡμετέρων σχολείων πλατειασμός καὶ τὸ περὶ ἐπιστημονικῶν μόνον σχολείων ἐπιχείρημα οὐδόλως συμβάλλουσιν εἰς τὴν περὶ διευθύνσεως τῶν σχολείων τοῦ γένους θεωρίαν τῶν πατριαρχείων· Ζ'. ἡ συζήτησις καὶ ὁ καθορισμός τῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους δικαίων ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ χᾶτι χουμαγιούν, τῶν βερατίων καὶ τῶν κανονισμῶν, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἐπιβλαβής ἐστι, τὸ ἐφ' ἡμῖν δ' ἐτέθη ἐν τῷ ὑπουργικῷ τεσκερὲ πρὸς ἐξαπάτησιν καὶ σαγήνην, διὸ καὶ οὐδόλως διστάζομεν εἰπεῖν ὅτι πᾶσα συζήτης ἐπὶ ταῖς βάσεσι ταύταις ὅλως ἐπιζημία ἔσεται τῇ ἐκκλησίᾳ. Τὰς ταπεινὰς ταύτας σκέψεις ἐκ τῆς προχείρου ἀναγνώσεως τοῦ ἐγγράφου, ὃ ποῦ μὲν παρουσιάζει χαρακτῆρα γράμματος, ποῦ δ' ὑπομνήματος, σχηματίζαντες, μεταδίδομεν διὰ τῆς παρούσης τῇ ὑμέτερᾳ ἀγάπῃ καὶ τοῖς δυοῖν σώμασι δυναμένοις λαβεῖν ταύτας ὑπ' ὅψιν εἰ γε βούλονται.

Βογιατζῆ-κιοῖ, τῇ κα' φεβρουαρίου αὐτοῦ.

† Ὁ πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως **ΙΩΑΚΕΙΜ**,
ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΙΗ'.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΗΣ 23 ΦΕΒΡ. 1884.

Ἡ συνέλευσις κοινῇ ἀπεφώνησε τὸν διορισμὸν τετραμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ὑπὸ τῶν Σεβ. ἀρχιερέων Ἡρακλεῖας καὶ Νικομηδείας καὶ τῶν κ. κ. Γ. Καζανόβα καὶ Β. Σαρακιώτου, ὅπως μεταβᾶσα αὐρίον ἀπὸ πρωίας ὁμοῦ μετὰ τοῦ γραμματέως παρὰ τῇ Α. Θ. Παραγιότητι συνεννοηθῇ μετ' Αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἐκφερομένων ὑπ' Αὐτῆς κρίσεων, ὡς καὶ περὶ τῆς υἱοθετήσεως ἢ μὴ τοῦ ὑπομνήματος καὶ περὶ τοῦ τακτικίου εἴγε τροποποιηθήσεται ἢ οὐ ἀναλόγως πρὸς τὴν γενησομένην συνεννόησιν· καὶ ἐν τῇ προσεχῇ συνεδριάσει ὑποβάλλῃ εἰς τὴν ἔγκρισιν τῶν δύο σωμάτων τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς.

ΙΘ'.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΗΣ 26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ.

Εἶτα ὁ ἅγιος Ἡρακλεῖας λέγει· Κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς σεβαστῆς συνελεύσεως τῶν δύο σωμάτων δοθεῖσαν ἡμῖν ἐντολὴν, μετέβημεν προχθὲς τῇ παρασκευῇ ἀπὸ πρωίας μετὰ τῆς Α. Σεβ. τοῦ ἁγίου Νικομηδείας καὶ τῶν ἀξιολύμων Κυρίων Γ. Καζανόβα καὶ Β. Σαρακιώτου παρὰ τῇ Α. Θ. Παραγιότητι καὶ ἀνηγγείλαμεν Αὐτῇ τὸν σκοπὸν τῆς ἀπελεύσεως ἡμῶν, ἡ δὲ Παραγιότης τοῦ μᾶς ἐδέχθη καὶ μᾶς ἡκροάσθη μετὰ πολ-

λῆς εὐμερείας καὶ εὐαρεσκείας. Ἀκολουθῶς ἐπῆλθεν ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν ἐπὶ τῶν διαφόρων σημείων, τὰ ὅποια ἡ Παραγιότης του εἶχε διακοινώσει εἰς τὰ δύο σώματα διὰ τῆς γνωστῆς ἐπιστολῆς της, μάλιστα δὲ ἡ Παραγιότης του εὐηρεστήθη νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας τὸ ὑπόμνημα καὶ ἀναγνώσῃ αὐτὸ ἡ ἴδια, παρατηρούντων τῶν Κυρίων Γ. Καζανόβα καὶ Β. Σαρακιώτου ἐν ἐτέρῳ ἀντιγράφῳ, ἐν δὲ τῇ ἀναγνώσει αὐτοῦ ἐπολεῖ καὶ τὰς παρατηρήσεις Αὐτῆς, ἐξ ὧν τινὰς ἐδέχθημεν ὡς ὀρθὰς, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ Παραγιότης του παρεδέχθη ὡς ὀρθὰς καὶ τινὰς τῶν ἡμετέρων παρατηρήσεων, καὶ κατελήξαμεν εἰς ἓν σημεῖον εὐάρεστον καλῆς συνεννοήσεως τόσον ἡ Παραγιότης του ὅσον καὶ ἡμεῖς. Ἐκ τῆς τοιαύτης ἀνταλλαγῆς ἰδεῶν μεταξὺ τῆς Παραγιότητός του καὶ ἡμῶν ἐμίναμεν σύμφωνοι νὰ ἐπενεχθῶσι διορθώσεις τινὲς ἐν τῷ ἐγγράφῳ, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ νὰ ἴδῃ πρῶτον αὐτὰς ἡ συνέλευσις τῶν δύο σωμάτων καὶ ἐπενέγκῃ τὴν ἐπ' αὐτῶν τελειωτικὴν ἀπόφασιν. Μετὰ πλειστης δὲ χαρᾶς ἀναγγέλλω ὅτι ἀνεχωρήσαμεν καὶ ἡμεῖς Μαν εὐχαριστημένοι, πιστεύω δὲ ὅτι καὶ ἡ Παραγιότης του ἔμεινε Μαν εὐχαριστημένη. Ὁ κ. Γ. Καζανόβας ἠρώτησεν ἐπίσης τὴν Παραγιότητά του ἐὰν ἐγκρίνῃ ἵνα υἱοθετήσῃ τὸ ἀνθυπόμνημα ἡμῶν, ἡ δὲ Παραγιότης του εἶπεν ὅτι τὸ υἱοθετεῖ καὶ τὸ παραδέχεται καθ' ὁλοκληρίαν. Τώρα δὲν μένει ἢ νὰ ἴδῃ ἡ συνέλευσις τὰς διορθώσεις καὶ ἐὰν ἐγκρίνῃ αὐτὰς νὰ τεθῶσιν ἐν τῷ ἐγγράφῳ.

Ὁ κ. Καζανόβας. Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τῆς

Α. Σεβ. τοῦ ἀγίου Ἡρακλείας λεχθέντων προστίθῃμι ὅτι ἡ Παραγιότης του πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι καθ' ὅλα ὑπάρχει σύμφωνος μεθ' ἡμῶν, λαβοῦσα τὸ σχέδιον τοῦ τακριίου, δι' οὗ μέλλει νὰ διαδιβάσῃ τὸ εἰρημένον ἐγγράφον, προσέθηκε γράσεις τινὰς, δι' ὧν ἀποδεικνύται ἡ υἱοθεσία αὐτοῦ, ἔτι δὲ καὶ λέξεις τινὰς ἀποδεικνυούσας τὴν ὁμόφωνον στάσιν πάντων ἐπὶ τοῦ ὑφισταμένου ζητήματος.

Ἐπὶ τοῖς λόγοις τούτοις ὁ κύριος Γαροφαλλίδης, ὑποστηριζόμενος ὑφ' ὅλων ἐν γένει τῶν μελῶν, ἐξέφρασεν εὐχαριστίας πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παραγιότητα διὰ τὰ ἀγαθὰ αἰσθημάτων, ἅτινα Αὕτη ἐπεδείξατο καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ μεθ' ὃ ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ τοῦ γραμματέως αἱ ρηθείσαι σημειώσεις πρὸς διόρθωσιν χωρίων τινῶν τοῦ ὑπομνήματος μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν προηγουμένως συνεννόησιν μεταξὺ τῆς Παραγιότητός του καὶ τῆς ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη αὐτοῦ ὅπως μείνωσιν ὡς ἔχουσι.

Κατὰ τὰς σημειώσεις ὅθεν ταύτας ἡ Παραγιότης του ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς περικοπῆς τοῦ χᾶτι χουμαγιούν «πάντα τὰ πνευματικὰ δικαιώματα κτλ.», ὅτι πρέπει νὰ ᾔναι σύμφωνος πρὸς τὸ κείμενον παρατηρηθέντος δὲ τούτου, προσετέθη ἡ λέξις «προνόμια», ἥτις ὑπάρχει ἐν τῷ κειμένῳ. Τὴν κατωτέρω ἀπαντῶσαν φράσιν «ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν» ἡ Παραγιότης του ἐθεώρησεν ἀσύμφορον καὶ ἐπομένως διαγραπτέαν, διὸ καὶ μετὰ

συζήτησιν ἐνεκρίθη ἡ διαγραφὴ αὐτῆς, συγχρόνως δὲ ἐνεκρίθη καὶ ἡ διαγραφὴ τῶν εἰσαγωγικῶν ἀπὸ τῆς περικοπῆς «ἐκάστη χριστιανικὴ κοινότης», διὰ τὰ φαίνεται ὅτι ἡ περικοπὴ αὕτη ἀνήκει εἰς τὸ ὑπόμνημα, οὐχὶ δὲ εἰς τὸ χάτι χουμαριούν, ἐξ οὗ εἶχε ληφθῇ. Ἐπίσης ἡ Παραγιότης του ἐθεώρησεν ἀσύμφορον τὸ ἐπιχειρήμα «ὅτι αἱ προνομίαι ἐτέθησαν ἐν ἀρμοσίᾳ μετὰ τῆς νέας θέσεως» καὶ μὴ ἐρχόμενον εἰς ὑπεράσπισιν ἡμῶν, ἀλλ' ἡ συνέλευσις μετὰ συζήτησιν ἐνέκρινεν ἵνα μὲν τὸ χωρίον τοῦτο ὡς ἔχει, διότι ἀναφέρεται εἰς πολλὰ μέρη τοῦ χάτι χουμαριούν. Εἰς τὸ μέρος, ὅπου κατωτέρω γίνεται λόγος περὶ τῆς βερολινέου συνθήκης, ἡ συνέλευσις παρεδέξατο τὴν παρατήρησιν τῆς Παραγιότητος του ὅτι τὸ 23 ἄρθρον τῆς συνθήκης ταύτης προτίθεται τὴν συγκαλέσιν λαϊκῶν μικτῶν συμβουλίων, καὶ οὐχὶ ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας. λαβοῦσα δὲ ὑπ' ὄψιν τὸ 63 ἄρθρον τῆς αὐτῆς συνθήκης ἐνέκρινε τὴν δι' αὐτοῦ ἀντικατάστασιν τοῦ 23 ἄρθρου. Τὴν ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἀπαντῶσαν λέξιν «μόνον» ἐν τῇ περικοπῇ «τὸ δὲ πατριαρχεῖον ὑφιστάμενον καὶ ἐνεργοῦν νομίμως μόνον» ἐνέκρινεν ὡς διαγραπτέον, συνφδὰ τῇ παραιτησίᾳ τῆς Παραγιότητος του, παρεδέξατο δὲ τὴν ὑπ' αὐτῆς γενομένην πρότασιν ἵνα κατόπιν τῆς φράσεως «ἐπὶ τῇ βάσει» προστεθῶσιν αἱ φράσεις αὗται «τῶν ἱερῶν κανόνων, τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων, τοῦ ἀδιακόπου ἐθίμου». Ὁμοίως ἐνέκρινε τὴν διαγραφὴν τῆς ἐν τῷ τέλει τῆς αὐτῆς παραγράφου ἀπαντῶσης περικοπῆς

«ἡ μὲν ἐντολὴ τοῦ πατριαρχείου» κτλ. μέχρι τέλους, ὡς χορηγούσης τῇ κυβερνήσει τὸ δικαίωμα τῆς συγκαλέσεως τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἀντικαταστήσασα αὐτὴν ὡς ἐξῆς· «Τοῦτο, ὡς κατανοεῖ καὶ ἡ σεβαστὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, εἶναι ἔργον ἐθνικῆς συνελεύσεως, συγκαλουμένης νομίμως διὰ τῶν πατριαρχέων ἐξ ἀπασῶν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου» καὶ συνδέσασα ὡς ἐξῆς τὴν παράγραφον ταύτην μετὰ τῆς ἐπομένης· «Τοιαύτης ὅμως ἀνάγκης μὴ ὑπαρχούσης τό γε νῦν, τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον πιστὸν εἶς τε τὴν ἐντολὴν κτλ.» — Μετὰ τὴν κατωτέρω φράσιν· «τὸν ὑπὸ τοῦ χάτι χουμαριούν τοῦ 1272 διατυπωθέντα» προσέθηκε τὴν ἐξῆς περικοπὴν· «ἦτοι τὸν διὰ τῆς ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας», τὴν δὲ ἀμέσως ἀπαντῶσαν φράσιν «τοῦ τὰ ἀποθέσει τὴν ἀρχὴν» ἀντικατέστησε διὰ τῆς ἐξῆς «τοῦ τὰ πᾶν ἡ κανονικὴ λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας». — Ἐν τῇ κατόπιν παραγράφῳ μετὰ τὴν φράσιν «περὶ παρεννοήσεως ἀπλῆς μὲν καθ' ἑαυτὴν» προσέθηκε τὴν ἐξῆς περικοπὴν· «ἐχούσης ὁμῶς ὡς συνέπειαν τὴν ἔκδοσιν διαφόρων διαταγμάτων, δι' ὧν ἐπὶ ἤλθεν ἡ διατάραξις τῆς καθεστῶσης τάξεως καὶ σύγχυσις καὶ ἀνωμαλία, ἥτις ἐκώλυσε τὴν νόμιμον λειτουργίαν αὐτοῦ, καὶ δυναμένης τὰ ἔχει ὀλεθρίας συνεπείας δι' αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐν Τουρκίᾳ κτλ.», ἐνέκρινε δὲ καὶ τὴν διαγραφὴν τῆς κατωτέρω περικοπῆς ἀπὸ τοῦ «ἐπιφυλασσομένη, ἐὰν θεωρῇ τοῦτο ἀναγκαῖον» μέχρι τέλους τῆς παρα-

γράφον. Εἰς τὸ περὶ ἀστικῶν δικῶν τῶν μητροπολι-
τῶν καὶ ἐπισκόπων κεφάλαιον, ἐνθα ἀπαντᾷ ἡ ἐξῆς
περικοπή· «ἀλλ' ἡ τροποποίησις τῆς 19 ρεβι-οὐλ ἐβ-
βέλ κτλ.», ἐνέκρινεν ἵνα τροποποιηθῇ οὕτως· «ἀλλ' ἡ
τροποποίησις «πᾶσα ἀστικὴ δίκη τῶν μητροπολιτῶν,
τῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καὶ τῶν ἐ-
πισκόπων θεωρεῖσθω ἐπιτοπίως ἐν τοῖς ἀρμοδίοις δι-
καστηρίοις τοῦ σερῆ», ἥτις ὡς πρὸς τὰ ἡμέτερα
βεράτια οὐχὶ τῇ 19 ρεβι-οὐλ ἐββέλ 1296, ἀλλὰ πολλῶ
ὑστερον ἐγένετο, ἅμα δὲ ἐγνώσθη οὐδαμῶς ἐγένετο
δεκτὴ, ἡ τροποποίησις, λέγομεν, αὕτη κτλ.» Εἰς τὸ
περὶ ποινικῶν δικῶν κεφάλαιον ἡ φράσις «οὐ ἡ ἀ-
φαίρεσις καθορίζεται ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν βερατίων»
ἐνέκρινεν ἵνα τροποποιηθῇ ὡς ἐξῆς· «οὐ ἡ ἀφαίρεσις
καθορίζεται ἐν τοῖς ἀλλοιωθεῖσι βερατίοις». Εἰς τὸ
περὶ διατροφῆς κεφάλαιον μετὰ τὰς λέξεις «τὸ περὶ
διατροφῆς ζήτημα. . . . ἀλλ' ἀναποσπᾶστως μετὰ
τούτων συνδέεται» ἐνέκρινεν ἵνα προστεθῇ ἡ φράσις
«διότι δὲν πρόκειται εἰ μὴ περὶ ὑποθέσεως ὑφιστά-
τος ἐστὶ τοῦ γάμου». Κατωτέρω δὲ μετὰ τὴν περικοπὴν
«καὶ εἰς τὰς ἀπορρεούσας ἐκ τῶν γάμων» ἐνέκρινεν
ἵνα προστεθῶσιν αἱ λέξεις «τοπικῶν χωρισμῶν».

Εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον ἐνέκρινε τὴν διαγραφὴν
τῆς κατωτέρω ἀπαντήσεως περικοπῆς· «ἦν διαλαθοῦ-
σαν οὐκ οἶδαμεν ὅμως τὴν ἐγνωσμένην περίοισαν τῆς
Α. ἐξοχότητος», ὡς προσβλητικῆς. Τὴν δὲ λέξιν «κοι-
ροτητων», ὀλίγον κατωτέρω, ἐνέκρινεν ἵνα ἀντικατα-
στήσῃ διὰ τῶν λέξεων «μητροπόλεων καὶ ἐπισκο-

πῶν». Εἰς τὸ περὶ διαθηκῶν κεφάλαιον μετὰ τὰς λέ-
ξεις «αἰ ρηταὶ διατάξεις καὶ νόμοι οὐδ' ἀνατρέπει»
ἐνέκρινεν ἵνα γένηται ἡ ἐξῆς τροποποίησις· «ἡ ὑπὸ
ἡμερομ. 4 ἀπριλλίου 1299 νεωτέρα διάταξις περὶ ἐκ-
δικάσεως τῶν ἐκ διαθηκῶν προερχομένων διαφορῶν
ἐν τοῖς κοινοῖς δικαστηρίοις». Ἀπασα δὲ ἡ κατόπιν
παράγραφος ἐνέκρινεν ἵνα διασκευασθῇ ὡς ἐξῆς· «ἡ
Α. ἐξοχότης ὁ ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν
θρησκευτικῶν ἐν τῷ τεσπερὲ αὐτοῦ τῆς 19 δεκεμβρίου
1883 λέγει ὅτι «τὸ τρίτον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ
τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου διαλαμβάνει ὅτι τὸ συμβού-
λιον τοῦτο ἐξετάζει καὶ ἐξομαλίζει τὰς περὶ εισοδη-
μάτων τῶν τῷ πατριαρχικῷ τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως θρόνῳ προσηρτημένων μονῶν, καὶ τὰς περὶ
διαθηκῶν, ἀγριερωμάτων, τραχωμάτων καὶ προικὸς
διερέξεις, ἐν περιπτώσει ὅμως, καθ' ἣν ἡθελον ἀνα-
φανῇ ζητήματα θίγοντα τοὺς περὶ ἐβκαφίων καὶ
γαιῶν νόμους καὶ τοὺς λοιποὺς κοινοὺς πολιτικοὺς
θεσμοὺς, ταῦτα φυνικῶς θεωροῦνται ὡς καὶ πρότερον
ἐν τοῖς ἀρμοδίοις τοῦ κράτους δικαστηρίοις καὶ συμ-
βουλίοις· ἐν δὲ τῷ ΙΑ' αὐτοῦ ἁρθρῷ περιέχεται, ὅτι
τὸ συμβούλιον τοῦτο θεωρεῖ ἰδιαζούσας δίκας, οἷαι αἱ
μεταξὺ δύο χριστιανῶν κληρονομικαὶ, ὅταν κατ' αἰ-
τησιν τῶν ἐνδιαφερομένων ἀνατεθῶσι τῷ πατριαρ-
χείῳ· ἐπειδὴ δὲ οἱ περὶ καταγραφῆς περιουσίας καὶ
διαθηκῶν τηρητέοι κανόνες καὶ τὰ καθήκοντα τῶν
ιεροδικῶν ἐμπεριλαμβάνονται ἐν τῇ προλαβόντως
παρὰ τῆς Ὑψ. πύλης πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ ὑ-

ψηλοῦ κράτους ἀποσταλεῖσθ ἐγκυκλίῳ, ταύτης δὲ αἱ διατάξεις ἐγνωστοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ πατριαρχείου πᾶσι τοῖς μητροπολίταις καὶ τοῖς ἐπισκόποις, διὰ ταῦτα εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ Σ. κυβέρνησις ἤδη δὲν ἐθέσπισέ τι ἐκτὸς εἴτε τῶν εἰρημένων τοῦ κατονισμοῦ ἄρθρων, εἴτε τῆς διατάξεως τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγκυκλίου». Ἐν τούτοις ἡ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ταύτῃ σχετική περὶ διαθηκῶν διάταξις ἀναγνώριζει πληρέστατα εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὸ δικαίωμα τοῦ διατιθέναι ἀπολύτως ὅπου βούλονται τὰς ἐαυτῶν περιουσίας, πλὴν τῶν βακουφικῶν κτημάτων καὶ τῶν δημοσίων γαιῶν, ἐξ οὗ ἀριδῆλως ἐξάγεται ὅτι οὔτε κἂν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι, ἀπαξ ἀναγνώρισασα ἡ Σ. Α. κυβέρνησις τὸ τοῖς χριστιανοῖς δικαίωμα τοῦ ποιεῖν ἐλευθέρως τὰς διαθήκας αὐτῶν κατὰ τοὺς θρησκευτικούς αὐτῶν νόμους, ἤθελεν ἐπιφυλάξει εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδικάσεως τῶν περὶ διαθηκῶν διαφορῶν, ἐν ᾧ ταῦτα διέπονται ὑπὸ ἄλλων νόμων καὶ ἀγνοοῦσι τέλος τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν. Ἐκτὸς τούτου τὸ 3 ἄρθρον τοῦ Β' τίτλου τοῦ περὶ καθηκόντων τῶν μελῶν τοῦ Ἐθν. Μ. συμβουλίου εἰδικοῦ νόμου, ὅστις συντάχθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χῆτι χουμαγιὸν, καθ' ὃ, ὡς κάλλιστα φαίνεται ἐν τῷ 13 ἄρθρῳ τοῦ ἐρμηνευτικοῦ ὑπομνήματος τοῦ Φουὰτ πασσᾶ, οὐδεμίαν πλέον ὑπάρχει δικαιοδοσία τῶν ἱεροδικείων τοῦ σερεῖ ἐπὶ τῶν χριστιανῶν, εἴτι δὲ ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ σερεῖ διὰ τοὺς μουνσυλμάρους, τοῦτο

ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν πνευματικῶν δικαστηρίων διὰ τοὺς χριστιανοὺς, τὸ ἄρθρον, λέγομεν, τοῦτο ρητῶς ὀρίζει ὅτι αἱ ἀπὸ διαθηκῶν διαφοραὶ, εἰς τὰς θρησκευτικὰς ὑποθέσεις ἀναγόμεναι, διεξάγονται καὶ ἐκδικάζονται ὑπὸ τοῦ εἰρημένου συμβουλίου. ὥστε ἐκ τούτων καταφαίνεται πῶς ἡ διάταξις τῆς 4 Ἀπριλίου 1883, ἥτις παραπέμπει τὴν ἐκδικασιν τῶν ἐκ διαθηκῶν διαφορῶν εἰς τὰ κοινὰ δικαστήρια, δημιουργεῖ τάξιν πραγμάτων μὴ συνάδουσιν πρὸς τὴν εἰρημένην ἐγκύκλιον καὶ τοὺς κατονισμοὺς. Ὑπολείπεται νὰ ἐξετασθῇ ἡ ἐρμηνεία καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου τοῦ κατονισμοῦ. Πᾶσα ἡ νομολογία τοῦ ἀκυρωτικοῦ κτλ.»—Εἰς τὸ περὶ ἀνεγέρσεως καὶ ἐπισκευῆς ἐκκλησιῶν κεφάλαιον, ἐνθα ἀναφέρεται ὅτι «πολλὰ μὲν αἰτήσεις νόμιμοι τῶν πατριαρχείων πάντῃ παρεωράθησαν», ἐνέκρινεν ἵνα τὸ χωρίον τοῦτο διασκευασθῇ ὡς ἐξῆς· «Εἰς πολλὰς μὲν αἰτήσεις νομίμους τῶν πατριαρχείων διάφορα προσκόμματα παρενεβλήθησαν καὶ ἀναβολαί». Εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου ἐνέκρινε τὴν διαγραφὴν τῆς φράσεως «ἵνα λάβωσιν ὑπὸ σημειωσιν» καὶ τὴν ἐξῆς μετὰ τὴν λέξιν «προθέσεις» προσθήκην «αἵτινες καὶ ἐλήφθησαν ὑπὸ σημειωσιν». Ἐν τῷ ἐπιλόγῳ μετὰ τὰς λέξεις «οὐδὲν αἰτεῖται ἢ τὸ ἀπαρασάλευτον τῶν» ἐνέκρινεν ἵνα προστεθῶσιν αὐθις τὰ ἐξῆς· «ἱερῶν κατόρων, τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων, τοῦ ἀδιακόπου ἐθίμου, τῶν». Εἰς δὲ τὸ τέλος μετὰ τὰς λέξεις «τὴν παῦσιν τῆς νομίμου αὐτοῦ λειτουργίας», ἐνέκρινε

τὴν προσθήκην τῆς περικοπῆς «καὶ τῆς ἐκ ταύτης προερχομένης βλάβης εἰς τὸ ὀρθόδοξον θρησκευμα».

Μετὰ τὰς τροποποιήσεις ταύτας ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἐπήνεγκεν ὅτι δεόν ἵνα ἐκφρασθῶσιν εὐχαριστίαι πρὸς τε τὴν Α. Θ. Π. καὶ πρὸς τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, διὰ τὴν αἰσίαν τοῦ ἔργου ἀποπεράτωσιν, ἐξ ἧς ἐξάγεται ὅτι ἡ τε Παραγιότης του καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τῶν δύο σωμάτων ἐμπνέονται ὑπὸ τῶν αὐτῶν φρονημάτων, ἡ δὲ συνέλευσις ὁμοφώνως ἐπεδοκίμασε τὰ λεχθέντα ὑπὸ τῆς Σεβασμιότητός του.

K'.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΑΚΡΙΡΙΟΝ
ΣΥΝΟΔΕΥΣΑΝ ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ*.

*Αριθ. Πρωτ. 491.

Τῇ Α. Ε. τῷ ὑπουργῷ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν.

Ἐξοχώτατε,

Διὰ τοῦ ἀπὸ 29 τοῦ παρελθόντος δεκεμβρίου μηνὸς ταπεινοῦ γράμματός μου ἀπαντῶν μετὰ τῆς προσηκούσης καὶ ὀφειλομένης προσοχῆς εἰς τὸν ὑψηλὸν τескерέν αὐτῆς τῆς 19 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, προσοχῆς σκοπούσης τοῦτο μὲν τὴν νομοταγῇ

* Ἡ περικοπὴ «Προσέτι ἐπισυνάπτω κτλ.» μέχρι τῶν «ἵνα πλείοτε διαλάβω ἐν τῷ παρόντι», ὡς καὶ ἡ κατωτέρω «τῆς δὲ εὐθύνης κτλ.» μέχρι τῶν «ἀπεκδύμεθα αὐτῆς» προσετέθησαν κατόπιν ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς πρὸς τὴν Α.Θ.Π. ἀποσταλείσης ἐπιτροπῆς

συμπεριφορὰν πρὸς τὴν σεβαστὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν, τοῦτο δὲ τὴν ἀδικήσιστον πεποιθήσιν πρὸς τὰ δίκαια τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, ἐδήλουν ὅτι οἱ λόγοι, οἱ ἐν τῷ ὑψηλῷ τούτῳ αὐτῆς τескерέ καὶ τῇ ἐπισυνημμένῃ αὐτῷ ἀνεπισήμῳ εἰς τὸ ἑλληνικὸν μεταφράσει τοῦ πρακτικοῦ τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, οὐδὲως ἐπεισάν με, ὡς οὔτε τὰ ἐν τοῖς πατριαρχείοις δύο νόμιμα σώματα, τὴν ἱερὰν σύνοδον δηλονότι καὶ τὸ ἔθν. μικτὸν συμβούλιον, ὅτι ἀνηροῦντο ἐν νομιμότητι ἀκαταμαχῆτῳ αἰ ἐν τῷ ἀπὸ τῆς 15 ἰουλίου ταπεινῷ ὑπομνήματί μου καὶ τοῖς λοιποῖς σχετικοῖς τοῖς πρὸ τούτου καὶ μετὰ τοῦτο ἐκδοθεῖσιν ἐγγράφοις φερόμεναι ἀποδείξεις, καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τὰ διὰ τοῦ τескерέ τῆς ὑμ. ἐξοχότητος τῆς 7 σαπὰν 1300 ἢ 31 μαΐου 1883 ἐκζητηθέντα καὶ προκληθέντα εἰς ἀπόδειξιν ὅτι προνόμια παλαιάτα, διὰ πολλῶν ὑψηλῶν φερμανίων καὶ ἄλλων διεθνῶν ἐγγράφων κατωχυρωμένα, μέχρις ἐσχάτων ἀπροσκόπτως λειτουργήσαντα, διεσαλεύθησαν καὶ μετεβλήθησαν. Οὐδὲως, λέγω, ἐπέισθημεν ὅτι αἰ ἐν τοῖς ὑψηλοῖς τούτοις ἐγγράφοις ἐκφερόμεναι ἀντιρρήσεις ἀναιροῦσι τὰ ὑφ' ἡμῶν ἐξ ὑψηλῆς διαταγῆς ταχθέντα ἐπιχειρήματα τῶν ἀνχμφηρίστων δικαίων τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου. Διὸ, ὅπως μὴ φανῶ ὀχληρὸς διὰ τῆς τῶν αὐτῶν ἢ καὶ πλειόνων ἐπικνηλῆφως, περιορίσθην ἐπὶ τοῖς συνοπτικῶς ἐκτεθεῖσιν ἐν τῷ μνησθέντι ἀπαντητικῷ τескерέ μου· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀπαντήσεώς μου ταύτης δέμνηνον σχεδὸν διήλθε διάστημα, οὐδαμῶς δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἠξιώθην ἀπαντήσεως δηλωτικῆς τῆς εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς ἐπανόδου, ἀφορώσης δὲ τὸ ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν φερμάνιον τῆς πατριαρχείας, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ διαταραχθέντα σημεῖα τῶν προνομίων καὶ δικαιωμάτων τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἢ τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀπ' αὐτοῦ παρχιτήσεώς μου. Τὰ δύο ἐν τοῖς πατριαρχείοις νό-

μιμα σώματα, ἡ ἱερὰ σύνοδος δηλονότι καὶ τὸ ἔθν. μικτὸν συμβούλιον, μὴ δυνάμεν ἐν συνειδήσει καὶ καθήκοντι καὶ εὐ-
λύγως νὰ παραβλέψωσιν ἢ ἀνεχθῶσιν ἐπὶ πλέον ἄνευ με-
γίστης βλάβης καὶ εὐθύνης τὴν τοιαύτην ἐπιζήμιον πρω-
τοφονῇ καὶ ὅλως ἔκρυθμον θέσιν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρό-
νου, τοῦ κέντρου τούτου ὅλων τῶν ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων
χριστιανῶν, δι' ἀποφάσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς 15 τοῦ τε-
λευτῶντος μηνὸς δηλοῦσί μοι ὅτι καθ' ὅλον τὸ δικάστημα
τοῦτο, μολονότι τὰ δύο ἐν τοῖς πατριαρχείοις σώματα νομο-
ταγῶς καὶ μετὰ μεγάλης περισκέψεως φερόμενα προσεπλά-
θησαν καὶ προσπαθοῦσι πρὸς ἀναστολὴν τῆς ἀκτασχετοῦ φο-
ρᾶς τῶν πραγμάτων, οὐχ ἥττον αἰσθάνονται ὅτι ἡ εὐθύνη
αὐτῶν ἀπέναντι τῆς τε σεβαστῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἔθνους
ἀφίκετο εἰς σημεῖον, προξενοῦν εἰς αὐτὰ μεγίστην ἀνησυχίαν.
Ἐπειδὴ κατὰ τὸ δικάστημα τοῦτο ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ἤλ-
θον ἀναφοραὶ κοινὰ ὑπογεγραμμέναι ὑπὸ τε τῶν ἀρχιερέων
καὶ τῶν χριστιανῶν. Ἐπειδὴ δι' ὅλων τούτων τῶν ἀναφορῶν
οἱ τε χριστιανοὶ καὶ οἱ ποιμένες αὐτῶν δηλοῦσιν ὅτι ἡ ἀπὸ
τοῦ καιροῦ τῆς κατακτῆσεως μέχρις ἐσχάτων ὑπαρξίς τῶν προ-
νομίων τῆς ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἐν τῶν οὐσιωδествάτων στοι-
χείων τῆς ὑπάρξεως καὶ συντηρήσεως αὐτῆς, πρὸς δὲ ὅτι ἐνε-
κα τῆς ἐπ' ἐσχάτων ἐπελθούσης παρσαλεύσεως τοῦ ἀρχαίου
καθεστῶτος ἔπαυσεν ὁ διοικητικὸς μηχανισμὸς τῆς ἐκκλησίας
τοῦ λειτουργεῖν, καὶ ὡς ἐκ τούτου διακυβεύονται τὰ συμφέ-
ροντα τῶν χριστιανῶν. Ἐπειδὴ ἐνεκα τούτου καὶ ἐνεκα τῆς
παρατεινομένης σιωπῆς τῆς Πύλης ἡ πνευματικὴ ἡσυχία καὶ
γαλήνη τῶν χριστιανῶν ἐκλονίσθη καὶ τὰ πνεύματα διατελοῦ-
σιν ἐν ἀνησυχίᾳ ὅλον ἐν αὐξούσῃ. Ἐπειδὴ τὰ δύο σώματα
μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος δὲν δύναν-
ται ἐπὶ πλέον νὰ φέρωσι τὴν ἐκ τῆς ἀνωμάλου ταύτης κατα-

στάσεως μεγίστην εὐθύνην οὔτε ἀπέναντι τῆς αὐτοκρατορικῆς
κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος ἡμῶν, οὔτε ἀπέναντι
τοῦ ἔθνους, οὔτινος ἐντολοδόχοι εἰσίν. Ἐπειδὴ πρὸς τούτοις τὰ
δύο σώματα, ἄτινα ἀπὸ τῆς ἀποχωρήσεως τῆς Α. Θ. Πανα-
γιότητος δὲν ἔλειψαν τοῦ συνέρχεσθαι καὶ τακτικῶς ἀνταλλάσ-
σειν τὰς ἑαυτῶν ιδέας πρὸς θεραπείαν τῆς λυπηρᾶς ταύτης
καταστάσεως τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων, συνέταξαν καὶ
ἔγγραφον, ὅπερ ἀναλυτικῶς ἀναιρεῖ τὰ ἐπιχειρήματα τῆς αὐτο-
κρατορικῆς κυβερνήσεως τὰ ἀναφερόμενα ἐν τοῖς ἐγγράφοις αὐ-
τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 19 δεκεμβρίου π. ἔ. καὶ ὅπερ ἐπισυνά-
πτουσι ὧδε ἵνα χρησιμεύσῃ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι πρὸς ἀ-
ναίρεσιν τῶν παρὰ τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως προβαλλομένων
ἐνστάσεων. Διὰ ταῦτα, τὰ δύο σώματα ἀποφασίζουσι νὰ γνώ-
ρίσωσι τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰς ἀνταλλαγείσας μέχρι τοῦδε
σκέψεις των ἀναφορικῶς τῆς ἀναλυτικῆς ἀπαντήσεως πρὸς τὰ
δύο ἔγγραφα τῆς Ὑψ. Πύλης τῆς 19 π. δεκεμβρ., συνάμα δὲ
νὰ δηλώσωσιν αὐτῇ ὅτι δὲν δύνανται τοῦ λοιποῦ νὰ βαστά-
σωσι τὴν εὐθύνην τῆς καταστάσεως ταύτης, ἥτις δὲν δύναται
νὰ θεραπευθῇ ἄλλως εἰμὴ διὰ τῆς ἐπ' ἀνόδου τοῦ ἀρχαίου κα-
θεστῶτος ἀπαρχμειώτου. Προσέτι ἐπισυνάπτω τὸ ἐν λόγῳ ὑ-
πόμνημα τῶν δύο σωμάτων, διὰ μακρῶν ἀκριβολογοῦν καὶ ἀ-
νασκευάζον τὰ ἐν τῷ τεσλερὲ τῆς 19 δεκεμβρίου καὶ τῷ ἐπι-
συνημμένῳ αὐτῷ πρακτικῷ τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου
ἐπιχειρήματα τῆς σεβ. αὐτ. κυβερνήσεως. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο
μετὰ τῆς δεούσης νομιμότητος καὶ εὐλαθείας ἀνασκευάζει
αὐτὰ καὶ καταφανῇ ποιεῖ τὰ δίκαια τοῦ οἰκουμενικοῦ πα-
τριαρχείου· διὸ περιττὸν θεωρῶ ἵνα πλείότερα διαλάβω ἐν τῷ
παρόντι.

Τῶν πραγμάτων οὕτως ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀκριβεῖ ἐχόντων,
τῆς δὲ εὐθύνης ἐμοῦ τε καὶ τῶν δύο σωμάτων μεγίστης καὶ

ἀκκαταλογίστου οὔσης, μὴ θέλοντες δ' ἐπὶ πλέον νὰ φέρωμεν ταύτην ἄνευ τύψεως συνειδήσεως καὶ παροράσεως ἀπεκδυόμεθα αὐτῆς, καὶ καθήκόν μου θεωρῶ, μάλιστα δὲ ἐκ τῶν ἱερωτάτων, ὅπως, μεταδιδούς ταῦτα τῇ ὑμ. ἐξ. καὶ δι' αὐτῆς τῇ σεβ. κυβερνήσει, παρκαλέσω μετὰ θερμότητος ὑπὲρ τῆς ταχείας ἀπορρίψεως αὐτῆς περὶ ἐπανόδου εἰς τὸ ἀρχαῖον τῶν προνομίων καὶ ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων καθεστώς, διδομένης οὕτω νέας εὐεργετικῆς εὐκαιρίας ἵνα τὸ τε οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον καὶ ἅπαντες οἱ εἰς αὐτὸ πνευματικῶς ὑπαγόμενοι ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ εὐχτηθῶσι πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς πολυέλεον Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἀμεταπτώτου ὑγιείας καὶ εὐδαιμονίας τοῦ φιλολῶλου καὶ λαοφιλήτου ἡμῶν ἀνακτος σουλτάν Ἀπουλ Χαμίτ χάν ἐφένδου ἡμῶν.

1884 φεβρουαρίου 21

(ὑπογρ.) **ΙΩΑΚΕΙΜ.**

ΚΑ'.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΥΗΤΟΣ
ΠΕΡΙ ΑΝΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ.

Παριερότατε μητροπολίτα Ἐφέσου, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κυρ' Αἰθαγγελε· τὴν φίλην ἡμῖν αὐτῆς παριερότητα ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ κατασπαζόμεθα. Ἐδεξάμεθα αὐθιμερὸν τὸ μετὰ πλείστης ὄσης σπουδῆς διακομισθὲν ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Ἰωάννου Χλωροῦ ὑπὸ χθεσινῇν ἡμερομηνίαν ἀδελφικὸν γράμμα αὐτῆς, ὡς καὶ τὰ ἐπισυνημμένα αὐτῷ· τὸ ἀντίγραφον, δηλονότι, τοῦ τῶν δύο σωμάτων ὑπομνήματος μετὰ καὶ τῆς μεταφράσεως αὐτοῦ

εἰς τὸ ὁθωμανικόν. Ἐπειδὴ ὅμως ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀπὸ κοινοῦ ληφθείσης περὶ τῶν ἐγγράφων τούτων ἀποφάσεως ἀνεφύησαν περιστάσεις, ὑπὸ τῆς σεβ. αὐτοκρ. κυβερνήσεως ἐπισημῶς προκλήθεις, ἀδυνατοῦμεν νὰ παραδεχθῶμεν, ἄνευ μεγίστης βλάβης τοῦ περὶ οὗ πρόκειται μεγάλου ζητήματος, νὰ παραπέμψωμεν αὐτὰ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον πρὸ τοῦ προσεχοῦς σαββάτου.

Βογιατζή-κιοϊ, τῇ ζ'μαρτίου αὐγῶν.

† Ὁ Πρ. Κωνσταν/πόλεως **ΙΩΑΚΕΙΜ**

Ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΚΒ'.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 7 ΜΑΡΤΙΟΥ 1884
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ.

Τὰ δύο σώματα, συσκεφθέντα ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ὑπὸ χθεσινῇν ἡμερομηνίαν ἐπιστολῆς τῆς Α. Θ. Παραγιότητος πρὸς τὴν Α. Σ. τὸν ἅγιον Ἐφέσον, μετὰ ὥριμον σύσκεψιν ἀπεδέχθησαν τὴν μέχρι τοῦ προσεχοῦς σαββάτου ἀναβολὴν τῆς εἰς τὴν Ὑψ. πύλην ἐπιδόσεως τῶν γνωστῶν ἐγγράφων, τῶν ἐν τῇ ρηθείσῃ ἐπιστολῇ μνημονευομένων, ὁπότε δεῖν νὰ ἐπιδοθῶσιν ἀνυπερθέτως.

Συγχρόνως δὲ σπεύδουσι νὰ δηλώσωσι τῇ Α. Θ. Παραγιότητι ὅτι ἐμμένουσιν ἀπαρεγκλίτως εἰς τὰ ἄχρι τοῦδε ἀποφασισθέντα ἀναφορικῶς τῆς ἀναλλοιώτου διατηρήσεως τῶν προνομίων καὶ δικαίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους καὶ εἰς

τὴν ἀνέκαθεν ἐπισήμως διαχαραχθεῖσαν ὑπ' αὐτῶν πορείαν
ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

† Ὁ Ἐφέσου	ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ.	Γ. ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ.
† Ὁ Ἡρακλείας	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.	Δ. ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ.
† Ὁ Νικομηδείας	ΦΙΛΟΘΕΟΣ.	Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ.
† Ὁ Ἰωαννίνων	ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.	Δ. ΠΑΣΠΑΛΛΗΣ.
† Ὁ Πρ. Διδυμοτείχ.	ΜΕΘΟΔΙΟΣ.	Τ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.
† Ὁ Ἀγκύρας	ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ.	
† Ὁ Βιζύης	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ.	
† Ὁ Γρεβενῶν	ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ.	
† Ὁ Χαλεπίου	ΔΩΡΟΘΕΟΣ.	

ΚΓ'.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΠΙΟΤΗΤΟΣ.*

Παριερώτατε μητροπολίτα Ἐφέσου, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ
ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κὺρ' Ἀγαθάγ-
γελε· τὴν φιλίαν ἡμῶν αὐτῆς παριερότητα ἐν Κυρίῳ κατασπα-
ζόμεθα. Ἐδεξάμεθα ἄσμενοι τὸ ἀπὸ τῆς ζ'. τοῦ ὁδεύοντος
μὴντος ἀδελφικὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας περιποθήτου ἡμῶν ἀ-
γάπης ὡς καὶ τὸ ἐν αὐτῷ ἀντίγραφον πρακτικοῦ τῶν δύο ἐν

* Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς
11 μαρτίου, ἀπεφασίσθη ὅπως αὐθωρεὶ ἀποσταλῶσι τῇ Ὑψ. Πύλῃ
τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἔγγραφον· ὅπερ καὶ ἐγένετο.

τοῖς πατριαρχείοις σωμάτων τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας, εἰς ἀπάρ-
τησιν ἀμφοτέρωθεν γενόμενα τῆς ἀπὸ τῆς στ'. πρὸς τὴν ὑμετέ-
ραν ἀγάπην ἐπιστολῆς ἡμῶν, δι' ἧς ἐξεθέμεθα τοὺς λόγους,
ὧν ἕνεκα ἐθεωρήσαμεν λυσιτελὲς καὶ καλὸν, τῇ δὲ ποθεινῇ
λύσει τοῦ τῶν προνομίων ζητήματος συντελεστικόν, τὴν ἀνα-
βολὴν μέχρι σήμερον τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἀπὸ κοινοῦ πρὸ ἡ-
μερῶν ἐγκριθέντων περὶ τούτου ἐγγράφων. Γνωστὸν γὰρ τυγ-
χάνει τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ καὶ τισὶν ἄλλοις ὅτι ἡ Α. Υ'. ὁ μέ-
γας βεζύρης προσεκάλεσεν ἡμᾶς τὸ παρελθὸν σάββατον εἰς
συνέντευξιν, τὴν τοῦ ἡμετέρου ζητήματος δικαίαν λύσιν σκο-
ποῦσαν, ὅτι δὲ ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοισι συναρτήσεσιν ἐδη-
λώθη σαφῶς ὅποια τις ἡ λύσις ἢ τοῖς δικαίοις τῶν πατριαρ-
χείων ἀρμόζουσα, ταῦτα δὲ ἐρετεύλατο ἡμῶν ὅπως ἡμεπισή-
μως γνωρίσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ καὶ τοῖς δυὶ σώμασι, σὺν
τῇ ἀξιώσει· γὰρ μὴ δημοσιευθῇ ἢ ἐνεργηθῇ τι δυνάμενον γὰρ
παραβλάβῃ τὴν ὑπόθεσιν καὶ συνεπῶς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν
πατριαρχείων. Γούτων ἕνεκα, τὸ ἐφ' ἡμῶν φρονοῦμεν ὅτι
ἀπὸ ὧρας εἰς ὧρας ἐπικεῖται ἡ ἔκδοσις τοῦ σχετικοῦ βασιλι-
κοῦ διατάγματος· ἐξ ἄλλου δὲ θεωροῦμεν καθήκον ἡμῶν γὰρ
παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ συνοδεῦον τὸ υπόμνημα ἡμέτερον ἔγ-
γραφον συνετάχθη, ὡς καὶ τὸ ἐν αὐτῷ συμπεριληφθὲν πρακτι-
κὸν τῶν δύο σωμάτων, ὑπὸ περιστάσεις καὶ γεγονότα ὅλως
τῶν σημερινῶν ἀλλοίας καὶ διαφόρους. Ἐδύνατο γ' ἀποστα-
λῇ τὸ υπόμνημα μόνον, ἀλλὰ καὶ τούτου ἡ σημασία μειῶνται,
κατὰ τὴν ἡμετέραν ταπεινὴν γνώμην, ἄνευ τοῦ συνοδεύοντος
αὐτὸ ἐτέρου ἐγγράφου, ὥστε ἀνακοινοῦντες ταῦτα ἀξιοῦμεν
γὰρ ἐξερευνηθῶσι καὶ σταθμισθῶσι τὰ σχετικὰ πάντα, ἐγκρι-
θῇ δὲ τὸ τῇ περιστάσει ἀρμόζον. Τὸ ἐφ' ἡμῶν, μετὰ τὴν τῶν
ἀνωτέρω ὑπὸ τῶν δύο σωμάτων μελέτην καὶ γνωμάτευσιν θέ-
λομεν σκεφθῇ περὶ τοῦ παρ' ἡμῶν πρακτεῶν υπογράψαντες

κατὰ τὸ ἔθος τὸ τακτικόν ἐπιστρέφωμεν σὺν αὐτῷ καὶ τὸ ὑπόμνημα διὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος καπουνεχαγιᾶ, κομιστοῦ καὶ τῆς παρούσης ἡμετέρας ἐπιστολῆς.

Βογιατζῆ-κιοϊ, τῇ 1' μαρτίου, αὐτῷ.

† Ὁ πρ. Κων/πόλεως **ΙΩΑΚΕΙΜ**, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΚΔ'.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ (ΧΟΥΣΟΥΣΙΑ) ΤΗΣ Α.Θ. ΠΑΝΑΠΙΟΤΗΤΟΣ

[πρὸς τὸν μέγαν βεζίρην].

Α'.

Ἡ θέσις μου εἶναι δεινотάτη διότι πολλαὶ τάσεις φαίνονται πρὸς ἐκμηδένισιν τῶν ἐπιτευχθέντων. Εἰς τοῦτο δὲν εἶναι πάντῃ ἀπίθανον ὅτι συντελῶσι καὶ αἱ προλαβόντως γερόμεναι λυπηραὶ διαδόσεις. Ὡς γνωστὸν τῇ Α. ὑψηλότητι, προλαβόντως τινὲς διέδιδον, ὥστε ἦσαν ἐντεταλμένοι πρὸς τοῦτο, ὅτι, εἰὰ τὰ δύο σώματα προβῶσιν εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς παραιτήσεώς μου ἢ τὴν παῦσιν μου, τὰ προνόμια θέλουνσιν ἀποδοθῆ κατ' ὁλοκληρίαν καὶ ὅτι τὰ δίκαια καὶ προνόμια τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἐκκλησίας προδίδονται ὑπ' ἐμοῦ. Αἱ διαδόσεις αὗται ἀπὸ τῆς δευτέρας τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος κυκλοφοροῦσι μετὰ μεγαλειέρας ἐπιτάσεως. Εἶθε ὁ Ὑψιστος ἀπαλλάξαι τὸ ἀσθενές μου σαρκίον ὅλων τούτων τῶν φροντίδων καὶ περισπασμῶν.

Τῇ 15 μαρτίου 1884.

Β'.

Ἡ καταφυγὴ τοῦ δημοσίου κατ' ἐμοῦ ὥς μονομερῶς ἐπιχειρήσαντος διαπραγματεύσεις πρὸς ἀποσόβησιν τῆς διαφορᾶς

ἐφθασεν εἰς τὸ ἔπακρον. Παρὰ πάντων λέγεται καὶ ὑποστηρίζεται ὅτι, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ τοὺς πατριαρχικοὺς κανονισμοὺς, ὁ πατριάρχης δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ τι ἄνευ τῆς γνώσεως καὶ εἰδήσεως τῆς συνόδου τῶν μητροπολιτῶν καὶ τοῦ Μ. συμβουλίου καὶ ὅτι οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις τοῦ πατρ. οὐδὲν κῆρος δύνανται νὰ ἔχωσι μὴ προϋπαρχούσης σκέψεως καὶ ἀποφάνσεως τῶν δύο σωμάτων ἐπομένως δημοσίᾳ λέγουσιν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνωσι δεκτὰ πράγματα οὕτω πῶς ἀποφασισθέντα καὶ ὅτι, εἰὰν προβῶ εἰς ὑποστήριξιν αὐτῶν, θέλουνσιν προβῆ εἰς τὴν παῦσιν μου. Ὅτε ἐτίθεντο αἱ βάσεις τοῦ συμβιβασμοῦ, εἶπον ὅτι θεωρῶ ἀδύνατον τὴν παραδοχὴν τούτου παμψηφεί, ὑπεσχέθη δὲ νὰ προσπαθῶ σπουδαίως εἰς τὴν διὰ πλειονοψηφίας παραδοχὴν τουτῶρα ὅμως καὶ τοῦτο βλέπω ἀδύνατον. Αὐστηρῶς μετὰ τῶν συμβουλευόντων εἰς τὰ μέλη τῶν πατριαρχικῶν συμβουλίων ἐπιμονήν, ὑπάρχονσι καὶ φράγχοι τινὲς θιασῶται ξένων τιτῶν ἐχόντων συμφέροντα ἐν τούτῳ. Ἐὰν δὲν παρεωρῶντο θερμαί τινες παρακλήσεις μου ἐπὶ τιμῶν σημείων, ἐλαμβάνοντο δὲ ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψίν τὰ τὴν 8 μαρτίου πρωὶ καὶ ἑσπέρας δοθέντα σημειώματα, θὰ ἠδυνάμην ν' ἀρυσθῶ ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ τεςκερὲ περισσοτέραν ἰσχὺν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ συμβιβασμοῦ. Τὸ προοίμιον τοῦ ὑψ. τεςκερὲ, ἦτοι ἡ περικοπὴ «ἐπελθούσης συνεννοήσεως ἐπὶ τῆς μετὰξὺ ὑπουργείου καὶ πατριαρχείων διαφωνίας» ἐπροξένησε μεγίστην ταραχήν. Μάλιστα ἡ προτίμησις βραχυλογίας ἐν τῇ περικοπῇ «ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ζητήματα θέλουνσιν ἐφαρμόζεσθαι...», ἀπ' ἐναντίας δὲ ὁ πλατειασμὸς ἐν τῷ ζητήματι τῆς τιμωρίας τῶν καλογήρων καὶ καλογραιῶν, ἀντὶ τῶν κληρικῶν ἐν γένει, καὶ ἡ ἐξάλειψις μὲν ἐκ τοῦ βερατίου, καταχώρισις ὅμως ἐν τῷ ὑψηλῷ τεςκερὲ τῆς περικοπῆς «ἥτις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφω-

νίας», ταῦτα πάντα θεωροῦνται καὶ χαρακτηρίζονται ὡς τόσαι ἐνοχοποιητικαὶ πράξεις μου. Ἐκεῖνο, ὅπερ κατ' ἐξοχὴν φοβοῦμαι, εἶναι μὴ ἀπορριφθῇ καθ' ὁλοκληρίαν ὁ ὑψηλὸς τερσκερές. Διότι οἱ ἐναντιοφρονοῦντες φρονοῦσιν ἐπιμόνως ὅτι πρέπει ν' ἀπορριφθῇ ὁ τερσκερές καὶ νὰ παραταθῇ ἡ ἐν εὐσεβείᾳ τῶν πατριαρχείων ἀνώμαλος κατάστασις, μέχρις οὗ γένηται δεκταὶ αἱ θεωρίαι καὶ τὰ ἀποτελέσματα τὰ ἐν τοῖς δυοῖν ὑπομνήμασιν ἐκτιθέμενα.

Ἡ περίστασις ἀπαιτεῖ μεγάλην σύνεσιν, εὐμέρειαν, ἐπιεικειαν καὶ εὐσπλαγχνίαν.

Τῇ 17 μαρτίου 1884.

ΚΕ'.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ
ΤΗΣ 20 ΜΑΡΤΙΟΥ 1884.

Τὰ δύο σώματα ἀναθέτουσιν εἰς τὴν Α. Σεβασμ. τὸν ἄριον προεδρεύοντα ἵνα γράψῃ τῇ Α. Θ. Παραγιότητι καὶ ἐρωτήσῃ τὰ ἀκόλουθα. Ἐπειδὴ τὰ δύο σώματα ἔμαθον ἐκ τε διαμνηνύσεων μερικῶν καὶ ἔξωθεν ὅτι ἐπὶ λυσις τοῦ ζητήματος τῶν προνομίων, καὶ ἐπειδὴ στεροῦνται θετικῶν πληροφοριῶν ἐπὶ τῶν διασαλπιζομένων περὶ αὐτῆς, παρακαλεῖται ἡ Α. Θ. Παναγ. ὅπως ἐξαγάγῃ ταῦτα ἐκ τῆς ἀβεβαιότητος, εἰς ἣν διατελοῦσι, κοινοποιούσα πᾶν ὅ,τι σχετικὸν γινώσκει περὶ αὐτοῦ. ἐπίσης ἀναθέτουσιν εἰς τὴν Α. Σεβ. ἵνα παρακαλέσῃ τὴν Α. Θ. Παραγιότητα ὅπως αὖριον μέχρι τῆς 6 ὥρας, καθ' ἣν συνεδριάσουσιν αὖθις τὰ δύο σώματα, ἀποστελλῇ τὴν ἀπάντησιν αὐτῆς.

ΚΣΤ'.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ.

Πανιερώτατε μητροπολίτα Ἐφέσου, ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κύρ Ἀγαθάγγελε· τὴν φίλην καὶ ποθεινὴν ἡμῖν αὐτῆς πανιερότητα ἀδελφικῶς κατασπαζόμεθα. Ἐδεξάμεθα σήμερον περὶ λύχνων ἀφ᾽ τὴν σημερινὴν ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας ἀγάπης καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ἀντίγραφον πρακτικοῦ σημερινῆς ἐπίσης συνεδριάσεως τῶν δύο ἐν τοῖς πατριαρχείοις σωμάτων, ταῦτα δὲ διελθόντες ἀπαντῶμεν συνωδὰ τῇ ἐν αὐτοῖς διατυπουμένη ἀξιώσει. Ἐνθυμεῖται ἡ ὑμετέρα ἀγάπη ὅτι ἐν τῇ ἀπὸ τῆς ι' τοῦ λήγοντος μηνὸς ἐπιστολῇ ἡμῶν ἐδηλοῦμεν αὐτῇ πρὸς γινώσιν τῶν δύο σωμάτων ὅτι ἡ Α.Υ. ὁ μέγας βεζύρης προσεχώρησεν ἡμᾶς τηλεγραφικῶς ἵνα μεταβῶμεν παρ' αὐτῷ, ἐπομένως δὲ καὶ ὅ,τι ἐνετείλατο ἡμῖν μετὰ τρεῖς συναντήσεις νὰ διακοινώσωμεν ἡμῖν ἐπισήμως τοῖς δυοῖν σώμασι. Τὴν παρελθούσαν τετάρτην ὁ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν τμηματάρχης ἐξοχώτατος Ζιζέρ βένης ἐκόμισεν ἡμῖν τὸ υ. α. βεράτιον τῆς πατριαρχείας, ὅμοιον κατὰ πάντα τῷ τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου ἡμῶν Ἰωακείμ τοῦ Β', συνοδευόμενον ὑπὸ ἐξηγηματικοῦ τερσκερέ τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης, ἀφορῶντος τὰ ἐκτὸς αὐτοῦ ζητήματα τῶν νομίμων δικαίων τῶν πατριαρχείων. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὑψ. βεράτιον ἐστρεῖτο τῆς κατὰ τὰ νενομισμένα διὰ βασιλικῆς χειρὸς κυρώσεως, ἐπεστρέψαμεν αὐτὸ ἀξιῶσαντες τὴν Α. ἐξοχότητα τὸν τῆς δικαιοσύνης ὑπουργὸν νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἑλλειψιν ταύτην, ἄνευ τῆς ὁποίας, δηλώσαντες ἅμα, ἀδύνατον εἰς οἰανδήποτε διακοίνωσιν πρὸς τὰ δύο ἐν πατριαρχείοις σώματα νὰ προβῶμεν. Ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν τοῖνυν περιμένομεν συμπληρω-

μένον διὰ τῆς βασιλικῆς κυρώσεως τὸ τῆς πατριαρχείας βεράτιον, ὅτε, ἅμα τῇ λήψει αὐτοῦ, διακοινώσομεν ἐπισήμως καὶ ἐν λεπτομερείᾳ τὰ πάντα, ὡς χρῆν ἔχομεν κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, τοῖς δυσὶ σώμασι, δυναμένοις ἐν πάσῃ γνώσει καὶ ἡρεμίᾳ νὰ κρίνωσι καὶ ἀποφανθῶσι. Διὸ πᾶσαν οἰανδήποτε κρίσιν καὶ ἀπόφασιν πρὸ τῆς λήψεως αὐτοῦ θεωροῦμεν ἐν συνειδήσει ἐπικίνδυνον καὶ ἐπιβλαβῆ. Διὰ ταῦτα ἀξιούμεν τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, τοὺς πανιερωτάτους ἀγίους ἀδελφούς καὶ τοὺς ἀξιοτίμους συμβούλους, ἵνα χάριν τῶν συμφερόντων τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους, οὐχὶ δὲ ἐτέρου τινός, λάβητε ὑπομονὴν μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὑψηλοῦ βερατίου.

Ἐν Βογιατζή-κιοῖ τῇ κ' μαρτίου ἁωπδ'.

† ὁ πρ. Κωνσταντινουπόλεως **ΙΩΑΚΕΙΜ**.

Ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

KZ'.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ 21 ΜΑΡΤΙΟΥ 1884.

Τὰ δύο σώματα, λαβόντα γνῶσιν τῆς ὑπὸ χθεσινῇν ἡμερομηνίαν ἐπιστολῆς τῆς Αὐτοῦ **Θ. Παραγιότητος**, εἰς ἀπάντησιν τοῦ χθὲς ἀποσταλέντος ἀποσπάσματος πρακτικοῦ αὐτῶν, καὶ μὴ δυνηθέντα νὰ ἐννοήσωσιν ἐνκρινῶς τὰ ἐν αὐτῇ ἐνδιαλαμβανόμενα, νομίζουσι καθήκον αὐτῶν νὰ παρακαλέσωσι τὴν **Α. Θ. Παραγιότητα** ὅπως ἔχῃ πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὰς μέχρι τοῦδε ἀποφάσεις, ἐπισήμους ἐκθέσεις καὶ ὑπομνήματα, τὰ

σχετιζόμενα πρὸς τὸ ζήτημα τῶν προνομίων καὶ λοιπῶν δικαιῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους, καὶ τὰ διακελευόμενα παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν ἐθνικῶν κανονισμῶν καὶ πεποίθασιν ὅτι καὶ ἡ **Α. Θ. Παραγιότης**, ὅπως καὶ τὰ δύο σώματα, θέλει ἀποδοκιμάσει πᾶσαν ἐνέργειαν καὶ λύσιν μὴ συνάδουσαν εἰς ταῦτα πάντα.

ΚΗ'.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ **Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ**
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΕΡΑΤΙΟΥ.

Πανιερώτατε μητροπολίτα Ἐφέσου, ἀγαπητέ ἐν χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κύρ Ἀγαθὰγγελε· τὴν φιλίην ἡμῖν αὐτῆς πανιερότητα ἀδελφικῶς κατασπαζόμεθα. Ἐξ ἰδιωτικῆς πηγῆς πληροφορούμεθα ὅτι ἐξεδόθη μὲν τὸ ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν τῆς πατριαρχείας βεράτιον, κεκυρωμένον βασιλικῶς, ἀλλὰ παρ' ἐλπίδα ἐναντίον τῶν κατ' ἐπανάληψιν δοθεισῶν ὑποσχέσεων περιέχει, ἂν ἦναι ἀληθές, τὸ περὶ δίκης ἱερέων, καλογήρων καὶ καλογραιῶν ἐγκλήματα διαπραττόντων ὡς ἀρχήθεν ὑπὸ τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως διευτυπώθη. Ἐν τοιαύτῃ θλιβερᾷ περιπτώσει, ἣν τί προὔκλεσεν ἀγνοοῦμεν, ἀδύνατον ἡμῖν νὰ δεχθῶμεν αὐτὸ, ὅθεν ἐσωκλείομεν ὧδε ἡμετέραν ἐπιστολὴν ἀποτεινομένην πρὸς τὸν ἄρχοντα κηπουχεαγιᾶν ὅπως ἐνεργήσῃ συνῶδᾳ τῷ περιεχομένῳ αὐτῆς· ἅμα δὲ βεβαιωθῇ ἡ θλιβερά αὕτη εἰδησις, ἀμέσως θέλομεν κατέλθῃ ὅπως προφορικῶς ἐκθέσωμεν εἰς τὴν ἱερὰν σύνοδον καὶ τὸ ἐθνικὸν μι-

κτὸν συμβούλιον πάντα τὰ διατρέξαντα ἵνα γείνη ἡ δέουσα σκέψις καὶ ἀπόφασις.

Ἐν Βογιατζῆ-κιοϊ, τῇ κε' μαρτίου αὐτοῦ.

† Ὁ πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως **ΙΩΑΚΕΙΜ**
ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

(Προσάρτημα).

Ἐνδοξότατε ἄρχον Καπουκεχαγιᾶ, κύριε Σταυράκη ἐφένδη Ἰωαννίδη, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῖν ἀγαπητὸν, χάρις εἴη σοι παρὰ Θεοῦ. Ἐμάθομεν ὅτι ὑψηλῇ αὐτοκρατορικῇ βουλήσει ἐξεδόθη τὸ ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν τῆς πατριαρχείας βεράτιον φέρον τὴν αὐτοκρατορικὴν κύρωσιν. Ἐναντίον ὅμως τῶν δοθεισῶν ἡμῖν ὑποσχέσεων περὶ τοῦ ἀναλλοιώτου καὶ παρομοιοτύπου τῷ τοῦ Ἰωακείμ Β', περιέχει τὸ ἐδάφιον τὸ περὶ κακουργήματος ἱερέων, καλογήρων καὶ καλογραιῶν. Ἀξιούμεν τοίνυν καὶ παρακελευόμεθα τὴν ἐνδοξότητά σου ὅπως μεταβῇς παρὰ τῇ Α. Ε. τῷ ὑπουργῷ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀγγελίῃς αὐτῷ ἐξ ὀνόματος ἡμῶν ὅτι σφόδρα λυπούμεθα διὰ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο γεγονός καὶ ὅτι, ὅπως πολλαῖς προφορικῶς καὶ γραπτῶς εἶπομεν καὶ ἐδηλώσαμεν πρὸς πάντας, δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν βεράτιον πατριαρχείας, οἷον ποτε τροποποιήσιν παρὰ τὰ ἀπ' αἰώνων νεομισμένα φέρον, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὴν περὶ ἱερέων, καλογήρων καὶ καλογραιῶν κατὰ συνέπειαν θερμῶς παρακαλοῦμεν τὴν Α. Εξ. καὶ τὴν σεβαστὴν κυβέρνησιν νὰ εὐδοκήσῃ νὰ μὴ ἀναγκάσῃ ἡμᾶς ν' ἀντιτάξωμεν ἀρνήσιν ἀπόλυτον.

Βογιατζῆ-κιοϊ, τῇ κε' μαρτίου αὐτοῦ.

† Ὁ πρῶτον Κωνσταντινουπόλεως **ΙΩΑΚΕΙΜ**
ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

ΚΘ'.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΑΥΤΗΣ.

(Συνεδρίασις τῆς 26 μαρτίου).

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσελθοῦσα καὶ παρακαθήσασα παρὰ τῇ προεδρικῇ θέσει κειτῇ μενούσῃ λέγει·

Ἐρχομαι, σεβάσμιοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ἀξιότιμοι κύριοι σύμβουλοι τοῦ ἔθνους, νὰ ἀναγγείλω ὑμῖν γεγονότα τινὰ, λαβόντα χώραν ἐσχάτως καὶ ἀφορῶντα τὸ ἡμέτερον ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα. Ἐρχομαι οὐχὶ ὡς πατριάρχης ἵνα δεσποτικῶς ἐπιβάλλω ταῦτα εἰς τὴν ὑμετέραν κρίσιν· ἔρχομαι οὐχὶ νὰ δεσπόσω, ἀλλ' ὡς ἄγγελος φέρων τὴν εἰρήνην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἔρχομαι οὐχὶ ἵνα ἀναδειχθῶ, ἀλλ' ἵνα ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ συνεισενέγκω τὸν ἐλάχιστον ὁβολὸν εἰς ἵασιν τῶν πληγῶν τῆς ἐκκλησίας. Ὑπερτρίμνηνον διήλθε, σεβαστοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ἀξιότιμοι σύμβουλοι, διάστημα ἀφ' οὗτοι, οἵ κεί· καὶ ἀπαραιτήτως θελήσει, διὰ λόγους οἵτινες ἐνεγράφησαν ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ἔδωκε τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου παραίτησίν μου. Τὸ ὑπερτρίμνηνον τοῦτο διάστημα δύναμαι νὰ τὸ διαίρῃς εἰς δύο ἐποχάς, καὶ τοῦτο ὅσον ἀφορᾷ τὸν προκείμενον μέγαν ἀγῶνα τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐποχὴ ἀπαρτίζεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς παραιτήσεώς μου μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἀπεσύρθη εἰς τὸν ἰδιωτικόν μου οἶκον· πᾶν ὅ,τι ἐγένετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἴτε ἰδιωτικῶς, εἴτε κοινῶς καὶ ἐπισήμως, τυγχάνει εἰς γνώσιν ὑμῶν πάντων, ὥστε θεωρῶ περιττὴν τὴν ἀνέλιξιν τῶν πραγμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ ὅμως πρὶν ἄρξωμαι τῆς ἀφηγήσεως τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν δευτέραν ἐπο-

χήν, νὰ εἶπω ὀλίγα τινὰ παρεκβατικῶς ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρῶ-
την ἐποχὴν. Πολλὰ καὶ μυρία ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν καὶ
συνεζητήθησαν περὶ ἰδιωτικῶν ἐνεργειῶν, χαρακτηῖρα μονονουχί
προδοτικὸν φερουσῶν, καὶ ὅτι ταῦτα ἐγένοντο πρὸς σωτη-
ρίαν μου ἀτομικὴν· οὐδὲν τούτου ψευδέστερον· ἐγὼ ἤμην,
εἰμὶ καὶ ἔσομαι τῆς γνώμης ὅτι πάντες ἀπὸ κοινοῦ ἓνα καὶ
τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπεδιώξαμεν, τίνι τρόπῳ θὰ σώσωμεν
τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ δίκαια αὐτῆς. Κατὰ τὴν 3 ἡδὴ λή-
γοντος μηνός, ἐὰν δὲν με ἀπατᾷ ἡ μνήμη, ὅπως ἀπροσδοκῆ-
τως καὶ μηδεμίαν οἰανδύποτε γνῶσιν τοῦ πράγματος ἔχων,
ἔλαβον περὶ τὸ μεσονύκτιον τηλεγράφημα τῆς Α. Υ. τοῦ Μ.
βεζήρου, δι' οὗ μὲ προσεκάλει νὰ μεταβῶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ·
τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο γεγονός τοῦτο μὲν μὲ διετάρχεε, τοῦ-
το δὲ μοὶ ἐπέβαλε τὴν ἀνάγκην νὰ ἀποδεχθῶ, δὲν τὸ διετή-
ρησα δὲ μυστικόν. Μετέβην λοιπόν· ἡ πρώτη αὕτη συνάντησις
διήρκεσεν ὑπὲρ τῆς τρεῖς ἢ τέσσαρς ὥρας· τὸ ἐν αὐτῆς μέρος
ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ μὲ πείσῃ ἡ ὑψηλ. του διὰ παντός μέσου
τοῦτο μὲν ὅτι οὐδὲν προσωπικὸν πᾶθος ἔχει κατ' ἐμοῦ, τοῦτο
δὲ ὅτι ἡ πορεία τοῦ πατριαρχείου εἶναι ἀσύμφορος εἰς αὐτὰ τὰ
ἴδια αὐτοῦ συμφέροντα. Μετὰ τὰς ἀποχρώσας ἐκ μέρους μου
ἀπαντήσεις εἰς ἀμφοτέρω, μὲ προσεκάλεσε νὰ ἀφήσωμεν αὐτὰ
τὰ ἔωλα καὶ νὰ προβῶμεν εἰς σκέψιν περὶ τῆς λύσεως τοῦ ὑ-
φισταμένου ζητήματος μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν πατρι-
αρχείων· ἀπήντησα ὅτι οὐδένα χαρακτηῖρα φέρω δυνάμενον νὰ
μοὶ ἐπιτρέψῃ τὴν μετὰ τῆς ὑψηλ. του συζήτησιν· μετὰ πολ-
λοὺς λόγους εἶπεν ὅτι ἀμφοτέροι ἐνταῦθα συνομιλοῦμεν καὶ
συσκεπτόμεθα ὅπως ἰδιωτικῶς· εἰς τοῦτο δὲν ἠδυνάμην νὰ
ἀπαντήσω ἀρνητικῶς, διὰ τοῦτο καὶ ἐδέχθην τὴν συνδιάλεξιν,
ἀφοῦ μάλιστα εἶπεν ὅτι μεγίστη καὶ διακκῆς ἐπιθυμία τοῦ
ἄνακτος εἶναι ὅπως ὡς τάχιστα τὰ τοῦ ζητήματος τούτου

λάβωσι πέρας, ὅπως εἰρηνεύσωσι καὶ τὸ πατριαρχεῖον καὶ τὸ
γρῆκικόν ἔθνος. Δὲν θεωρῶ ἄσκοπον, σεβ. ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
καὶ ἀξιότιμοι σύμβουλοι, νὰ εἶπω ὅτι κατὰ τὴν διάλεξιν ταύ-
την μυριάκις καὶ διὰ δακρύων παρεκάλεσα τὴν ὑψηλ. του νὰ
μὲ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τοῦ βάρους τῆς πατριαρχείας, ἀλλὰ καὶ
εἰς τοῦτο ἀντετάχθη πείσμων, οὕτως εἰπεῖν, ἀρνησις. Τότε
εἶπον κατ' ἐμκυτὸν, εὐλογητὸς ὁ Θεός, καὶ ἤρξατο ἡ συζήτη-
σις· καὶ πρῶτον μὲν ἐρρέθη ὅτι βεράτιον δοθήσεται πανο-
μοιότυπον πρὸς τὸ τοῦ προκατόχου μου, ὅτι ἀνακληθή-
σονται τὰ διατάγματα τὰ ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ
τῆς δικαιοσύνης, τὸ μὲν περὶ τῶν διαθηκῶν, τὸ δὲ περὶ τῶν
συζυγικῶν διατροφῶν. Μετὰ τοῦτο ἐσταμάτησεν, ἐγὼ δὲ
ἠρώτησα τί φρονεῖ περὶ τῶν λοιπῶν ζητημάτων· ὡς δὲ νὰ
ἡγνῶει, ἠρώτησεν ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ ἄλλα ζητήματα, ἐγὼ δὲ
ἀπηρίθμησα τὸ περὶ διευθύνσεως τῶν σχολείων, τὸ περὶ ἀνε-
γέρσεως ἐκκλησιῶν καὶ σχολείων καὶ τὸ περὶ ἐκτελέσεως
τῶν ἀποφάσεων τῆς συνόδου διὰ τοὺς πταίοντας κληρικούς.
Καὶ περὶ μὲν τοῦ τελευταίου τούτου ἡ ὑψηλότης του εἶπεν
ὅτι τὸ πατριαρχεῖον οὔτε ἀστυνομίαν ἔχει, οὔτε στρατόν, ὁ-
φείλει δὲ ἡ κυβέρνησις νὰ ἐκτελῇ τὰς ἀποφάσεις τῶν πα-
τριαρχείων ἐπὶ τῶν ἀπειθούντων κληρικῶν, καίτοι ὁ ἴδιος
δὲν θεωρεῖ τοῦτο κατ' ὀλοκληρίαν δίκαιον, καὶ ὅτι τὸ πα-
τριαρχεῖον δὲν ἔχει δίκαιον νὰ παραπενοῖται, διότι πάντοτε
ἡ κυβέρνησις ἐξετέλεσε τὰς τοιούτας ἀποφάσεις τοῦ πατριαρ-
χείου, ἐκτὸς τῆς μοναδικῆς ἐν Μιτυλήνῃ περιπτώσεως, μολονό-
τι κατὰγίνεται, ὡς εἶπε, διὰ νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ἡ ἀπόφασις
αὕτη. Περὶ δὲ ἀνεγέρσεως ἐκκλησιῶν καὶ σχολείων εἶπεν
ὅτι οὐδέποτε ἡ κυβέρνησις ἐκώλυσε ταύτην, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρ-
χωσι νόμιμοι πρὸς τοῦτο λόγοι· ἴσως παρεμβάλλεται ἀνα-
βολή, προσέθηκεν, ὡς ἐκ τοῦ νέου μέτρου, ὅπερ ἀπεφάνισεν ἡ

κυβέρνησις περὶ ἱστιλαμίου, περὶ οὗ ὑμεῖς λέγετε ὅτι τὸ ῥη-
θὲν μέτρον τοῦτο μὲν βραδύνει, τοῦτο δὲ δίδει τὸ δικαίω-
μα εἰς τὰς ἑξῶ ἀρχὰς νὰ φορολογῶσι τοὺς κατοίκους, ὅπερ
δὲν εἶναι δύσκολον νὰ διορθωθῇ· εἶπον ὅτι ὑπάρχει καὶ τι
ἄλλο ὅτι, μηδενὸς λόγου νομίμου ὑπάρχοντος, ἡ κυβέρνησις δὲν
ἔδωκε τὴν ἄδειαν πρὸς ἀνέγερσιν ἐκκλησιῶν εἰς μέρη τινὰ,
προσπειρήθη δὲ ἄγνοϊαν καὶ εἶπεν ὅτι τοῦτο εἶναι ἄδικον κα-
πρέπει νὰ διορθωθῇ. Περὶ δὲ τῆς διευθυνσεως τῶν σχολείων
ἔκαμε μίαν θεωρίαν λαμπροτάτην καὶ εἶπεν ὅτι δὲν ἐννοεῖ ἡ
κυβέρνησις νὰ ἐπεμβῇ ἀπολύτως εἰς τὴν διευθύνσιν καὶ εἰς τὴν
διατήρησιν τῶν σχολείων ἡμῶν, φρονεῖ ὅμως ὅτι καὶ τὸ
πατριαρχεῖον δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ κυβέρνησις ἔχει δι-
καίωμα ἐποπτείας ἐπ' αὐτῶν καὶ ὅτι τοῦτο ἀπορρέει ἐκ τοῦ χάτι
χουμαγιού, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀπόλυτος ἐποπτεία προσαπαιτεῖ καὶ τὴν
σύστασιν συμβουλίων ἐξ ἀνδρῶν πεπαιδευμένων καὶ ἐχόντων
ειδικότητα περὶ τὰ τοιαῦτα, οἵτινες δυστυχῶς ἐλλείπουσι, καὶ
διὰ τοῦτο τὰ σχολεῖα πρέπει νὰ βραδύσωσιν ὡς μέχρι τοῦδε.
Ὁμολογῶ ὅτι ἡ τοιαύτη θεωρία μὲ ἐδέσμευσέ πως, διὰ τοῦτο
εἶπον ὅτι παρὰ τῇ κυβερνήσει ἐσχηματίσθη μία ἄδικος ιδέα
ὅτι ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις διδάσκονται διδάγματα ἐναν-
τίον τοῦ μωαμεθανικοῦ ἔθνους, ἀλλ' ὅτι οὐδὲν τούτου ψευδέ-
στερον. Ἐνδεχόμενον, εἶπον, εἰς τινὰ βιβλία ἐκτὸς τοῦ κράτους
ἐκτυπούμενα νὰ ὑπάρχωσι σποραδικῶς ιδέαι τινές, ἀλλ' οὐδὲν
τῶν βιβλίων τούτων ἐπιτρέπομεν νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ ἡμέτερα
σχολεῖα· εἶπεν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τούτου, ἀλλὰ περὶ ἄλλου
τινός, καὶ ἀμέσως ἔστρεψε τὸν λόγον καὶ ἠρώτησεν εἰς τὸ περὶ
δίκης ἐγκληματιῶν κληρικῶν τί γενήσεται· εἶπον ὅτι τοῦτο
δὲν ἀπαιτεῖ συζήτησιν διὰ τὸν λόγον ὅτι, χορηγουμένου ἀναλ-
οιώτου τοῦ βερατίου τῆς πατριαρχείας, τὸ ζήτημα αἵρεται.
Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπῆλθε σφοδροτάτη συζήτησις· ἐπὶ τέ-

λους δὲ ἔμεινα ἄκαμπτος καὶ ἐσηκώθην νὰ ἀναχωρήσω· μὲ
παρεκάλεσε νὰ μείνω ὀλίγον καὶ ἔμεινα, ἀλλὰ καὶ αὖθις ἐστά-
θην ἄκαμπτος καὶ ἠγέρθην, μοὶ εἶπε δὲ ἐπὶ ποδός· ἐπεθύμουν
σήμερον νὰ τελειώσῃ τὸ ζήτημα, ἀλλ' ὥς μείνῃ διὰ τὴν αὖ-
ριον, πᾶν ὅμως ὅ,τι εἶπομεν, προσέθηκε, φέρεי χαρακτηρὰ ἁ-
σημον καὶ ἰδιωτικόν. Ἐάν δὲ ἀκουσθῶσι τὰ λεχθέντα μεταξὺ
ἡμῶν, θὰ τηρήσω ἀπόλυτον ἄρνησιν ὅτι οὐδὲν τούτων εἶπον·
τότε καὶ γὰρ εἶπον ὅτι ἰδιωτικῶς συνεζήτησα μετὰ τῆς ὑψηλό-
τητός του καὶ ὅτι οὐδεμίαν ἀναλαμβάνω εὐθύνην, καθόσον τὰ
μόνα ἀρμόδια διὰ νὰ ἀποφανθῶσιν εἶναι τὰ ἐν τοῖς πατριαρ-
χείοις σώματα· μὲ παρεκάλεσε δὲ νὰ σκεφθῶ καὶ νὰ ἐπανέλ-
θω τὴν ἐπιούσαν. Ἠρνήθην νὰ ὑπάγω τὴν ἐπιούσαν, διότι ἦτο
κυριακὴ, προσδιωρίσθη δ' ἐκ συμφώνου ἡ ἐπιούσα δευτέρα· τὰ
πράγματα δὲ ταῦτα ἐπίσης δὲν ἔμειναν ὅλως διόλου μυστικά
καὶ εἰς ὅλους ἄγνωστα. Τὴν δευτέραν ὅθεν προπαρασκευάσθη
κάπως γραπτῶς καὶ μετέβην παρὰ τῷ πρωθυπουργῷ· ὁ πρῶ-
τος αὐτοῦ λόγος ἦτον ἂν ἐσκέφθην τι περὶ τοῦ ἀντικειμένου
ὅπερ ἔμεινεν ἐκκρεμές, ἐγὼ δὲ εἶπον· ἐμμένω εἰς ὅσα εἶπον
προχθές, ἀλλὰ, διὰ νὰ μὴ φανῶ ὅλως διόλου ἄκαμπτος, ἐσκέ-
φθην καὶ ἐσημείωσά τι τὸ ὅποῖον δεικνύω εἰς τὴν ὑμ. ὑψηλό-
τητα μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιφυλάξεως· ἔστι δὲ τὸ ἑξῆς·

Ἐδόθη τῷ Μ. βεζύρη Σαῖτ πασσά τῇ 5 μαρτίου 1884. Ἐν πε-
ριπτώσει καθ' ἣν ἤθελεν ὑποπέσει ἱερεὺς τις ἢ καλόγηρος ἢ καλο-
γραῖα εἰς ἑγκλημα, ἢ προσωποκράτησις αὐτῶν θέλει μὲν ἐκτελεῖσθαι
ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν, ἀλλὰ πάντοτε, ἐν μὲν τῇ πρωτευ-
ούσῃ τῇ γνώσει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ πατριαρχείου, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχί-
αις τῇ τοῦ μητροπολίτου καὶ τοῦ ἐπισκόπου, κατὰ τὸν καιρὸν δὲ τῆς
προανακρίσεως θέλει προφυλακίζεσθαι ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἢ τῇ μη-
τροπόλει. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἱερεὺς ἔχει καὶ πνευματικόν τι ἀξίωμα,
ὅπερ ἐν περιπτώσει ἀποδείξεως τῆς ἐνοχῆς του ἐστὶν ἐκ τῶν ὧν οὐκ

ἄνευ ὅπως ἀφαιρεθῇ παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς συνόδου τῶν μητροπολιτῶν, καὶ ἐπειδὴ ἀδύνατον ἡ Ἱερὰ σύνοδος νὰ ἐκφέρῃ ψῆφον καταδικαστικὴν αἴρουσα τὸ ἀξίωμα τοῦ κατηγορουμένου, χωρὶς νὰ ᾖ πεπεισμένη περὶ τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ, ἀναπόφευκτος ἀνάγκη ὅπως εἰς τὰς ἀνακρίσεις αὐτοῦ παρίσταται κληρικὸν πρόσωπον τῆς ἀρχῆς, ἥτις μέλλει νὰ καταδικάσῃ αὐτὸν καὶ ἄρῃ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης, ἢ ἄλλως αἱ προανακρίσεις νὰ ἐκτελῶνται ἐν τῇ οἰκείᾳ ἀρχῇ ἐκάστου κατηγορουμένου πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ὅπως πάντοτε διακαέστατα καὶ εἰλικρινέστατα παρεκάλουν, οὕτω καὶ νῦν διὰ τῶν αὐτῶν θερμῶν παρακλήσεων δέσμαι καὶ ἐκλιπαρῶ τὴν εὐγενῆ ἀποδοχὴν τῶν ἐξῆς θερμῶν δεήσεών μου: Βεράτιον ἀναλλοίωτον τῷ τοῦ Ἰωακείμ Β' καὶ πανομοιότυπον εὐμενῇ ἀνάκλησιν τῶν περὶ διαθηκῶν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 ἀπριλίου 1299)1883 καὶ περὶ διατροφῶν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 19 μαΐου 1299)1883 ὑψηλῶν ἐγκυκλίων τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐπάνοδον εἰς τὸ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐγκυκλίων τούτων καθεστώς. Περὶ τῶν σχολείων καὶ τῶν λοιπῶν σημείων ἀκράδαντον ἔχω πεποιθήσιν εἰς τὰς ὑψηλὰς ὀρθοδούλους καὶ εὐμενεῖς ἐπαγγελίας ὅτι μενοῦσιν ὥς εἶχον καὶ ὅτι ἐν πάσῃ σχετικῇ περιπτώσει θέλει παρέχεσθαι πᾶσα εὐμενὴς ἀρωγὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ ἐνέργεια.

Τὸ σημείωμα τοῦτο ἄμα λαβὼν μοι τὸ ἐπέστρεψε, λέγων ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ δεχθῇ τοιαύτην ἀρχὴν ἢ δώσῃ δικαίωμα, τὸ ὅποιον δὲν εἶχε τὸ πατριαρχεῖον· εἶναι ἀληθές, προσέθηκεν, ὅτι χριστιανικαὶ τινες κυβερνήσεις ἐπῆραν τὸ δικαίωμα τοῦτο ὅτε ὑπῆρχε παρ' ἡμῖν εἰς καὶ μόνος νόμος, τὸ σερῆ· ἡδὴ ὁμως, ὅτε ἤρχισαν νὰ τίθενται εἰς ἐνέργειαν ἕτεροι νόμοι, ἡ κυβερνήσεις ἀφῆρσε τὸ δικαίωμα καὶ ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσιν αὐτὸ κεκτημένον· μ' ὅλα ταῦτα, ἐάν τὸ πατριαρχεῖον εἶχε τοιοῦτον δικαίωμα κεκτημένον, ἴσως δὲν θὰ τὸ ἀφῆρει ἡ κυβερνήσεις, ἀλλ' ἀφοῦ δὲν τὸ εἶχε, δὲν δύναται

σήμερον νὰ τὸ δώσῃ. Ἐνταῦθα ἡ διχλεύς ἐλαβε σοβαρώτερον χκρακτῆρα, ἐν δὲ τῷ μεταξύ ἐρρέθη ὑπὸ τῆς ὑψηλότητός του καὶ τὸ ἐξῆς· «μὴ με μαλόνετε, σᾶς παρακαλῶ». διότι φαίνεται ὅτι κἄπως ἐντονώτερον εἶχον ὁμιλήσει. Ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῆς σημασίας τῶν λέξεων μητροπολίτης, ἀρχιεπίσκοπος ἢ ἐπίσκοπος· ἀφ' οὗ δὲ τῷ ἐδόθησαν, ἠρώτησε τί ἐγίνετο μέχρι τοῦδε περὶ τῶν ἐγκληματικῶν ἀρχιερέων, ἐγὼ δὲ εἶπον ὅτι δὲν γνωρίζω τί ἐγίνετο πρὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ τανζιματίου τὰ ἐγκλήματα, εἴτε κοινὰ εἴτε ἰδιωτικὰ, ἐδικάζοντο ἐν τοῖς πατριαρχείοις· μὲ ἐζήτησε παραδείγματα· τῷ ἀνέφερον δὲ τὸ τῆς θεολογικῆς σχολῆς, τὸ τοῦ ἀοιδίου προκατόχου μου ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ πατριαρχείᾳ, τῶν ἀρχιερέων Φιλίππου-πόλεως, Νύσσης καὶ Λιτίσης καὶ ἄλλων κατὰ τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπανάστασιν ἐπὶ κριμαϊκοῦ πολέμου σταλέντων ἐξορίστων εἰς Ἅγιον Ὅρος· μὲ ἠρώτησε ποῖον ἦτο τὸ δικαστήριον τὸ δικάζον τοιαύτας δίκας, εἶπον δὲ ὅτι πρὸ τῶν κανονισμῶν ἦτον ἡ σύνοδος, μετὰ δὲ τοὺς κανονισμοὺς διωρίζετο μικτὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μελῶν τῆς συνόδου καὶ τοῦ συμβουλίου· φαίνεται δὲ ὅτι αἱ ἐξηγήσεις αὗται τῷ ἔκαμον ἐντύπωσιν καὶ ἐζήτησε νὰ δοθῶσι γραπτῶς, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Εἰς ἀπάντησιν μοι εἶπε ὅτι, προκειμένου περὶ τῶν ἱερέων, καλὸν εἶναι νὰ εὐρεθῇ ἐν σημείον συνεννοήσεως καὶ νὰ τεθῇ ἐν τῷ τεσκερέ. Τὸ σημείωμα, ὡς προεῖπον, μοι ἐπέστρεψεν, ἀλλ' ἔκαμα τρόπον ἐν τῇ συζητήσει καὶ τῷ ἔδωκα, ἔμεινε δὲ παρ' αὐτῷ. Ἐπὶ τέλους ἀπεχωρίσθημεν, μοι εἶπε δὲ καὶ αὐθις ὅτι τοιαύτη ἔσεται ἡ τελειωτικὴ λύσις τοῦ ζητήματος· Βεράτιον Π. ἀναλλοίωτον καὶ ἀνάκλησις τῶν ἐγκυκλίων. Τῷ ὑπέμνησα ὅτι ἔχομεν καὶ ἄλλα ζητήματα, εἶπε δὲ ὅτι εἶναι εὐκολὸς ἢ τούτων διαρροῦθις καὶ ὅτι μᾶλλον πρέπει νὰ σκεφθῶ

περὶ τοῦ ζητήματος τῶν εἰς ἐγκλήματα περιπιπτόντων κληρικῶν, προσθεῖς ὅτι οὐδεμίαν ἀναλαμβάνομεν ὑποχρέωσιν ἐκάτεροι πρὸς ἀλλήλους. Ἀπήντησα ὅτι εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ ἀνακοινώσω τὰ συμβαίνοντα εἰς τὸ πατριαρχεῖον καὶ μοὶ τὸ ἀπηγόρευσεν, ἐπέμεινε δὲ καὶ πάλιν νὰ ἐπανέλθω τὴν πέμπτην φέρων τι δυνάμενον νὰ ἐπιφέρει τὴν τακτοποίησιν τοῦ περὶ δίκης ἱερέων ζητήματος. Μετέβην ὅθεν τὴν πέμπτην· ὑποθέτω δὲ ὅτι τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς συνεντεύξεως ταύτης δὲν ἦσαν εἰς πολλοὺς ἄγνωστα καὶ ἔφερον μετ' ἐμοῦ ἔγγραφον συμπεριλαμβάνον καὶ τὰ ἐξ ζητήματα διὰ τοῦ μέτρου τούτου ἠθέλησα νὰ ὑποδείξω ὅτι ὑποχωρῶ εἰς τὸ περὶ δίκης ἱερέων, ἀλλὰ μὲ ἀντισταθμίσματ' ἑνὶν· τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἔχει ὡς ἐξῆς.

Ἐκθεσις σταλεῖσα τῇ Α. Ὑψηλότητι τῷ Μ. βεζύρη τῇ 8ῃ μαρτίου πρὸς ἐσπέραν.

Στέλλεται ἡ τελευταία ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Μαυρογένη πασσάν, ἐφιστᾶται δὲ ἡ ὑψηλὴ προσοχὴ Αὐτῆς ἐπὶ τῶν σημειωθείσων λέξεων.

Ἐπειδὴ ἀτυχῶς ὡς ἐκ τῆς παντελοῦς ἀγνοίας τῆς γλώσσης τῆς ὀθωμανικῆς ἀδυνατῶ νὰ ἐκφρασθῶ προσηκόντως καὶ νὰ διατυπώσω τὰς ιδέας μου ἐν σαφηνείᾳ, ὥστε νὰ γίνωμαι εὐχερῶς καταληπτὸς, θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ εὐμενῶς νὰ σημειώσω τὰ πορίσματα τῆς σημερινῆς συνομιλίας πρὸς περισσοτέραν κατανόησιν τοῦ ταπεινοῦ φρονήματός μου, εἰς ὃ ὀφείλω νὰ ἐμμείνω. Βεράτιον πανόμοιον τῷ τοῦ Ἰωακείμ Β', ἀπάντησις εἰς τὸν τρίτον τεσκερὲν μου τὸν ἀπὸ τῆς 29 δεκεμβρίου 1883, δι' οὗ δίδεται ἀπάντησις εἰς τὸν ἀπὸ τῆς 19 τοῦ ἰδίου τεσκερὲν τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνεται ἡ παραίτησίς μου διὰ τρίτην φορὰν ὡς καὶ οἱ προκαλέσαντες αὐτὴν λόγοι. Ἐν τῷ τεσκερὲ τούτῳ θὰ λέγεται ρητῶς ὅτι ἀνακαλοῦνται τὰ ἀπὸ τῆς 4 ἀπριλίου 1299 (1883) περὶ διαθηκῶν, καὶ ἀπὸ τῆς 19 μαΐου 1299 (1883) περὶ διατροφῆς συζύγων, χωριζομένων ὑπὸ τῶν πνευματικῶν δικαστηρίων ἀπὸ κοίτης καὶ τρα-

πέξης, διατάγματα τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐπάνοδος εἰς τὸ πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν καθεστώς. Τὰ περὶ κλητεύσεως καὶ προφυλακίσεως καὶ φυλακίσεως διὰ πταίσματα ἢ ἐγκλήματα τῶν ἱερέων, καλογήρων καὶ καλογραιῶν θὰ ἐκτελῶνται κατὰ τὸ ἐπιδοθέν σήμερον ἐν ἰδιαιτέρῳ χαρτίῳ σχεδιάσμα, τὰ δὲ λοιπὰ ζητήματα καὶ αἱ ὑποθέσεις θέλουσι διεξάγεσθαι, ὡς ἄχρι τοῦδε καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ βερατίου τοῦ πατριάρχου, τοῦ ὑψηλοῦ χάτι χουμαγιούν καὶ τῶν δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος κεκυρωμένων κανονισμῶν τῶν πατριαρχείων· ἄνευ τούτων σαφῶς καὶ καθαρῶς διαλαμβανομένων, μὲ τὰ ὁποῖα καὶ μόνα ἀγνοῶ πῶς θὰ πείσω τὴν σύνοδον, τὸ συμβούλιον καὶ τὸ ἔθνος, ἀδυνατῶ ν' ἀναλάβω οἰανδὴποτε εὐθύνην· παρακαλῶ δὲ θερμότατα, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ν' ἀφ' ὧν ἐλευθέρως ὅπως, ὡς ἰδιώτης καὶ ἀπλοῦς μοναρχός, εὐχόμεαι εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ εὐεργέτου ἡμῶν ἀνακτος σουλτάν Ἀβδοῦλ Χαμίτ χάν ἐφέντου ἡμῶν καὶ τῆς εὐημερίας τοῦ ὑψηλοῦ κράτους αὐτοῦ. Δὲν θέλω δὲ λείψει συνάμα νὰ διατελῶ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καθ' ὁλοκληρίαν ἀφωσιωμένος εἰς τὸ ὑψηλόν, ἔνδοξον καὶ μεγάλῳρον πρόσωπον τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος, θαυμάζων τὰ μεγάλα προτερήματα καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτῆς.

Ἐπέδωκα ὡς ἰδίως ἐμοῦ ἀτομικὰς σκέψεις δυνάμενας ἴσως νὰ γείνωσιν ἀποδεκταὶ ἐν τοῖς πατριαρχείοις· ἀλλ' ἡ ὑψηλότης τοῦ ἀντέστη ζωηρῶς εἰς πρὸςδοχὴν αὐτῶν· ἐπῆλθε δὲ καὶ πάλιν συζήτησις ἱκανή, μεθ' ὃ ἐφθασεν ἡ ὑψηλότης τοῦ οἰκειοθελῶς εἰς τὸ ἐξῆς πόρισμα· βεράτιον ἀναλλοίωτον, ἀνάκλησις τῶν διαταγμάτων περὶ διαθηκῶν καὶ διατροφῶν, διεξαγωγὴ τῶν λοιπῶν ζητημάτων ἐπὶ ταῖς βάσεσι τοῦ βερατίου, τοῦ χάτι χουμαγιούν καὶ τῶν κανονισμῶν καὶ τακτοποιήσις τοῦ περὶ τῆς δίκης ἱερέων ζητήματος κατὰ ἓνα τρόπον, τὸν ὁποῖον θὰ εἴς ἀνγχνώσω ἤδη. Τὸ πρῶτον καὶ δεύ-

τερον ἀπεδέχθην, εἰς τὸ τρίτον ἐπήνεγκαι τροποποιήσιν τινα τὴν ἐξῆς· διεξαγωγή τῶν λοιπῶν ζητημάτων ὅπως μέχρι τοῦδε διεξήγοντο, μετὰ τῆς ἐπιφυλάξεως, εἴ γε ἐγκριθῇ παρὰ τοῦ πατριαρχείου, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐδέχθη. Μετὰ πολλὰ ἀπεχωρίσθημεν, ἀφοῦ ἠρώτησα προηγουμένως ἂν μοι ἐπιτρέπηται νὰ ἀνακοινώσω ταῦτα· συλλογισθεῖς δὲ ἐφ' ἱκανὸν εἶπεν ὅτι ἡμῖν ἐπισημῶς δύναμαι νὰ πρᾶξω τοῦτο, ἐγὼ δὲ εἶπον ὅτι οὐδεμίαν ἀναλαμβάνω εὐθύνην, ἐὰν δὲν γείνωσιν ἀποδεκτὰ, προσέθηκα μάλιστα ὅτι δὲν πιστεύω ὅτι θὰ γίνωσιν ἀποδεκτὰ, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι θέλησις τοῦ ἀνωτάτου ἡμῶν ἄρχοντος, ἐδέχθην νὰ γείνω τὸ μεσάζον πρόσωπον ὅπως, εἰ δυνατόν, γένωνται ἀποδεκτὰ, ἐπειδὴ δὲ γνωρίζω τὴν κατάστασιν τῶν ἡμετέρων πραγμάτων ἠθέλησα νὰ ἦμαι ἀσφαλῆς, ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν μου ἔγραψα τὸ πόρισμα τῆς συνεντεύξεως καὶ τὸ ἔστειλα εἰς τὸν πρωθυπουργόν, εἶναι δὲ τὸ ἐξῆς·

Σημείωσις δοθεῖσα τῷ Μ. βεζύρη Σαῖτ πασσᾶ. Ἐπανορθουμένων τῶν δύο ἐν τῷ πατριαρχικῷ καὶ τῷ τῶν μητροπολιτῶν ὑψηλῷ αὐτοκρατορικῷ βερατίῳ τροποποιηθέντων ἐδαφίων, τὰ τῆς δίκης περὶ πάσης ἀτομικῆς ὑποθέσεως τῶν μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων θέλουσι διενεργεῖσθαι, συνωδᾷ τούτοις, ταῖς διατάξεις τῶν κανονισμῶν καὶ τῷ παλαιῷ σχετικῷ ἐμσαλίῳ. Τὰ περὶ δίκης τῶν κληρικῶν, ἥτοι τῶν ἱερέων, καλογήρων καὶ καλογραιῶν, προκειμένου περὶ πταισμάτων καὶ ἐγκλήματος, θέλουσι διενεργεῖσθαι κατὰ τὸ σχετικὸν ἐν τῷ ὑψηλῷ βερατίῳ ἄρθρον καὶ τὸ συνωδᾷ τούτῳ ἐπικρατήσαν ἀρχαῖον ἐμσαλίον, ἥτοι θέλουσι κλητεῦσθαι, κατηγορούμενοι, τῇ ἀδείᾳ τοῦ πατριάρχου ἢ τῶν κατὰ τὸν τρόπον μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων, κατὰ δὲ τὴν ἀνάκρισιν ἢ προφυλάξεις αὐτῶν ὡς καὶ ἡ ποινὴ, προκειμένου περὶ πταίσματος, ὡς ἐκ τοῦ ὁποῦ δὲν ἀφαιρεῖται τὸ ἀξίωμα αὐτῶν, θέλει ἐκτελεῖσθαι ἐν

ἰδιαιτέρῳ τόπῳ καὶ δωματίῳ (μερὶ-οὐλ χατίρ ὁδασί)· ἐν περιπτώσει δὲ ἐγκλήματος, ταῦτα θέλουσιν ἐνεργεῖσθαι ὡς πρὸς τὴν ἀνάκρισιν καὶ προφυλάκισιν μέχρι οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐγκλημα καὶ καταδικασθῇ· μεθ' οὗ, ἀφαιρουμένου τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς συνόδου, θὰ ὑποστῇ τὴν ποινὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς κοιναῖς φυλακαῖς τοῦ κράτους.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς Ι. συνόδου, προκειμένου περὶ τιμωρίας οἰουδήποτε βαθμοῦ κληρικῶν διὰ θρησκευτικὰ καὶ πνευματικὰ πταίσματα ἢ ἐγκλήματα αὐτῶν, θέλουσιν ἐκτελεῖσθαι συνωδᾷ τῷ σχετικῷ ἄρθρῳ τοῦ ὑψηλοῦ βερατίου καὶ τῷ συνωδᾷ τῇ σχετικῇ διατάξει τούτου ἐπικρατοῦντι ἀρχαίῳ ἐμσαλίῳ. Τὰ περὶ συντάξεως διαθηκῶν καὶ διεκδικάσεως τῶν ἐξ αὐτῶν πηγαζουσῶν διαφορῶν θέλουσι γίνεσθαι ὡς ἄχρι τοῦδε συνωδᾷ ταῖς σχετικαῖς ἐν τοῖς βερατίοις διατάξεις καὶ τοῖς ἐθνικοῖς κανονισμοῖς. Τὰ περὶ σχολείων θέλουσιν ἐκτελεῖσθαι ἀπαράλλaktως ὡς ἄχρι τοῦδε, καταβαλλομένης παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων τῆς δεούσης φροντίδος καὶ μερίμνης ὅπως μὴδὲν ὑπάρχῃ ἐν αὐτοῖς τὸ ἀπᾶν εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ κράτους καὶ τὴν ἐπικρατοῦσαν τάξιν, εἰς ὃ ἀπολύτως θέλουσι θεωρεῖσθαι οὗτοι ὑπεύθυνοι. Εἰς τὰς διὰ καὶ ὑπὸ τῶν πατριαρχείων διδομένας αἰτήσεις πρὸς ἀνέγερσιν ἐκκλησιῶν καὶ σχολείων θὰ ἐκτελῶνται ὅσον τὸ δυνατόν ταχέως τὰ τοῦ νόμου πρὸς ἔκδοσιν τοῦ ὑψηλοῦ φερμανίου διὰ τὴν ἀνέγερσιν.

Τῇ 8ῃ μαρτίου 1884.

Ὅταν ἱερεὺς τις, καλόγηρος ἢ καλογραῖα κατηγορηθῇ ἐπὶ ἐγκλήματι, ἐὰν μὲν εὐρίσκηται ἐν Κωνσταντινουπόλει, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, τῇ γνώσει τοῦ πατριαρχείου, ἐὰν δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, τῇ γνώσει τῆς μητροπόλεως καὶ τῆς ἐπισκοπῆς· ὁ τοιοῦτος κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἀνακρίσεων προσωποκρατεῖται ἐν τῷ δωματίῳ (μερὶ-οὐλ-χατίρ), ἐν ᾧ καὶ φυλακίζεται, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἀποδει-

χθῆ ἔνοχος, ἡ δὲ ἔνοχή του περιορίζεται εἰς παῖσμα ἢ πλημμέλημα, καθότι ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι δὲν ἀπαιτεῖται ἡ στέρησις τοῦ ἱερατικοῦ βαθμοῦ. Ἐὰν ὁμως ἡ ἔνοχή του ἐπεκτείνεται εἰς βαθμὸν κακουργήματος, ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀπαιτεῖται ἡ στέρησις τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης, ἐνεργοῦνται πρῶτον τὰ ἀπαιτούμενα κατὰ τὴν θρησκευτικὴν τάξιν (ἀγὴν) ὑπὸ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς συνόδου, μεθ' ὃ παραδίδεται εἰς τὴν ἀρχὴν ὅπως ὑποστῇ τὴν κατὰ τὸν νόμον ἐπιβληθησομένην ποινήν.

Ἐπίσης δὲ καὶ τὸ πόρισμα τῆς τρίτης καὶ τελευταίας συνεντεύξεως δὲν ἔμεινεν εἰς πολλοὺς ἄγνωστον, εἴτε δὲ εὐτυχῶς εἴτε ἀτυχῶς δὲν ἤκουσα οὐδεμίαν παρατήρησιν, τούναντίον πανταχόθεν ἐνθαρρύνσεις· ὅπως δὴποτε ὁμως δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐνδιατριψῶ εἰς τοῦτο, οὔτε νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν. Μετὰ ὀκτὼ δὲ ἡμέρας ἀπὸ τῆς συνεντεύξεως ἦλθεν ὁ τμηματάρχης τῶν ἐκκλησιαστικῶν υποθέσεων Ζιβέρ βέης κομίζων τὸ βεράτιον τῆς πατριαρχείας συνοδευόμενον καὶ μεθ' ἐνὸς τεσκερέ· εἶπε δὲ ὅτι τὸ βεράτιον, ἔνεκα λόγων βίας, δὲν φέρει τὴν αὐτοκρατορικὴν κύρωσιν· ἀπήντησα ὅτι μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ δεχθῶ, ἀλλὰ θὰ τὸ ἐπιστρέψω· μοὶ εἶπε δὲ ὅτι δύνασαι νὰ τὸ ἐπιστρέψῃς μετὰ διστίχου γράμματος· πρὶν πράξω τοῦτο πηρέβαλον διὰ τῶν γραμματέων τὸ βεράτιον τοῦτο μὲ τὸ τοῦ προκατόχου μου, οὐδεμίαν δὲ εὐρον διαφορὰν, εἰ μὴ ὅτι ἐμπεριελαμβάνοντο δύο ἐπαρχίαι δοθῆσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν περιείχετο δὲ καὶ τὸ Ἑρτέκιον, ἐν ᾧ ὑπῆρχον αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι τῆς Ἑρζεγοβίνης· ἔγραψα δὲ ἰδιωτικῶς τὰ ἐξῆς·

Εὐλαβῶς ἐδεξάμην τὸ διὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου Ζιβέρ βέη, τμηματάρχου τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἀποσταλέν μοι κατ' αὐτοκρατορικὴν χάριν ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν τῆς πατριαρχείας βεράτιον. Εὐγνωμονῶν ἐπὶ τούτῳ, ἐπιστρέφω τῇ Α. Μεγαλειότητι, τῷ

συνετῷ καὶ φιλοδικαίῳ ἡμῶν ἀνακτι σουλτὰν Ἀβδοῦλ Χαμίτ χὰν ἐφέντῃ ἡμῶν, (ὃν Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττοι), καὶ ἱκετεύω ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ θέσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὑψηλὸν καὶ σεπτὸν αὐτοῦ σημεῖον τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ αὐτοκρατορικῇ χειρί.

Καὶ εἶπον εἰς τὸν καποὺ κεχαγιᾶν νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ὑπουργόν, ἐὰν ἐρωτηθῇ, πρῶτον ὅτι δὲν εἰμαι σύμφωνος εἰς τινὰ σημεῖα, καὶ δεύτερον ὅτι, προκειμένου περὶ τοῦ τεσκερέ, δὲν δύναμαι νὰ ἀποφανθῶ πρὶν ἢ ἀνακοινώσω αὐτὸν εἰς τὰ δύο σώματα, ὅπερ εἶχον δηλώσει καὶ εἰς τὸν πρωθυπουργόν· ὥστε διήρεσα τὸ ζήτημα εἰς δύο κατηγορίας, εἰς τὴν τοῦ βερατίου καὶ εἰς τὴν τῶν λοιπῶν ζητημάτων· καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ βεράτιον, προέβην περαιτέρω, διότι εἶχον τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἐδίδετο ἀναλλοίωτον, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν τεσκερέν, οὐδὲν ἀπεδέχθην, ἀλλ' ἐρύλαξα τὴν νόμιμον καὶ ἀρμόζουσαν θέσιν τῶν δύο σωμάτων. Τὰ ἐν τῷ μεταξὺ χώρῳ λαβόντα, ὡς γνωστὰ καὶ εἰς ἐμέ καὶ εἰς ὑμᾶς, θεωρῶ περιττὸν νὰ ἐπαναλάβω. Χθὲς τὸ ἐσπέρας ἦλθεν ὁ Ζιβέρ βέης, ὁμοῦ μετὰ τοῦ καπουκεχαγιᾶ κομίζων μοι τὸ βεράτιον κεκυρωμένον αὐτοκρατορικῶς, ὅπερ πηρέβαλον καὶ εὐρὼν ἀπαράλλακτον πηρεδίωμι ὑμῖν, διότι κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν δὲν εἶναι κτῆμα ἐμὸν ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ταῦτα μὲν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί καὶ ἀξιότιμοι κύριοι, οὕτως ἐν συντομίᾳ· ἡδὴ δὲ θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ, πρὶν ἢ ἀπέλθω καὶ ἀφήσω ὑμᾶς ὅπως σκεφθῆτε ἀνεπηρέεστως, νὰ καταλήξω εἰς τὸ συμπέρασμα μου. Πολλὰ καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίοδον ἐλέχθησαν, πολλὰ ἠκούσθησαν, πράγματα δὲ τὰ ὅποια βλάπτουσι πάντα ἄνθρωπον εἰς τὰ καίρια, ἀλλ' ἐγὼ ὁμολογῶ καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι εἰς οὐδὲν τούτων ἐπίστευσα οὔτε πιστεύω οὔτε τὰ λαμβάνω ὑπ' ὄψιν, διότι φρονῶ ὅτι καὶ εἰς τὰς ὑμετέρας πεποιθήσεις ὡς ἱεραρχῶν καὶ εἰς τὰς ὑμετέρας ὡς χριστιανῶν ἐπικρατεῖ ἡ δικαιοσύνη, ἔχων δὲ αὐτὸ καὶ

μόνον τὸ συμφέρον τῆς ἐκκλησίας ὑπ' ὅψιν, εἰς τὰ ὅπως δῆποτε καὶ δι' οἷους δῆποτε λόγους κατ' ἐμοῦ σπερμολογούμενα καὶ ἐπαναλαμβανόμενα δὲν δίδω πιστίν, διότι δὲν πιστεύω ὅτι ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ περιβόλῳ ὑπάρχουσι δύο εἶδη δικαιοσύνης, μία διὰ τὸν δεινα καὶ δεινα ἀδελφόν, καὶ ἄλλη διὰ τὸν πατριάρχην. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ζήτημα τὸ συμπέρασμα μου εἶναι τοῦτο· ἐπαναλαμβάνω ὅτι δὲν ἤλθον νὰ ἐπιβάλω τι, δὲν ἤλθον νὰ ἐπιτεθῶ, δὲν ἤλθον νὰ δεσπόσω, ἀλλ' ἤλθον νὰ ὑποβάλω καὶ, ἐὰν ἐγκριθῇ, νὰ συζητήσω μεθ' ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ ἀποφεύγω κατὰ πρώτην φοράν. Τὰ δύο σώματα εἶναι ἐλεύθερα νὰ λάβωσιν ὑπ' ὅψιν τὸ κείμενον τοῦ τεσκερέ, νὰ τὸ ἐξονυχίσωσι, νὰ ἴδωσι τί εἶναι ἀποδεκτὸν καὶ τί οὐχὶ καὶ τί ἀπαιτεῖται νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον, εἰς ὃ ποθοῦμεν· ἐν ἄλλαις λέξεσι, λέγω ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι πάντῃ ἐλευθέρᾳ εἰς τὰς σκέψεις καὶ ἐνεργείας αὐτῆς· νομίζω ὅμως ὅτι εἶναι ὀρθὸν καὶ δίκαιον νὰ μὴ ἀρνηθῇ καὶ εἰς ἐμέ τὸ δικαίωμα, ὅπερ ἔχει ἕκαστος ὑμῶν, διότι δὲν εἶναι, νομίζω, δυνατόν οὔτε κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, οὔτε κατὰ τοὺς κληρονισμοὺς, νὰ θεωρηθῶ καὶ ὅλως ξένος τῆς ἐκκλησίας. Καὶ περὶ τούτου ἐλέχθησαν ἱκανὰ ὅτι ὁ πατριάρχης εἶναι ἀπλοῦς μοναχὸς καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ ἐκτελῇ μόνον τὰς ἀποφάσεις τῶν δύο σωμάτων. Μοὶ φαίνεται ἄπορον πῶς ἀπλοῦς μοναχὸς ὢν θὰ ἐκτελῶ τὰς ἀποφάσεις τῶν δύο σωμάτων· νομίζω ὅτι εἰμαι πατριάρχης, ἀλλ' ἔνεκα ἀνωμαλίας πρωτοφανοῦς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐπιβάλλεται μοι τανῦν ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἀπρακτῶ· βεβαίως δὲν θὰ ἦναι ἐπ' ἀνάγκης νὰ ἀναπολήσω εἰς τὰς ὑμετέρας ἀκοὰς τοὺς λόγους, οὓς εἶπον ὑμῖν ἐνώπιον τῆς εἰκόνης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἀποθαμμένος, σὰς ἐξορκίζω νὰ προβῇτε εἰς ἐκλογὴν ἄλλου πατριάρχου, ἀλλ' ἡ ὑμετέρα ἀγαθότης καὶ ἐπιείκεια, ἡ πολλὰς μου ἐλλείψεις πολλὰκις

παραβλέψασα, ἐσκέφθη ἄλλως· ἀντὶ νὰ προβῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον παρεκάλουν, προέβη εἰς σύνταξιν πρακτικοῦ καὶ ἐκδοσιν μαζῶν πρὸς τὴν Ὑψ. πύλην, δι' ὧν οὐ μόνον δὲν ἐδέχθη τὴν παραίτησίν μου, ἀλλὰ καὶ τὴν κυβέρνησιν παρεκάλει νὰ μὴ δεχθῇ αὐτήν· αὐτὸ τοῦτο ἐπανελάβε δευτέραν καὶ τρίτην φοράν, ὡς ἂν ἐδόθη ἀφορμὴ ἐκ θερμοτήτων παρεκλήσεων μου, ὥστε, κατὰ τὸ φρόνημα τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τοῦ συμβουλίου, τουτέστι κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τοὺς ἐθνικοὺς κανονισμοὺς, εἶμαι πατριάρχης· δεύτερος λόγος ἐπίσης κληρονικός εἶναι τὸ μνημόσυνόν μου, ὅπερ δὲν ἔπαυσεν εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας· τρίτον, ἡ κυβέρνησις διὰ τριῶν ἀλλεπαλλήλων ἐγγράφων ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἀποδέχεται τὴν παραίτησίν μου· τέταρτος λόγος εἶναι ἡ ὁμολογία, οὕτως εἰπεῖν, ἐκφρασίς ὅλου τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ζητοῦντος τὴν ἀνάκλησιν τῆς παραίτησεώς μου. Πιθανὸν ἢ ἄγνοιά μου εἰς τινὰ σημεῖα νὰ με ἀπατᾷ, νομίζω ὅμως ὅτι δὲν με ἀπατᾷ. Ἐλέχθη ὅτι τὰ δύο σώματα ἀντιπροσωπεύουσι τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος καὶ ὅτι ὁ πατριάρχης εἶναι ἀπλοῦν ὄργανον πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν· τὸ τοιοῦτο δὲν εὐδοῦται. Κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ὁ πατριάρχης καὶ ἡ σύνοδος εἶναι ἀλληλένδετοι, μήτε ὁ πατριάρχης δύναται νὰ ἐνεργήσῃ μονομερῶς, μήτε ἡ Ἱ. σύνοδος. Ἐπίσης καὶ ἐν τῷ συμβουλίῳ πᾶσα ἀπόφασις αὐτοῦ, ἐὰν δὲν φέρῃ τὸ κύρος τοῦ πατριάρχου κατὰ τοὺς κανονισμοὺς, δὲν εἶναι ἐκτελεστέα. Ταῦτα λέγω διὰ νὰ καταδείξω τὴν θέσιν ἐκείνου, οὐδεὶς δὲ ἕτερος λόγος με πρεκίνησεν εἰς τὸ νὰ εἶπω αὐτά. Ἐπὶ τέλους λέγω ὅτι εἰσθε πάντες ἐλεύθεροι νὰ σκεφθῇτε ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ τεσκερέ· οὐχ ἥττον ἐπιβάλλεται καὶ εἰς ἐμέ νὰ συμβουλευσῶ ὑμᾶς ὅπως, μετριοπαθῶς καὶ μετριοφρόνως καὶ ἔχοντες ὑπ' ὅψιν τὴν γενικὴν κατὰστασιν τῆς ἐκκλησίας, σκεφθῇτε καὶ ἐξενέγκητε ἕκαστος τὴν ἐκ

τοῦ γνώμην. Ἐπειδὴ δὲ πιστεύω ὅτι μὲ θεωρεῖτε ὡς ἓνα ἐξ ὑμῶν, θὰ εἶπω καὶ γὰρ τὴν γνώμην μου, ἀλλὰ, διὰ νὰ μὴ ὑπο-
τεθῇ ὅτι ὁ πατριάρχης θέλει διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ ἐπη-
ρέασῃ τὰς γνώμας τῶν ἄλλων, θὰ τὴν ἀφήσω ἐνσφράγιζον καὶ
ὅπως θέλετε πράττειτε.

Ταῦτα εἰποῦσα κατέθηκεν εἰς τὸ γραφεῖον ἱράκελ-
λον κεκλεισμένον φέροντα ἐπιγραφὴν «γνώμη τοῦ
πατριάρχου» καὶ προσέθηκε τάδε·

Ἀποχωρίζομαι ἀφ' ὑμῶν προσκαίρως καὶ πάλιν θέλω ἐπα-
νέλθει· οὐδὲν ζητῶ παρ' ὑμῶν εἰ μὴ δικαιοσύνην ὅσον ἀφορᾷ
τὸ ἑμὸν ἄτομον, μετριοπάθειαν δὲ καὶ μετριοφροσύνην ὅσον
ἀφορᾷ τὸ ζήτημα, πιστεύω δὲ ὅτι αἱ ἀρχιερατικαὶ καὶ αἱ
χριστιανικαὶ ὑμῶν συνειδήσεις δὲν θέλουσιν ἀπομακρυνθῇ τοῦ
σημείου τούτου.

Εἴτα ἀπεχώρησε τῆς συνεδριάσεως καταθεῖσα ἐπί-
σης εἰς τὸ γραφεῖον τὸ τε βεράτιον καὶ τὸν τεσκερέν.

Λ'.

ΤΕΣΚΕΡΕΣ ΣΥΝΟΔΕΥΩΝ
ΤΟ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ ΒΕΡΑΤΙΟΝ.

Ῥ' πουργεῖον

τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ὁρησκευτικῶν.

Ἀριθ. πρωτ. 654.

Πρὸς τὸν πατριάρχην τῶν Ῥωμαίων,

Ἐπελθούσης ἤδη συννενοήσεως ἐν τῇ μετὰ τοῦ ἡμετέρου
ὑπουργείου καὶ τοῦ πατριαρχείου ἀναφυσήσῃ διαφορᾷ καὶ μει-

νάσης κατὰ μέρος τῆς ἐν τῷ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 29 δεκεμβρίου
1299 (1883) τακτοῦ Αὐτῆς ἐπαναληφθείσης παρρητήσεως
Αὐτῆς, ἀποστέλλεται Αὐτῇ διὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ γραφείου
τῶν ὁρησκευτικῶν Ἐξ. Ζιβέρ βέη τὸ ἐκδοθὲν ὑψηλὸν βεράτιον.

Ἐπειδὴ ἡ συζήτησις κυρίως ἐπήγαγεν ἐκ τῶν κατωτέρω δη-
λουμένων δικαστικῶν καθηκόντων, τῶν ἐπιβαλλομένων προ-
κειμένου περὶ τιμωρίας κληρικῶν, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ζητημά-
των φυσικῶ τῷ λόγῳ θέλουσιν ἐφαρμοῦζεσθαι αἱ διατάξεις τοῦ
ὑψηλοῦ πατριαρχικοῦ βερατίου, τοῦ δι' αὐτοκρατορικῷ χα-
τίου κεκοσμημένου ὑψηλοῦ περὶ ἰσότητος φερμανίου καὶ τοῦ
δυνάμει αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἐν ἐνεργείᾳ κανονισμοῦ
τῶν πατριαρχείων, καὶ ἐπειδὴ, ἀναστελλομένων τῶν περὶ δικ-
τηκῶν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 17 ἀπριλίου 1299 (1883) καὶ περὶ
συζυγικῶν διατροφῶν ὑπὸ ἡμερομ. 18 μαΐου 1299 (1883)
ἐκδοθεισῶν δύο ἐγκυκλίων τοῦ ἡμετέρου ὑπουργείου, θέλει ἐξα-
κολουθεῖ καὶ ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τούτων ἡ ἀνέκαθεν ἰσχύουσα
τάξις διὰ ταῦτα ἐνταῦθα ἐπεξηγοῦνται αἱ διατυπώσεις, αἵτινες
θέλουσι τηρεῖσθαι, ὅταν οἱ κληρικοὶ κατηγορῶνται ἐπὶ ἐγκλή-
μασι τοῦ κοινοῦ δικαίου. Ὅταν ἱερεὺς, καλόγηρος ἢ καλογραῖς
κατηγορηθῇ ἐπὶ ἐγκλήματι, θέλει κρατεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἀρχῆς
ὅπως ὑποστῇ ἀνάκρισιν καὶ δικασθῇ· ἀποδεικνυομένης δὲ τῆς
ἐνοχῆς αὐτοῦ, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ
βαθμοῦ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, ἢ κατὰ νόμον ἐπιβληθησομένη
αὐτῷ ποινὴ θέλει ἐκτελεῖσθαι ἀμέσως ἐν τῇ κυβερνητικῇ φυ-
λακῇ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πορείαν τὴν τηρηθησομένην ὑπὸ τῆς
ἀρχῆς ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ρηθείσης διατυπώσεως, ἡ
συνωδὰ τῇ δικονομικῇ γραφησομένη διὰ τὸν κατηγορούμενον
ἱερέα κλήσις θέλει κοινοποιεῖσθαι ἐν μὲν τῇ πρωτευούσῃ διὰ
τοῦ πατριαρχείου, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ διὰ τοῦ μητροπολίτου
καὶ τοῦ ἐπισκόπου. Τὸ πατριαρχεῖον, οἱ μητροπολίται καὶ οἱ

ἐπίσκοποι ἅμα λάβωσι τὴν κλήσιν ταύτην ὑποχρεοῦνται ἀμέσως νὰ παραδώσωσι τῇ ἀρχῇ τὸν κατηγορούμενον ἱερέα. Ἐὰν ἡ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν ἐκπληρωθῇ, ἢ ἐὰν ὁ κλητευθεὶς ἱερεὺς δὲν συμμορφωθῇ τῇ κλήσει, τότε φυτικῶ τῷ λόγῳ θέλουσεν ἐνεργεῖσθαι τὰ τοῦ νόμου πρὸς κλήτευσιν αὐτοῦ. Ἐνεκα ὁμῶς τοῦ ἰδιόζοντος χαρακτῆρος τῶν κληρικῶν καὶ ἐπειδὴ αἱ φυλακαὶ δὲν εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου διωργανωμέναι συνωδὰ τῷ νόμῳ καὶ κατὰ βαθμοὺς, διὰ ταῦτα, μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ ἡ ἐνοχὴ αὐτῶν καὶ καταδικασθῶσι, δὲν θέλουσι κρατεῖσθαι εἰς μέρη, ἐνθα κρατοῦνται οἱ τυχόντες, ἀλλὰ θέλουσι προσωποκρατεῖσθαι ἐν τῷ διοικητηρίῳ, ἐν δωματίῳ ἀρμόζοντι πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, ἥτοι ἐν τῷ δωματίῳ τῷ ἐξειδικασμένῳ δι' ἄτομα ἐξαιρετικῆς τάξεως (μερί-οὐλ-χκτήρ). Ἐπίσης ἀποδεικνυομένης τῆς ἐνοχῆς τοῦ κληρικοῦ, ἐὰν μὲν αὕτη περιορίζεται εἰς βαθμὸν πταίσματος, ἐπειδὴ τότε δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἀφίρεσις τοῦ πνευματικοῦ βαθμοῦ, ἐπίσης ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ θέλουσιν ὑφίστασθαι τὴν ἐπιβληθησομένην αὐτοῖς ποινὴν τῆς φυλακίσεως. Ἐὰν δὲ τὸ ἐγκλημα τὸ προσεπτόμενον τῷ κληρικῷ ᾗναι ἀνώτερον τοῦ πταίσματος καὶ εἰς βαθμὸν κακουργήματος, τότε, ἕως οὗ ἀποδειχθῇ ἡ ἐνοχὴ αὐτοῦ καὶ καταδικασθῇ, τὰ τῆς προσωποκρατήσεως καὶ ἀνακρίσεως θέλουσιν ἐνεργεῖσθαι κατὰ τὸν προδικληφθέντα τρόπον, ἥτοι ὁ τοιοῦτος θέλει προσωποκρατεῖσθαι ἐν τῷ διοικητηρίῳ ἐν τῷ ῥηθέντι δωματίῳ, ἀφοῦ δὲ ἀποδειχθῇ ἡ ἐνοχὴ αὐτοῦ καὶ καταδικασθῇ καὶ ἀφαιρεθῇ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου τὸ πνευματικὸν ἀξίωμα τοῦ ἐγκληματίου κληρικοῦ, οὗτος ὑφίσταται τὴν κατὰ νόμον ἐπιβληθησομένην αὐτῷ ποινὴν ἐν ταῖς κοιναῖς φυλακαῖς.

Ἀνάλογοι ὁδηγαὶ ἐδόθησαν τοῖς δικαστικοῖς ὑπαλλήλοις.

Ταῦτα ἀναγγέλλων Αὐτῇ, δράττομαι τῆς περιστάσεως ὅπως ἀνανεώσω τὰ εἰλικρινῆ μου σεβάσματα.

Τῇ 27 δεκεμβρίου-οὐλ ἐββελ 1301 (13 μαρτίου 1300=1884).

(ὑπογρ.) ΑΣΗΜ.

ΛΑ'.

ΕΝΣΦΡΑΓΙΣΤΟΣ ΓΝΩΜΗ
ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΠΟΤΗΤΟΣ.

Εἰ καὶ μετὰ μεγάλης φειδοῦς καὶ τιμῆς δηκτικότητος, πρὸς διαφύλαξιν ἰσως κακῶς ἐννοουμένης ἀξιοπρεπείας, ὁ τῆς 13 μαρτίου τεσκερὲς τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης ἀναμφιλέκτως ἐπαραφέρει τὸ ἀρχαῖον καθεστὼς τῶν προνομίων καὶ δικαιωμάτων τοῦ γένους καὶ τῆς ἐκκλησίας. Ἐκάστῳ εὐσυνειδήτῳ μέλει τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους, γινώσκοντι καλῶς τὰ κατ' αὐτὴν καὶ μὴ ἐπηρεαζομένῳ ἐξ ὀπισθοδούλων σκοπῶν, ἔτι δὲ ἔχοντι ὑπ' ὄψει τὴν γενικὴν θέσιν καὶ κατάστασιν αὐτῶν καὶ τοὺς πολλαχόθεν ἐπαπειλοῦντας κινδύνους, καθῆκον ἱερὸν ἐπιβάλλεται ἡ παραδοχὴ τοῦ τεσκερὲς μὲ τινας ἀναγκαίας διασαφήσεις. Κατὰ συνέπειαν, ὡς μέλος τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους, μακρὰν πάσης χαμαιζήλου καὶ ποταπῆς σκέψεως, ἀποδέχομαι τὴν λύσιν ταύτην ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ γείνη ἡ ἐπισυναπτομένη ἀπάντησις μετὰ ἢ καὶ ἄνευ τῆς ἀνακλήσεως τῆς παραιτήσεως.

Τῇ 10' μαρτίου αωπδ'.

† Ὁ πρῶην Κωνσταντινουπόλεως **ΙΩΑΚΕΙΜ**
ἀποφάνεται.

(Προσάρτημα).

ΣΧΕΔΙΟΝ ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟΥ ΤΑΚΡΙΡΙΟΥ.

Ἐξοχώτατε,

Μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς ἐδεξάμην τὸν ἀπὸ τῆς 13 τοῦ ὑπερ-
μεσοῦντος μηνὸς μαρτίου καὶ ὑπ' ἀριθ. ὑψηλὸν τεσκερὲν τῆς
ὑμετέρας περιουστάτης ἐξοχότητος, ὡς καὶ τὸ ὑψηλὸν αὐτοκρατο-
ρικὸν βεράτιον τῆς πατριαρχείας μου, τὸ καθ' ὑψηλὴν αὐτοκρατορι-
κὴν εὐμένειαν καὶ χάριν ἀπονεμηθὲν μοι ὑπὸ τῆς Α. Α. Μεγαλειό-
τητος, τοῦ λαοφιλοῦς καὶ φιλοδικαίου ἀνακτος ἡμῶν σουλτὰν Ἀβδοῦλ
Χαμίτ χὰν ἐφένδου ἡμῶν, ὃν διαφυλάττοι ὁ ὕψιστος Θεὸς ὑπὸ τὴν
ἀγίαν αὐτοῦ σκέπην, ἀμφοτέρω δὲ ταῦτα κομισθέντα καὶ ἐγχειρι-
σθέντα μοι εὐγενῶς ὑπὸ τοῦ ἐξοχωτάτου Ζιθὲρ βέη, τμηματάρχου
τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τμήματος ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς δικαιοσύνης.
Εὐγνωμονῶ ἀπείρως τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι καὶ τῇ σεβαστῇ αὐτο-
κρατορικῇ κυβερνήσει. Αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐπιδραφίᾳ μοι ταύτη χά-
ριτι καὶ δικαιοσύνη· ἰδὼν δὲ ἐν τῷ μνησθέντι ὑψηλῷ τεσκερὲ τῆς
ὑμετέρας ἐξοχότητος ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς 29 τοῦ προπαρελθόν-
τος μηνὸς δεκεμβρίου γράμματός μου ὑποβληθεῖσα τῇ σεβαστῇ κυ-
βερνήσει ἐπαναληπτικῶς τρίτη παραίτησίς μου, δι' οὗς ἐξέθετον ἐν
αὐτῷ λόγους, τίθεται κατὰ μέρος, ἵνα μὴ φανῶ παρακούων ἀνεκά-
λεσα αὐτὴν καὶ ἀνέλαβον αὐθις τὰ τῆς πατριαρχείας καθήκοντα.
Ἡ ὑμετέρα φιλόνομος καὶ φιλοδίκαιος ἐξοχότης, ἐν τῇ εὐμενείᾳ καὶ
ἀγαθότητι αὐτῆς, ἠδδόκησεν ἅμα νὰ δηλώσῃ μοι διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῆς
ὑψηλοῦ τεσκερὲ ὅτι ἀνακαλοῦνται ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιο-
σύνης τὰ δύο ἐγκύκλια διατάγματα αὐτοῦ, οἷον τὸ ἀπὸ 4 ἀπριλίου
1299 (1883) ἐκδοθὲν περὶ διαθηκῶν καὶ τὸ ἀπὸ 19 μαΐου 1299
(1883) περὶ συζυγικῶν διαφορῶν, ἐπανέρχεται δὲ, ὅσον ἀφορᾷ ταῦτα,
ἡ πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν ἐπικρατήσασα καὶ ἐπικρατοῦσα ἐν τοῖς
πατριαρχείοις καὶ ταῖς μητροπόλεσιν ἀρχαία νόμιμος καὶ κανονικὴ

τάξις, καθ' ἣν δικάζονται, διεξάγονται καὶ διευθετοῦνται ἐν αὐτοῖς
αἱ περὶ τούτων διαφοραὶ, ὅπερ βεβαίως κοινοποιηθήσεται προσηκόν-
τως πάσαις ταῖς ἀρμοδίαις ἀρχαῖς. Ἡ ὑμετέρα εὐμενὴς μοι ἐξοχό-
της ἐπίσης διὰ τοῦ ἰδίου ὑψηλοῦ ἐγγράφου αὐτῆς διαδηλοῖ μοι ὅτι
τὰ λοιπὰ ζητήματα, οἷον τὸ περὶ διαχειρίσεως καὶ διευθύνσεως τῶν
σχολείων τοῦ γραικικοῦ ἔθνους, τὸ περὶ ἐλευθέρας ἀνεγέρσεως ἐκ-
κλησιῶν καὶ σχολείων, τὸ περὶ ἐκτελέσεως θρησκευτικῶν ποινικῶν
ἀποφάσεων τῆς Ἱερᾶς συνόδου, προκειμένου περὶ πταισάντων ἢ ἐγ-
κληματησάντων κληρικῶν πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ ἐκκλησιαστικῶς
ἢ θρησκευτικῶς, ὡς καὶ πᾶν τοιοῦτον παρεμφερὲς τῇ ἐκκλησιαστικῇ
διοικήσει ζήτημα θέλει διεξάγεσθαι φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ ἐν τῷ μέλ-
λοντι συνωδᾷ ταῖς προνομικαῖς διατάξεσι, ταῖς περιεχομέναις ἐν τε
τῷ αὐτοκρατορικῷ βερατίῳ τῆς πατριαρχείας, ἐν τῷ ὑψηλῷ περὶ
μεταρρυθμίσεων καὶ ἰσότητος χάτι χουμάγιουν καὶ ἐν τοῖς δι' αὐτο-
κρατορικοῦ διατάγματος κεκυρωμένοις ἐθνικοῖς κανονισμοῖς. Εὐγνω-
μονῶν ἀπείρως τῇ ὑμετέρᾳ εὐμενεῖ μοι ἐξοχότητι καὶ δι' αὐτῆς
πάσῃ τῇ σεβαστῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει ἐπὶ ταῖς δικαίαις καὶ
νομικαῖς ταύταις διαδηλώσεσι, ταῖς ἀγαγούσαις τὰ προμνησθέντα ζη-
τήματα εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστὼς τῶν προνομίων καὶ δικαιωμάτων
τῶν πατριαρχείων, ἵκετεύω αὐτὴν ὅπως ἀκροασαμένη μου ἀποδῶσῃ
μοι εὐλογον δικαιοσύνην καὶ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἐν τῷ ὑψηλῷ γράμματι
αὐτῆς ἀντικειμένου, τοῦ ἀναγομένου εἰς τὴν δίκην τῶν ἱερέων, καλο-
γήρων καὶ καλογραιῶν εἴτε ὅσον τὸ πταῖσμα, εἴτε τὸ ἔγκλημα ἀφορᾷ.
Ὅρίζεται ἐν τῷ μνησθέντι ὑψηλῷ τεσκερὲ ὅτι, προκειμένου περὶ
πταίσαντος ἱερέως, καλογήρου καὶ καλογραίας, θὰ κλητεύηται ἐν-
ταῦθα μὲν ἐν τῇ βασιλευσούσῃ διὰ τοῦ πατριαρχείου, ἐν δὲ ταῖς
ἐπαρχίαις διὰ τῶν μητροπόλεων, ἀρχιεπισκοπῶν καὶ ἐπισκοπῶν· θὰ
ἀνακρίνηται δὲ καὶ θὰ προφυλακίζηται ἐν ἰδιαιτέρῳ δωματίῳ· προ-
κειμένου δὲ περὶ κακουργήσαντος ἐπίσης ἱερέως, καλογήρου καὶ
καλογραίας θὰ ἐκτελῶνται ταῦτα διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου καὶ ὅσον

τὴν κλήτευσιν καὶ τὴν ἀνάκρισιν καὶ τὴν προφυλάκισιν ἀφορᾷ, μέ-
χρὶς οὐ ἀποδειχθῇ τὸ ἔγκλημα· μετὰ ἀπόδειξιν καὶ νόμιμον διαδικα-
σίαν δὲ, ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ τὸ ἄξιωμα αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου καὶ
τῆς συνόδου, τότε θὰ ὑφίσταται ὁ καταδικαζόμενος τὴν νόμιμον
ποινὴν ἐν τῇ δημοσίᾳ κυβερνητικῇ φυλακῇ. Τοιαῦτά τινα ἡ ὑμε-
τέρα ἐξοχότης διακελεύει περὶ τοῦ πταίσματος καὶ τοῦ ἐγκλή-
ματος τοῦ διαπραττομένου ὑπὸ ἱερέως, καλογήρου καὶ καλογραΐας.
Ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα ἐκτιθεμένης διατυπώσεως δύο τινὰς παρατηρήσεις
σπουδαίας θὰ μοι ἐπιτρέψῃ ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης ἵνα ποιήσωμαι, πα-
ρατηρήσεις, ἀφ' ὧν οὐδόλως δύνανται ν' ἀποστῶσι τὰ πατριαρχεῖα·
α') Ὁ ἱερεὺς, ὁ καλόγηρος καὶ ἡ καλογραΐα, ἄχρι τοῦδε κατηγο-
ρούμενοι διὰ πταῖσμα ἢ πλημμέλημα, συνωδὰ τοῖς προνομίοις καὶ
τῇ νομίμῳ τάξει, κλητεύονται καὶ παραδίδονται τῷ δικάσonti δικα-
στηρίῳ διὰ τοῦ πατριαρχείου, τῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν, δι-
καζόμενοι δὲ καὶ καταδικαζόμενοι ὑφίστανται ὡς ἐκ τοῦ ἱεροῦ χαρα-
κτῆρος, ὃν περ φέρουσι καὶ ὅστις ἔνεκα πταίσματος δὲν αἵρεται, τὴν
τε προφυλάκισιν καὶ τὴν φυλάκισιν ἐν τῷ πατριαρχείῳ καὶ τῇ μη-
τροπόλει. β') Ὁ ἱερεὺς, ὁ καλόγηρος καὶ ἡ καλογραΐα, κατηγορού-
γενοι δι' ἔγκλημα, συλλαμβάνονται καὶ προφυλακίζονται κατὰ τὸν
ἀνωτέρω σαφῶς διαγραφέντα περὶ πταίσματος τρόπον, μετὰ δὲ τὴν
τακτικὴν καὶ νόμιμον ἐξέτασιν καὶ διαδικασίαν, ἀποδεικνυμένου
τοῦ ἐγκλήματος, ὑφίστανται ἐν ταῖς δημοσίαις κυβερνητικαῖς φυλα-
καῖς τὴν ἐπιβληθησομένην νομίμως ποινὴν, ἀφοῦ ὁμῶς προηγουμένως
ἀφαιρεθῇ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου τὸ ἱερα-
τικὸν ἄξιωμα αὐτοῦ, οὗ ἔνεκα δίκαιον καὶ ὑπὸ πάσας τὰς ἐπὶ οὐρανῷ
νόμιμον ὅπως παρίσταται εἰς τὴν ἀνάκρισιν καὶ δίκην πνευματικός
τις ὑπάλληλος τῆς οἰκείας αὐτοῦ πνευματικῆς ἀρχῆς. Ἡ ὑμετέρα
ἐξοχότης οἶδε καλῶς ἐκ τῶν προτέρων ποῦ τὸ πατριαρχεῖον, ἥτοι
τὰ δύο νόμιμα σώματα αὐτοῦ, στηρίζουσι τὰ δίκαια αὐτῶν· εἶδεν ἐν
τοῖς διαφόροις ἐγγράφοις, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ, τῷ

τῆς 14 ἰουλίου 1883 καὶ τῷ τῆς 21 φεβρουαρίου τῶν δύο σωμάτων,
τῷ συνοδευθέντι ὑπὸ τοῦ ταπεινοῦ εὐχετηρίου τερκερέ μου τῆς 21
τοῦ αὐτοῦ μετὰ πόσης σαφηνείας, πειστικότητος καὶ νομοταγοῦς φρο-
νήσεως ἐδήλωσε τὸ δίκαιον φρόνημα αὐτοῦ, ὥστε οὐδόλως ἀμφιβάλ-
λω ὅτι ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης θὰ εὐαρεστηθῇ νὰ μοι δηλώσῃ τὴν εὐ-
μενῇ συγκατάθεσιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἐκτιθεμένων μετὰ τῆς
πρεπούσης εὐλαθείας σημείων, ὅπως τέλεον καὶ νομίμως διακανο-
νισθῶσι πάντα.

ΛΒ'.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ Α. Ε. ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ ΠΑΣΣΑ.

Ἰλδίζιον Κ]πόλεως, τὴν 29 μαρτίου 1884.

Τῇ σεβασμίᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας
καὶ τῷ σεβαστῷ Μ. Ε. συμβουλίῳ.

Σεβάσμιοι ἱεράρχαι, σεβαστοὶ κ.κ. σύμβουλοι,

Ἐν ὅλῳς ἀμυθήτῳ τῆς ψυχῆς θλίψει καὶ ἀγχούσῃ τῆς καρδίας
συνοχῇ προβαίνω σήμερον ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντος εἰς τὸ ἀνακοινώ-
σασθαι ὑμῖν τὰ ἐξῆς ὡς λίαν κατεπεύγοντα.

Οὐ διέφυγε τὴν τῆς διορατικῆς καὶ ἀγρύπνου Αὐτῆς Μεγαλειότη-
τος γνῶσιν τὸ ὅτι κακὰ ἀπροσδόκητα, ἀντεθι κά τε καὶ ἀντι-
βασίλικα ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο γεραρῶν σωμάτων, εἴτε ἔξωθεν ἢ ἔσω-
θεν βῆδιουργούμενα, τεκταίνονται ὀθνια διαδούλια, μονονοῦκ ἐντὸς
μικροῦ κινδυνεύοντα σύσσωμον μὲν τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ἄρδην
σαλεύσασθαι καὶ ἐξοκεῖλασθαι, τῇ δὲ Ὑ. κυβερνήσει τῆς Α. Α. Μ.
ἀτόπως καὶ ἀδικαιολογήτως ὅλως πράγματα παρέξει.

Ἀντὶ τοῦ πρὸς τὸν πάντων αὐτουργὸν καὶ βασιλέα τῶν βασιλείων
Κύριον τὸν Θεὸν χειρὰς ἱκέτιδας ὑψῶσαι καὶ ὑπὲρ τῆς μακροβιότη-
τος καὶ ἀκραδάντου εὐδαιμονίας τοῦ φιλοδικαίου καὶ φιλολάου ἀνευ
διακρίσεως φυλῆς καὶ θρησκευματος, μεγαλοψύχου καὶ γενναίου ἡμῶν

ἀνακτος, τοῦ πάντα τὰ συχνὰ ἀντίξοα, ἄτοπα καὶ ἀδίκᾳ ἡπίως καὶ ἐν ἔμφρονι καὶ προβλεπτικῇ ὑπομονῇ καὶ ἐπιμονῇ ἐπανορθοῦντος καὶ εἰς αἴσιον πέρας ἄγοντος, τοῦ καὶ νεωστὶ τῷ ἡμετέρῳ πανταχόθεν ἀρχῆθεν καταπολεμουμένῳ ἔθνει νέα τρανὰ εὐνοίας καὶ ἐπιεικείας ἀφθόνως παρασχόντος δείγματα, τοῦ τὰ ὑπὸ τῆς Ὑψ. πύλης, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, ἀστόχως καὶ ἀναιτίως τὸ ἀκανθῶδες ἐκεῖνο πατριαρχικὸν ζήτημα, τὸ κατὰ τοῦ ὑπὸ τε τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ πρώτου καὶ τῶν ἐνδόξων διαδόχων Αὐτοῦ ἀλλεπαλλήλως ἐπικυρῶντων μέχρι τοῦ νῦν εὐκλεῶς βασιλεύοντος γενναίως παραχωρηθέντων θρησκευτικῶν δικαιωμάτων (καὶ οὐχὶ ἀπλῶς προνομίων, ὡς ἐν ταῖς ἐφημερίσι γράφεσθαι εἴθιζαι) ὑπακούοντων, ἀξιόλογον λύσιν ἐπιχορηγῆσαντος, καὶ τὰ πάντα εἰς τὴν τακτικὴν καὶ ὁμαλὴν ἀρχαίαν τροχίαν αἰσίως ἐπαναγαγόντος τῇ χορηγήσει τοῦ ὑψηλοῦ βερατίου, τοῦ τὰ πάντα ἴσου καὶ ὁμοίου τῷ τῷ προκατόχῳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος Ἰωακείμ τῷ Β', τοῦ πάντα τὰ δικαιώματα καὶ ἀσυδοσίας καὶ τὴν ὑψηλὴν πατριαρχικὴν ἀξίαν καὶ δικαιοδοσίαν ἀπαραμείωτον χορηγοῦντος Ἰωακείμ τῷ Γ', ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ τῷ αἰοιδίμῳ Αὐτοῦ προκατόχῳ, καὶ ἐνῶ ἡ αὐτοκλήτως δοθεῖσα παρὰ τῆς Α. Θ. Π. παραίτησις οὐδόλως δεκτὴ οὔτε ὑπὸ τῶν δύο σωμάτων, οὔτε ὑπὸ τῆς Ὑ. πύλης, οὔτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνακτος, τοῦ τὰ μέγала ἡθικά τε καὶ διοικητικὰ προτερήματα καὶ τὴν πρὸς Αὐτὸν καὶ τὸ ἔθνος κατ' ἴσιν μοῖραν ἀφοσίωσιν τρανῶς γνωρίσαντος καὶ ἐκτιμήσαντος, ἐγένετο, καὶ συνεπῶς, τοῦ ὑψηλοῦ βερατίου τὸν αὐτὸν πατριάρχην οἰκουμενικὸν ἀναγνωρίζοντος καὶ ἐπικυροῦντος, οὐ περ ἡ ἄρνησις ἢ ἡ τροποποιήσις ἢ μελετωμένη παραίτιος τῆς αὐθαιρέτου παραίτησεως τοῦ πατριάρχου ἐγένετο, θεῖα συνάρσει καὶ αὐτοκρατορικῇ βουλῇ ἐπιδοθέντος ἐπισήμως, πᾶν τοῦμποδὼν αἰρεται καὶ τὰ πάντα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν φύσει ἐπανάγονται, τί συμβαίνει ; φρίττω ἀναλογιζόμενος καὶ ἀναγράφων αὐτά !

Ἡ Α. Θ. Π. ἐπανέρχεται εἰς τὰ πατριαρχεῖα, τό τε ὑψηλὸν βεράτιον, οὕτως ὡς εἴρηται, ἀπαράλλακτον καὶ τὰ σχετικὰ ἔγγραφα τῆς μακρᾶς διαπραγματεύσεως κομίζων. Ἀντὶ δὲ τοῦ τὴν ἱεράν

σύνοδον καὶ τὸ Ε. Μ. συμβούλιον, ὑπταίαις χερσὶ καὶ ἀναπεπταμέναις ἀγκάλαις, τὸν ἐνάρετον καὶ νουνεχὴ αὐτὸν δημοφιλεῖ πατριάρχην περιπτύσσασθαι γηθοσύνης ὑποδέξασθαι καὶ ἐπενθρονίσαι, κατὰ τὴν ὑψηλὴν βουλήν τοῦ ἀνακτος καὶ τοὺς διακαεῖς πόθους τοῦ γοεράς κραυγὰς χθές καὶ πρῶην ἐπὶ τῇ ἐπαπειλουμένῃ ἐθνικῇ συμφορᾷ τῆς ἀπωλείας τοιούτου ποιμένος τῆς ἀπειλουμένης προΐόντος σύμπαντος τοῦ ἔθνους τοῦ ἐντός τε καὶ ἐκτός, ὑποδέχονται αὐτὸν ψυχρῶς καὶ ἀδιαφόρως καὶ δέχονται αὐτὸν αὐτοῖς, ὡς ἀπλοῦν μέλος, συνεδριάσαι οἱ μακάριοι, ἀποπεμφόμενοι τὴν περὶ τῶν περαιτέρω σπουδαίαν σύσκεψιν ἐς αὐρίον.

Ἡ δὲ Α. Α. Μεγαλειότης ἤσθετο τῶν δύο σωμάτων πλειονοψήφως ἀποφασισάντων ἢ τῷ πατριάρχῃ προτενεῖν τὴν παραίτησιν αὐτοῦ μὴ ἀφελεῖν, ὡς ἦν ἐπόμενον, ἢ τοῦ πατριάρχου ἐπιμείναντος τοῦ θρόνου ἐπιβῆναι, ὡς εἶκός, διὰ μαζβατᾶ, κατ' οὐδὲν τοῦ ἐν ἰσχύϊ κανονισμοῦ ἄρθρον τὴν παῦσιν αὐτοῦ παρὰ τῆς Ὑ. πύλης αἰτήσασθαι, ὡς δῆθεν ἀπολέσαντος τὴν αὐτῶν ἐμπιστοσύνην (!) βεβαίων ὄντων ἰδιαιτέρᾳ συνεννοήσει ὅτι ἡ Ὑ. πύλη παλίμβουλος, ὡς κακίζουσα ὅτι τὰ φροῦδα βουλευόμενα αὐτῆς ἐπὶ τῷ ζητήματι τούτῳ οὐ παρεδέξατο προθύμως, τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἐκτελέσεται.

Ἐὰν ταῦτα πάντα ἔχονται ἀληθείας, ὃ μὴ γένοιτο, διαγγέλλομαι ὑμῖν, ἀνωτάτῃ ἐντολῇ, διαρρηδὴν ὅτι εἰ, εἴτε ὑπὸ ἰδίων κακῶς ἐννοουμένων συμφερόντων ἢ ὑπ' ἄλλοτρίας ραδιουργίας ἀπατηθέντες, τοιαῦτα τ' ἀνόσια διαβουλεύεσθε, παύσασθε διαβουλεύόμενοι πρὸς Θεοῦ, ἐπειδὴ οὐδὲν τούτων διαπράξεσθε καὶ ἐπειδὴ οὕτω ποιοῦντες ἐκ τοῦ συστάδην ἀντιβαίνετε εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν βούλησιν, ἣτις ἐστὶ τὸ τὸν ἡμέτερον δημοφιλεῖ οἰκουμενικὸν πατριάρχην Ἰωακείμ τὸν Γ' ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐπαναβιβάζαι ἔκοντ' ἀέκοντα ὑμᾶς ἐκλιπαροῦντας, τὴν δὲ παῦσιν αὐτοῦ οὐδόλως ἐπικυρῶσαι, τοῦ ἡμετέρου ἀνακτος βουλομένου, ἐπειδὴ οὐδὲν διορᾷ τὸ τὴν τοιαύτην παῦσιν δίκαιοῦν, καὶ δηλῶ ὑμῖν ὅτι, ἐὰν τοῦναντίον πράξητε, ὑπ' αἰσχυρᾶς ἄλλοτρίων ραδιουργίας ὑποκινούμενοι, τῇ Α. Α. Μ. τὰ

μέγιστα δυσαρεστήσετε, καὶ οὐδένα ἕτερον πατριάρχην ὀνομάσαι βου-
λόμενον οὐδαμῇ οὐδαμῶς.

Πρὸς Θεοῦ, σεβάσμιοι γέροντες καὶ σεβαστοὶ σύμβουλοι, παύσα-
σθε ἀπομιμούμενοι τὰ ἀπηρχαιωμένα, ἐν ἀχρηστίᾳ ὑπὸ τῆς φορᾶς
τοῦ καιροῦ ἐκπεσόντα καὶ τῇ ἡμετέρᾳ πεφωτισμένῃ ἐποχῇ ἀνάρμο-
στα, τοῦ βαρβάρως καρακαζανίου ἐπονομαζομένου μηχανορραφήμα-
τα, τὰ ὑπουλα καὶ δόλια καὶ τῇ ὑμετέρᾳ τάξει ἀνοίκεια· πράξατε,
ὡς τάχιστα, ὡς ἡ Α. Α. Μ. νῦν δι' ἐμοῦ ἐμπιστευτικῶς ὑμῖν διακε-
λεύεται ὅπως τῷ τε βασιλεῖ καὶ τῷ λαῷ, ὃν ἐπαξίως ἐκπροσωπεῖν
ῥωρίσθε, καὶ αὐτῷ τῷ παναγὰθῳ Θεῷ εὐαρεστήσαντες ἔξετε τὴν
ἀντιμισθίαν ἄφθονον, ἐν τε τῷ παρόντι καὶ τῷ μέλλοντι βίῳ, καὶ
τὸν τοῦ ἔθνους αἰδίδιον ἔπαινον· εἰ δὲ τοῦναντίον, ὡς μὴ ὤφειλε,
τὴν κατάραν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀδοξίαν παρὰ τῷ λαῷ καὶ τὴν τύψιν
τοῦ συνειδότος αἰώνιον, τοῦ δὲ γαληνοτάτου ἡμῶν ἀνακτος τὴν
δρῆν.

Ταῦτα ἀνωτάτῃ ἐντολῇ διαδιδάξων ὑμῖν παρρησίᾳ, παρακαλῶ
ὑμᾶς τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως καὶ
ἄκρου σεβασμοῦ εὐμενῶς δεξασθε, ὡς

τοῦ ὑμετέρου θεράποντος

Σ. Σ. ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ.

ΛΓ'

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΗΣ 29 ΜΑΡΤΙΟΥ.*

Τὰ δύο σώματα·

Μετὰ ῥωριμον σκέψιν ἐπὶ τε τῆς προφορικῆς ἐκθέ-
σεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος κατὰ τὴν συνεδρίασιν

* Ὅπερ δὲν ἀπεδείχθη τρεῖς παρουσιασθέν ἡ Α. Θ. Παναγιότης.

τῆς 26 ἑ. μ. καὶ ἐπὶ τῶν διαφορῶν σχετικῶν ἐγγρά-
φων, δι' ὧν διαδηλοῦται ὅτι οὐδέποτε προσήλθε πρὸς
συνεννόησιν εἰ μὴ ὁλως ιδιωτικῶς, ἐκ δὲ ιδιωτικῆς
συνεννόησεως οὐδέποτε δύναται προελθεῖν ἐπίσημον
προῦδον, οἷον παρουσιάζει ὁ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 μαρ-
τίου 1884 τεσκερὲς, ὅστις ἐδράζεται ἐπὶ τῶν λέξεων,
«συνεννόησεως ἐπελθούσης μεταξὺ τοῦ ὑπουργείου
καὶ τοῦ πατριαρχείου», καταλήγουσιν εἰς τὸ ἐξῆς πρα-
κτικόν· Τὰ δύο σώματα παρακαλοῦσι τὴν Α. Θ. Πα-
ναγιότητα νὰ διαβιβάσῃ ὅσον τάχος πρὸς τὴν Σ. αὐ-
τοκρατορικὴν κυβέρνησιν διὰ τακρίλου Αὐτῆς ὅτι ὁ
ἐν λόγῳ τεσκερὲς, ὁ συνοδεύων τὸ ὑψηλὸν αὐτοκρατο-
ρικὸν βεράτιον, ὡς μὴ ἐδραζόμενος ἐπὶ συνεννόησεως
τῶν πατριαρχείων, κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην ἀπο-
βαίνει ἀπαράδεκτος παρὰ τε τῆς Α. Θ. Παναγιότητος
καὶ τῶν δύο σωμάτων, μηδὲ ὁλως ἐχόντων εἰπεῖν τι
περὶ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοκρατορικοῦ βερατίου, ὄντος ὁ-
μολοῦ πρὸς τὸ τοῦ προκατόχου Αὐτῆς, διόπερ καὶ
θερμιόταται καὶ βαθύταται εὐχαριστίαι ἐκφράζονται
παρὰ τῶν πατριαρχείων. Σὺν τούτοις ἀποφασίζουσι
νὰ δηλωθῇ συνάμα τῇ σεβ. αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει
ὅτι τὰ πατριαρχεῖα ἐπικαλοῦνται τὰ δύο τελευταῖα
ἐγγράφα, ἥτοι τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 φεβρουαρίου
ἑ. ἑ. τακρίριον καὶ τὸ συνοδεύον αὐτὸ ὑπόμνημα, ἐνώ-
πιον τῆς πανθομολογουμένης φιλανθρωπίας τῆς Α.
Μεγαλειότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης τῆς κυβερνήσεως
Αὐτοῦ, ὅπως, συμφώνως πρὸς τὰς ἐν αὐτοῖς ἐκτεθει-
μένας ἐξηγήσεις, ἐπαρέλθῃ τὸ καθεστὼς καὶ ἐπανα-

ληθῆ ἡ κανονικὴ λειτουργία καὶ τάξις τῶν πα-
τριαρχείων.

† Ὁ Ἐφέσου	ΑΓΘΑΓΓΕΛΟΣ.	Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ.
† Ὁ Ἡρακλείας	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.	ΓΡ. ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΗΣ.
† Ὁ Νικομηδείας	ΦΙΛΟΘΕΟΣ.	Δ. ΠΑΣΠΑΛΛΗΣ.
ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ σεβ. γέροντος ἀγίου πρ. Νικαίας † ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ.		
† Ὁ Ἰωαννίνων	ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.	Τ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.
† Ὁ Πρ. Διδυμοτείχ.	ΜΕΘΟΔΙΟΣ.	Γ. ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ.
† Ὁ Ἀγκύρας	ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ.	Β. ΣΑΡΑΚΙΩΤΗΣ.
† Ὁ Βιζύης	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ.	Κ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ.
† Ὁ Γρεβενῶν	ΚΥΡΙΑΛΟΣ.	
† Ὁ Χαλεπίου	ΔΩΡΟΘΕΟΣ.	
† Ὁ Καρπάθου	ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ.	

ΛΔ'.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ (ΧΟΥΣΟΥΣΙ)

ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ.

(Ἰδιωτικὸν καὶ λίαν ἀπόρρητον).

Πρὸς τὴν Α. Ὑψ. τὸν πρωθυπουργόν.

Ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδριάσει τῶν δύο σώματων μετὰ μα-
κρὰν σύσκεψιν ἀπεφασίσθη διὰ πρακτικοῦ ἵνα διὰ μὲν τὸ βε-
ράτιον ἐκφρασθῶσι δι' ἐμοῦ εὐχαριστίαι τῇ σεβ. κυβερνήσει, ὑπο-
βληθῇ δὲ ὅτι εἶναι ἀδύνατος καθ' ὁλοκληρίαν ἡ παραδοχὴ τοῦ
τεσκερέ. Δὲν ἐδέχθη τὸ εἰρημένον πρακτικόν, εἰπὼν ὅτι δὲν
δύναμαι νὰ στείλω εἰς τὴν κυβερνήσειν τοιοῦτον τακρίριον,
καὶ προσέθηκα ὅτι εἶναι ἐλεύθερα τὰ δύο σώματα ἢ νὰ δε-

χθῶσι τὴν παραίτησιν μου ἢ νὰ προβῶσι εἰς τὴν παῦσιν μου.
Κατὰ συνέπειαν δὲν γνωρίζω τί θέλουσι πράξει· τὸ ἀπὸ μέ-
ρους μου ὁμῶς ὀφείλω νὰ δηλώσω ὅτι μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ
προβῶ βιαίως, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι πιθανὸν νὰ
προβῶσιν οὐχὶ μόνον εἰς τὴν παῦσιν μου, ἀλλὰ καὶ εἰς κα-
θαίρεσιν, τοῦθ' ὅπερ ἐμὲ μὲν ἤθελε καταστήσει πάντῃ ἄχρη-
στον, ἤθελε δὲ γεννήσει μυρία σκάνδαλα. Ἡ τόλμη μου εἶναι
πολὺ μεγάλη· ἀλλ' ἐξαιτοῦμαι παρὰ τῆς ὑψηλότητος τῆς συγ-
γνώμης· δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γραφῇ νέος ὑψηλὸς τεσκερὲς,
περιέχων τὰ ζητήματα καθὼς διετυπώθησαν ἐν τῇ σημειώσει,
ἢν ὑπέβαλον εἰς τὰς 8 μαρτίου τὸ πρῶν, κατὰ τὴν τρίτην δη-
λονότι συνέντευξιν, καὶ πραγματευόμενος τὸ περὶ ποινικῶν
δικῶν τῶν ἱερέων, καλογήρων καὶ καλογραιῶν κατὰ τὸ ση-
μείωμα τῆς 5 μαρτίου; Τοιοῦτος ἱσαχαιήδικος (ἐπεξηγη-
ματικὸς) τεσκερὲς δημοσιευόμενος θέλει ἐξομαλύνει, πιστεύω,
τὰ πράγματα καὶ θέλει ματαιώσῃ πολλὰς ραδιουργίας καὶ
σκενωρίας.

Τῇ 30 μαρτίου 1884.

ΛΕ'.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ

ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ.

Ἀριθ. 655.

Ἡ μετριότης ἡμῶν τῇ χάριτι τοῦ παναγάρχου Θεοῦ, τῇ τὰ
ἀσθενῇ θεραπευούσῃ καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληρούσῃ, ὑπερπεν-
ταετίαν νῦν ψήφω καὶ ἐκλογῇ κανονικῇ καὶ νομίμῃ τῆς ἱερᾶς
τῶν ἀγίων ἀρχιερέων ἀδελφότητος καὶ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ὀρ-
θοδόξου λαοῦ, ἐπικεκρωμένη εὐμενῶς ὑπὸ τῆς Α. Α. Μεγα-

λειότητος τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν μονάρχου σουλτάν Ἀβδούλ Χαμίτ χάν ἐφένδου ἡμῶν, εἶχομεν τοὺς οἵκας τοῦ ἀγιωτάτου τούτου ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, διακυβερνῶντες νομίμως τὰ κατ' αὐτὸν ὅση ἡμῖν δύναμις καὶ χάρις παρὰ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐπεὶ περ αἱ καθ' ἑκάστην ἀναφύμεναι καὶ ὁσημέραι αὐξοῦσαι ἐκκλησιαστικαὶ δυσχέρειαι καὶ ἄλλαι ἀντίξοοι περιπέτειαι ὑπερβάλλουσι τὰς ἡμετέρας πνευματικὰς καὶ σωματικὰς ἀσθενεῖς δυνάμεις, τούτου ἕνεκεν οἰκειοθελῶς παραιτούμεθα τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀγιωτάτου ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὐ μὲν τοι καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης.

Ἐγράφη ἐν τοῖς πατριαρχείοις τῇ τριακοστῇ μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ τετάρτου ἔτους.

† Ὁ πρῶν Κωνσταντινουπόλεως **ΙΩΑΚΕΙΜ**.

ΛΣΤ'.

ΜΑΖΒΑΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ.

**Πρὸς τὸ Αὐτ. ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης
καὶ τῶν ὀρησκευμάτων.**

Ἐξοχώτατε,

Ἐπειδὴ ἡ Α. Θ. Π. ὁ ἡμέτερος πατριάρχης κύρ Ἰωακείμ καὶ αὐτὸς ἐπέδωκε σήμερον τῇ ἱερᾷ συνόδῳ καὶ τῷ Ε. Μ. συμβουλίῳ τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου κανονικὴν αὐτῆς παραίτησιν, σκέψεως γενομένης ἐγένετο ἡ παραίτησις δεκτὴ καὶ οὕτως ἐχέρυσεν ὁ θρόνος. Ἐπειδὴ δὲ, συνωδᾷ τῷ 1 ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ τῶν πατριαρχείων, ἐξελέγη ὡς τοποτηρητὴς ὁ μητροπολίτης Ἐφέσου κύρ Ἀγαθάγγελος, ὑποβάλλοντες τὸ

τε γεγονὸς τῆς χρείας καὶ τὴν ἐκλογὴν τοποτηρητοῦ, παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ἵνα εὐαρεστούμενη ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς ἐκδοσιν σεβαστοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος περὶ διορισμοῦ τοῦ ἐκλογέντος τοποτηρητοῦ. Διατελοῦμεν δὲ κτλ.

Τῇ 15 δευμαζή-ούλ-ἄχῆρ 1301, 30 μαρτίου 1884 (1300).

(*Ἐποικταὶ αἱ σφραγίδες τῶν Μελῶν τῆς Ἰερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου*).

ΛΖ'.

ΤΕΣΚΕΡΕΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΟΥ.

Ἀριθ. 656.

Πρὸς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ πατριαρχικοῦ τῶν βωμαίων θρόνου.

Βαθμ.οφόρε κτλ.

Τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀποσταλὲν μοι καὶ τῇ Ὑψ. πύλῃ ὑποβληθὲν πρακτικὸν τῆς συνόδου τῶν μητροπολιτῶν καὶ τοῦ μικτοῦ συμβουλίου, δι' οὗ ἐζητεῖτο ἡ κύρωσις παρὰ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τῆς ἐπὶ τῇ παραιτήσει τοῦ πατριάρχου κύρ Ἰωακείμ ἐκλογῆς ὑμῶν ὡς τοποτηρητοῦ, καὶ σκεψάμενον ἀπεφάσισε τὴν παραδοχὴν τῆς παραιτήσεως τοῦ κύρ Ἰωακείμ, τὸν διορισμὸν ὑμῶν ὡς τοποτηρητοῦ καὶ τὴν ἐκλογὴν νέου πατριάρχου, συνωδᾷ τῷ κανονισμῷ τῶν πατριαρχείων.

Ἐπειδὴ δὲ, τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὑποβληθείσης τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι, ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ὡς ἀνωτέρω, ἀποστέλλων ἐπισυνημμένον τὸ ἐπὶ τούτῳ γραφὲν ὑψηλὸν

βουγιουρουλδῆ, ἀξιῶ ἵνα ἐνεργήσητε τὰ δέοντα πρὸς ἐκλογὴν πατριάρχου, συνωδὰ τῷ κανονισμῷ, καὶ μοι δηλώσητε τὸ ἀποτέλεσμα.

Τῇ 19 δζεμαζῆ-ούλ-ἄχῆρ 1301, 4 ἀπριλίου 1300 (1884).

(ὕπογ.) ΑΣΗΜ.

ΛΗ'.

ΥΨΗΛΟΝ ΒΟΥΓΙΟΥΡΟΥΛΤΗ.

Ἀριθ. 657.

Μέγας βεζύρης ΣΑΙΤ.

Μητροπολιτα Ἐφέσου καὶ τοποτηρητὰ, βαθμοφόρε κύρ' Αγαθάγγελε, καὶ ἡ σύνοδος τῶν μητροπολιτῶν καὶ τὸ μικτὸν συμβούλιον,

Τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν, ὑποβαλόντος τῇ Ὑψ. πύλῃ ὁμοῦ μετὰ τεσκερὲ τὸ πρακτικὸν τῆς συνόδου τῶν μητροπολιτῶν καὶ τοῦ μικτοῦ συμβουλίου, δι' οὗ ἐζητεῖτο ἡ κύρωσις παρὰ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τῆς ἐπὶ τῇ παραιτήσῃ τοῦ κύρ' Ἰωακείμ ἐκλογῆς ὡς τοποτηρητοῦ τοῦ εἰρημένου κύρ' Αγαθαγγέλου—τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον σκεψάμενον ἀπεφάσισε τὴν παραδοχὴν τῆς παραιτήσεως τοῦ κύρ' Ἰωακείμ, τὸν διορισμὸν τοῦ κύρ' Αγαθαγγέλου ὡς τοποτηρητοῦ καὶ τὴν ἐκλογὴν, συνωδὰ τῷ κανονισμῷ τῶν πατριαρχείων, νέου πατριάρχου.

Ἐπειδὴ δὲ, ὑποβληθείσης τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι, ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ὡς ἀνωτέρω, καὶ ἐπομένως, συνωδὰ τῇ ἀποφάσει ταύτῃ καὶ τῷ αὐτοκρατορικῷ διατάγματι, ἐγένετο ὁ διορισμὸς τοῦ κύρ' Αγαθαγγέλου

ὡς τοποτηρητοῦ, διὰ ταῦτα ἐνεργήσατε τὰ δέοντα πρὸς ἐκλογὴν πατριάρχου, κατὰ τὸν κανονισμὸν, καὶ διὰ τοῦ εἰρημένου ὑπουργείου ὑποβάλετε τὸ ἀποτέλεσμα τῇ Ὑψ. πύλῃ.

Τῇ 18 δζεμαζῆ-ούλ-ἄχῆρ 1301, 3 ἀπριλίου 1300 (1884).

ΛΘ'.

ΑΙΤΗΣΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ.

Ἀριθ. πρωτ. 772.

Ἱερώτατε μητροπολιτα Ἐφέσου, τοποτηρητὰ τοῦ ἀγιωτάτου ἀποστολικοῦ θρόνου, ὑπέρτιμε καὶ ἑξαρχε πάσης
., ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συν. λειτουργὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος, κύρ' Αγαθάγγελε· χάρις εἴη τῇ φιλίᾳ ἡμῶν αὐτῆς ἱερότητι καὶ εἰρήρῃ παρὰ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐγνώσθη ἡμῶν ἑταρχος ὅτι τὰ περὶ τῆς φιλίᾳ ἡμῶν αὐτῆς ἱερότητα συνεδριάζοντα ἐν τοῖς πατριαρχείοις δύο σώματα ἐν τῇ κατὰ τὴν Α' τοῦ ἐκπνεύσαντος μηνὸς συνεδριάσει αὐτῶν ἐξεύριστον, οὐκ οἶδαμεν ὅπως, λόγους ἐγκληματικούς, τὴν ἡμετέραν πατριαρχικὴν πολιτείαν ἀφορῶντας καὶ σχηματίζοντας σῶμα ἐγκληματικῆς κατηγορίας καθ' ἡμῶν, τιμωρουμένης ὑπὸ τῶν ἱερῶν κατόρων τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας διὰ τῆς μάλιστα βαρείας κατονικῆς ποιηρῆς. Πρὸς ἀνακάλυψιν τοίνυν τῆς ἀληθείας καὶ καθυστάσιν, οὕτως ἢ ἄλλως, τῆς διαταραχθείσης συνειδήσεως τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, πρὸς ὃ ἱερωμένοι καὶ μὴ, ὡς ἐντολήν τινα τάχα πρὸς τοῦτο ἔχοντες, πειστικῶς τὰ περὶ τούτων ἐνσπείρουσι, ποιούμεθα ἐκκλησίαν, ὡς μὴ πάμπαν ἐπιθυμοῦντες ἄλλως ἵνα τραπῶμεν τὴν ἡρ οἱ ἀείμνηστοι καὶ ἀγιώτατοι προκατοχοὶ ἡμῶν ἐν παρακλησίαις τοιαύταις θλιβεραῖς περιπτώσεσιν

ἐτρέποντο, ποιούμεθα, λέγομεν, ἔκκλησιν εἰς τὴν δικαιοσύνην
τῆς φιλίας ἡμῶν αὐτῆς ἱερότητας, τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς συνόδου
καὶ τοῦ Δ.Ε.Μ. συμβουλίου, ἐξαιτούμενοι κατονικῶς καὶ δι-
καίως πρῶτον ἵνα κοινοποιηθῇ ἀρμοδίως ἡμῶν τὸ κατηγορη-
τήριον, δεύτερον συγκληθῇ ἐκτάκτως ἐκ δώδεκα κατὰ τοὺς
ἱεροὺς κανόνας μητροπολιτῶν τοῦ θρόνου συγκείμενον κατο-
νικὸν ἱερὸν κριτήριον ὑπὸ τὴν προεδρίαν, εἰ δυνατόν, τοῦ
ἱερωτάτου μητροπολίτου προέδρου Νικαίας ἀγαπητοῦ καὶ
περισπουδάστου ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κὺρ Διονυσίου,
μέλλον ῥὰ διερευνήσῃ καὶ διεκδικάσῃ τὸ κατονικὸν τῆς κα-
τηγορίας μέρος, τρίτον, εἴγε ὑπάρχει καὶ τι κοσμικωτέραν
ἔχον χροιάν, ῥὰ σχηματισθῇ ἐπίσης ἑκτακτον μικτὸν κριτή-
ριον ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἐν ἡ' ἄρθρῳ τοῦ περὶ ἐκλογῆς ἀρχιε-
ρέων κεφαλαίου τῶν ἐκκλησιαστικῶν κατονισμῶν εἰς ἔρευναν
καὶ διεκδικασιν αὐτοῦ· ἐφ' ᾧ τῆς τέταρτον καὶ τελευταίον ἐπι-
θυμοῦμεν ῥὰ ἐπιφυλαχθῇ ἡμῶν τὸ κατονικὸν δικαίωμα τῆς
ἐν ἀρμοδίῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ ἐκκλήσεως, εἴγε ἀνάγκη πα-
ραστῇ. Ἄλλ' ἵνα μὴ καὶ ἡ ταπεινὴ μὲν, κατονικὴ δὲ καὶ
δικαία αἰτησις αὕτη ἡμῶν καταροηθῇ ὡς πρόσκομμα παρεμ-
βαλεῖν προτιθεμένη, ποθοῦμεν ὅπως, τό γε νῦν, γένηται ἡ
προκαταρκτικὴ ἐργασία, ἅμα δὲ, θείῳ ἐλέει καὶ ἀγαθῇ ἀ-
νακτορικῇ θελήσει, ἐκπερατωθῇ τὸ τῶν προνομίων τῆς ἐκ-
κλησίας ζήτημα, οὗτινος τὴν ποθεινὴν λῦσιν προσεχῇ εὐ-
χόμεθα καὶ ὀρώμεν, ἀρξεται ἡ τακτικὴ κρίσις. Ἀπεκδεχό-
μενοι παρ' αὐτῆς τὰ φιλάδελφα καὶ φιλοδίκαια σχετικὰ ἐξαγ-
γέλλματα ἐξαιτούμεθα παρὰ Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν εἰρήνην καὶ
χάριν ὑπὲρ αὐτῆς.

Ἐν Βογιατζῆ-κιοῖ τῇ 5' ἀπριλίου αἰ. π. δ'.

† Ὁ πρῶτος Κωνσταντινουπόλεως **ΙΩΑΚΕΙΜ**
ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ.

Ἀριθ. 772

Παναγιώτατε δέσποτα,

Τὴν ἀπὸ 5' φθίνοντος ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας Παραγιό-
τητος δεξάμενος αὐθημερὸν, ὑπέβαλον ταύτην ὑπ' ὄψιν τῶν
δύο σωμάτων ἐν τῇ χθὲς συγκροτηθείσῃ συνεδριάσει αὐτῶν,
εἰς ἀπάντησιν δὲ προάγομαι δηλῶσαι Ἀυτῇ ὅτι ἡ τε ἱερὰ σύν-
δος καὶ τὸ Δ.Ε.Μ. συμβούλιον ἀπεφώνησαν κοινῇ ὅτι, μετὰ
τὴν σὺν Θεῷ λύσιν τοῦ εἰσέτι ἐκκρεμοῦς ὑφισταμένου μεγάλου
ζητήματος τῶν προνομίων καὶ τὴν ἐπάροδον τῆς τακτικῆς
διοικητικῆς λειτουργίας τῆς ἐκκλησίας, ληφθήσεται ὑπ' ὄψιν
ἡ αἰτησις Ἀυτῆς καὶ ἐνεργηθήσεται ἐπ' αὐτῆς ὅ,τι δίκαιον καὶ
κατονικόν. Ἐπὶ τοῦτοις δὲ κατασπαζόμενος Ἀυτὴν ἐν φιλή-
ματι ἀγίῳ διατελῶ,

αἰ. π. δ' ἀπριλίου κα'

Τῆς ὑμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος
ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός καὶ ὁλοπρόθυμος
Ὁ τοποτηρητῆς τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου.

Μ'.

ΤΑΚΡΙΠΙΟΝ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ
ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟΝ Εἰς τὸ ΒΟΥΓΙΟΥΡΟΥΛΛΗ.

Ἀριθ. πρωτ. 854.

Τῇ Α. Ε. τῷ ὑπουργῷ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν.

Ἀσμένως καὶ εὐγνωμόνως ἐλήφθη καὶ ἀνεγνώσθη ὁ ἀπὸ 19
δ' Σεμαζή-οὐλ-ἄχῆρ 1391 χρονολογούμενος τεσκερὲς τοῦ ὑμετέρου

υπουργείου ὁ συνοδεύων τὸ ὑψηλὸν βουλευτουλδῆ, δι' οὗ ἡγγέλλετο ὅτι ἡ μὲν αὐτοκρ. κυβέρνησις ἀπεδέξατο, ἡ δὲ Α. Α. Μ. ὁ σουλτάνος ἡυδόκησε νὰ κυρώσῃ δι' αὐτοκρατορικοῦ ἱραδὲ τὸν περὶ ἀποδοχῆς τῆς παραιτήσεως τοῦ πρώην οἰκουμ. πατριάρχου καὶ περὶ ἐκλογῆς ὡς τοποτηρητοῦ τοῦ ὑποφαινομένου ταπεινοῦ εὐχέτου ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σουλτάνου μαζβατᾶν τῶν δύο σωμάτων. Ἡ πρόθυμος κύρωσις τῆς τελευταίας αὐτῶν ἀποφάσεως ἐθεωρήθη ὑπ' αὐτῶν τε καὶ ὑφ' ἅπαντος τοῦ πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου ἔθνους τῶν Ῥωμαίων ὡς νέον περιφανὲς τεκμήριον τῆς πατρικῆς στοργῆς τοῦ ἀνακτος καὶ τῆς πρὸς περιφροῦρησιν τῶν δικαίων καὶ προνομίων τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τοῦ ἔθνους διηνεκοῦς μερίμνης τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως. Ἐφ' ᾧ καὶ εὐγνωμόνως αὐθόρμητος πᾶς ὁ λαὸς, προεξάρχοντος τοῦ κλήρου, ἐνθουσιωδῶς κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἑορτάς ἡυξάτο ὑπὲρ ὑγείας, εὐημερίας καὶ εὐκλείας τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν ἀνακτος, τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου καὶ τῶν πεφωτισμένων ὑπουργῶν αὐτοῦ.

Παρακωλυθεὶς ἐκ τῶν ἑορτῶν, ὧν ἕνεκα ἀργούντων τῶν πατριαρχείων ἀνεστάλησαν αἱ ἐργασίαι αὐτῶν, νὰ ἐκφράσω καὶ ἐγγράφως διὰ τοῦ παρόντος ταχύτερον τὴν ἐπὶ τούτῳ εὐγνωμοσύνην ἐμοῦ τε καὶ τῶν δύο σωμάτων, σπεύδω νὰ πράξω τοῦτο, ἅμα τῆς πρώτης τούτων συνεδριάσεως γενομένης, κρίνων ταυτοχρόνως ἀναγκαῖον νὰ διαφωτίσω τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν περὶ τῶν τελευταίων ἐν τοῖς πατριαρχείοις γηγονότων.

Ὁ πρώην οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἐκ συνεννόησεως μετὰ τῶν δύο σωμάτων καὶ τῇ κοινῇ ἀποφάσει αὐτῶν, στεργῶς πεπειθοθέντος ἐπὶ τὴν εὐμένειαν καὶ γενναιοφροσύνην τοῦ ἀνακτος καὶ ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, ἐπέδωκεν αὐτῇ, ὡς γνωστὸν, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 φεβρουαρίου

1299 (1884) ἐπεξηγηματικὸν υπόμνημα, δι' οὗ τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον ἐνόμισεν ὅτι ὤφειλε, συνωδὰ τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 19 δεκεμβρίου 1883 τεςκερὲ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης, νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οὐδὲν νέον ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων προνομίων ἤτειτο, ὧν τὴν ἀναλλοίωτον τήρησιν αὐτῇ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, ὡς δηλοῦται διὰ τοῦ εἰρημένου τεςκερὲ, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ.

Ἐνῷ δὲ ἀνεμένετο ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, διαφωτιζομένη διὰ τοῦ υπομνήματος τούτου, θὰ ἡυδόκει νὰ διατάξῃ τὴν εἰς τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς ἐπάνοδον, ὁ πρώην οἰκουμενικὸς πατριάρχης κατελθὼν εἰς τὰ πατριαρχεῖα ἀνήγγειλεν εἰς τὰ δύο σώματα ὅτι, ἰδιωτικῶς ὅλως ἐνεργήσας καὶ διαπραγματευθεὶς, ἔλαβε μὲν ἀναλλοίωτον τὸ ὑψηλὸν βεράτιον, πρὸς δὲ τούτῳ καὶ ὑπουργικὸν τεςκερὲν, καὶ κατέθηκε ταῦτα ἐπειπὼν ὅτι, καθὰ ἤδη ἀρμοδίως καὶ ἐπανειλημμένως ἐδήλωσεν, αἱ ἰδιωτικαὶ αὐτοῦ ἐνέργειαι κατ' οὐδὲν ἐδέσμευον τὴν ἐλευθέραν ἀπόφασιν τῶν πατριαρχείων. Τὰ δύο σώματα, λαβόντα γνῶσιν τοῦ ὑψ. αὐτοκρατορικοῦ βερατίου καὶ τοῦ ὑπουργικοῦ τεςκερὲ, μιᾷ μὲν φωνῇ καὶ καρδίᾳ ἐξέφρασαν τὴν δίαπυρον αὐτῶν τε καὶ τοῦ ἔθνους εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν σεπτὸν ἡμῶν ἀνακτα, εὐδοκήσαντα νὰ ἐκδώσῃ ἀναλλοίωτον καὶ ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ τὸ ὑψηλὸν βεράτιον, ἀλλὰ μετὰ λύπης εἶδον ὅτι, παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ πρώην πατριάρχου, καθ' ἃς τὰ παρ' αὐτοῦ γεγόμενα ἰδιωτικὸν ὅλως εἶχον χαρακτηῖρα καὶ κατ' οὐδὲν ἐδέσμευον τὰ πατριαρχεῖα, ἀνεγράφετο ἐν τῷ ὑπουργικῷ τεςκερὲ ὅτι ἐπῆλθε μεταξὺ τῶν πατριαρχείων καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως συνεννόησις, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας τὰ περὶ ὧν ἡ διαφορὰ ζητήματα διεκανονίζοντο ἀνεξαρτήτως τῶν ἐξηγήσεων, αἵτινες ἐδίδοντο διὰ τοῦ εἰρημένου υπομνήματος τῶν πατριαρχείων ἐπιβαλλό-

μεναι ἐξ αὐτῆς τῆς ἐννοίας τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 19 δεκεμβρίου 1883 τεσκερὲ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης, ὅστις ἀπῆτει τὴν ἀπόδειξιν ὅτι οὐδὲν νέον ἀλλ' ἢ τὴν τήρησιν τῶν ἀρχαίων προνομίων αἰτεῖται τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον.

Τοιαύτης συνεννόησεως ἀπαγορευομένης εἰς τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον καὶ ἀποκειμένης μόνον εἰς ἐθνικὴν ἀντιπροσωπεῖαν ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένην εἰς τὰ πατριαρχεῖα, κατὰ τὸ δεύτερον ἄρθρον τοῦ ὑψηλοῦ περὶ μεταρρυθμίσεων φερμανίου, τοῦ κεκοσμημένου δι' αὐτοκρατορικοῦ χατίου, πρὸς δὲ τῶν ἰδιωτικῶν ἐνεργειῶν τοῦ πατριάρχου, τῶν ἀνεξαρτήτως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν δύο σωμάτων γενομένων, οὐδόλως συνεπαγομένων τοιαύτην συνεννόησιν, τὰ δύο σώματα, ἐν τῷ καθήκοντι αὐτῶν τοῦ εὐλαβεῖσθαι μὲν τὰς διατάξεις τοῦ ὑψηλοῦ ἐκείνου φερμανίου, τηρεῖν δὲ τοὺς ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ συνταγέντας καὶ δι' αὐτοκρατορικοῦ ἰραδὲ κυρωθέντας ἐθνικοὺς κανονισμοὺς, καθ' οὓς οὐκ ἐπιτρέπεται τῷ πατριάρχῃ μονομερὲς ἐνέργεια καὶ συνεννόησις δεσμεύουσα τὰ πατριαρχεῖα, μὴ σφετερίζεσθαι δ' ἐντολὴν ἀποκειμένην εἰς ἐθνικὴν ἀντιπροσωπεῖαν ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένην, παρεκάλεσαν τὸν πρῶν πατριάρχην ὅπως διὰ τακριρίου ἐκφράσῃ μὲν τὰς διαπύρους εὐχαριστίας τοῦ ἔθνους πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν σουλτάνον ἐπὶ τῇ ἀναλλοιώτῃ ἐκδύσει τοῦ ὑψηλοῦ βερατίου, δηλώσῃ δὲ τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει τοὺς ἀνωτέρω λόγους, δι' οὓς ἀδυνατοῦσι ν' ἀποδεχθῶσι τὴν τοιαύτην συνεννόησιν. Ἀλλ' ὁ πρῶν πατριάρχης, μὴ πράξας τοῦτο, προὔτιμησε νὰ δώσῃ τὴν κανονικὴν παραίτησιν αὐτοῦ, ἣν τὰ δύο σώματα ἀπεδέξαντο πρὸς ἄρσιν τῆς ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν ἐνεργειῶν ἐπελθούσης παρεννόησεως.

Εἰς τὴν θέσιν ταύτην περιελθόντων τῶν πατριαρχείων ἐξ αὐτῆς τῆς ἀνάγκης τῆς εὐλαβείας πρὸς τὰ αὐτοκρατορικὰ φερμάνια, τοὺς κείμενους νόμους καὶ τὰ δίκαια τοῦ ἔθνους, ὧν ἀ-

πλοὶ θεματοφύλακές ἐσμεν, τολμῶ νὰ ἐλπίσω, καὶ σὺν ἐμοὶ τὰ δύο σώματα, ὅτι κατόπιν τῶν ἐξηγήσεων, ἃς ἐπιβαλλομένης ἡμῖν ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ τεσκερὲ τῆς 19 δεκεμβρίου 1883 ἔδωκαν τὰ πατριαρχεῖα διὰ τοῦ ὑπὸ ἡμερομ. 21 π. φεβρουαρίου ὑπομνήματος καὶ ἐξ ὧν διαφωτίζεται ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ὅτι, συνωδὰ ταῖς ἐγγράφως διὰ γενικῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν πρὸς τὰ πατριαρχεῖα ἀναφορῶν ἐκδηλωθείσαις εὐχαῖς τοῦ ἔθνους, αἰτούμεθα τὴν τήρησιν αὐτῶν τούτων τῶν ἀρχαίων προνομίων, ὧν τὸ ἀπαρμεῖωτον αὐτὴ ἠξίωσε νὰ διακηρύξῃ, θέλει εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν νομίμων εὐχῶν καὶ πόθων τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ὅπως, τοῦ ἀρχαίου καθεστῶτος ἐπανερχομένου, ἐπαναλάβῃ ἡ ἐκκλησία τὴν τακτικὴν αὐτῆς λειτουργίαν, καθοριζομένων δὲ τῶν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου καθεστῶτος ἐρειδομένων δικαίων καὶ καθηκόντων ἡμῶν τε καὶ τοῦ πατριάρχου, γένηται δυνατὴ ἡ ἐκλογὴ πατριάρχου καθὰ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ ὑψηλοῦ βουγιουρουλδή.

Τῇ 6 ρετζεπ 1301, 19 ἀπριλίου 1300 (1884).

ΜΑ'.

ΤΕΣΚΕΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟΣ ΕΙΣ
ΤΟ ΑΝΩΤΕΡΩ ΤΑΚΡΙΡΙΟΝ.

Ἀριθ. πρωτ. 1069.

Ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ.

Πρὸς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου.

Εὐσεβάστως ἐκομισάμην καὶ διῆλθον τὸν ὑπὸ ἡμερομ. 6 ρετζεπ 1301 καὶ 19 ἀπριλ. 1884 (1300) ὑψηλὸν τεσκερὲν ὑμῶν, τὸν ἀποσταλέντα εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπὸ ἡμερομ. 19 δζεμαζή-

οὐλ-ἄχῃρ 1301 τεςκερέ τοῦ ἡμετέρου ὑπουργείου. Ἐν τῷ τεςκερέ ὑμῶν τούτῳ, διατρανοῦντες ἅπαξ ἔτι τὴν πρὸς τὴν Α. Α. Μ. καὶ τὴν αὐτοκρατ. αὐτῆς κυβέρνησιν πρόδηλον ἀφοσίωσιν τοῦ ρωμαϊκοῦ ἔθνους, λέγετε ὅτι ὁ πρῶν πατριάρχης κύρ Ἰωακείμ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς παρεννοήσεις ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος, μὴ σεβασθεὶς τοὺς κειμένους τοῦ πατριαρχείου νόμους, ὅτι, καθὰ σαφῶς δηλοῦται ἐν τῷ πατριαρχικῷ τακτικῷ καὶ τῷ ἐπισυνημμένῳ ὑπομνήματι, τὸ πατριαρχεῖον οὐδὲν νέον προνόμιον ζητεῖ ἢ τὴν τοῦ ἀρχαίου καθεστῶτος ἐπάνοδον, ὅτι παρακαλεῖ τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν νὰ εὐδοκήσῃ εἰς τὴν ἐπάνοδον τοῦ καθεστῶτος τούτου ὅπως οὕτω καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐκλογή πατριάρχου, καὶ ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο διαφεύγει τὴν ἀρμοδιότητα τῶν δύο σωμάτων. Καθὼς ἡ ἀφοσίωσις τῶν ῥωμαίων ὑπηκόων τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, ἐκ τῶν προτέρων ἐγνωσμένη τυγχάνουσα τῇ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει, οὐδεμίαν, ὡς γνωστὸν, ἐπιδέχεται συζήτησιν καὶ ἀμφιβολίαν, οὕτως οὐδὲ τῆς διανοίας καὶν διήλθε τὸ μεταβαλεῖν καὶ ἀλλοιωῖσαι τὰς θρησκευτικὰς προνομίας καὶ τεθεσπισμένας παραχωρήσεις, ὧν ἀνέκαθεν τὸ πατριαρχεῖον ἀπολαύει. Καθὼς δὲ γνωστὸν τυγχάνει πῶς ἀνέκαθεν ἐξησκούντο αἱ προνομίαι καὶ αἱ παραχωρήσεις αὗται, οὕτω καὶ τὸ πατριαρχικὸν βεράτιον ἐδόθη ἀπαράλλακτον τῷ τοῦ ἀποθανόντος κύρ Ἰωακείμ. Λυπηρὸν εἶναι ὅτι ἡ Α. Π. ὁ πρῶν πατριάρχης ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς παρεννοήσεις καὶ ὅτι δὲν ἐσεβάσθη, ὡς λέγετε, τοὺς κειμένους τῶν πατριαρχείων νόμους. Ἐπειδὴ δὲ, τῆς διαδικασίας τῶν ἐγκληματούντων ἱερέων, καλογήρων καὶ καλογραιῶν ὑπαγομένης τῇ δημοσίᾳ ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ, τῆς δὲ ἄλλως πως ἐκτελέσεως ταύτης μὴ ἐπιτρεπομένης ὡς δημιουργούσης ἐξαιρετικόν τι ὡς πρὸς τοῦτο σύστημα, ἐπάναγκες εἶναι νὰ συμβιβασθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο μετὰ

τῶν γενικῶν νόμων τοῦ κράτους, φυλαττομένου ἅμα καὶ τοῦ πρὸς τὸ ἱερατικὸν τοῦ κλήρου ἀξίωμα ὀφειλομένου σεβασμοῦ. Ἐπειδὴ, προκειμένου περὶ ἐκλογῆς νέου πατριάρχου, γνωσταὶ εἰσι τῷ πατριαρχείῳ αἱ διαγορεύσεις τῶν κειμένων ἐπὶ τούτῳ κανονισμῶν, ὠρισμένα δὲ τὰ ἐν παρομοίαις περιστάσεσι καθήκοντα τῆς συνόδου τῶν μητροπολιτῶν καὶ τοῦ Μ. συμβουλίου, καὶ ἐπειδὴ οὐδαμῶς ἤθελεν εἰσθαι συμφέρον νὰ μένωσι τὰ τοῦ πατριαρχείου ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκρεμότητι—Διὰ ταῦτα, παρακαλῶ ἵνα ἐνεργηθῶσιν ἀμέσως τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς συγκάλεσιν τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, συνωδὰ τῷ εἰδικῷ περὶ τούτου κανονισμῷ, ἵνα, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τοῦ τε καθεστῶτος καὶ τῶν σκέψεων τῶν ὡς ἀνωτέρω, προβῇτε εἰς ἐκλογὴν πατριάρχου καὶ ἵνα ἐξευρεθῇ τρόπος δι' οὗ νὰ δοθῇ τέρμα εἰς τὸ τῆς διαδικασίας ζήτημα τὸ διαφεύγον, ὡς λέγετε, τὴν ἀρμοδιότητα τῶν δύο σωμάτων διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἐπανεῖλθῃ ὅτι τάχιον εἰς τὸ πρότερον κανονικὸν αὐτῆς σημεῖον ἢ ἀπὸ τινος μετὰ λύπης ὀρωμένη δυσάρεστος ἐνεστῶσα τοῦ πατριαρχείου κατὰστασις.

Ταῦτα ἀπεκδεχόμενος ἐκ τῆς συνέσεως καὶ περινοίας ὑμῶν γράφω τὸν παρόντα φιλικὸν τεςκερέν.

Τῇ 24 ῤεδζέπ 1301, 8 μαΐου 1300 (1884).

(Ὑπογρ.) ΧΑΣΑΝ ΦΕΧΜΗ.

ΜΒ'.

ΑΝΤΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩΝ.

Εὐσεβιάστως ἐχομισάμην καὶ ὑπέβαλον ὑπ' ὄψει τῶν δύο διοικητικῶν ἐν τοῖς πατριαρχείοις σωμάτων τὸν ὑπὸ ἡμερομηνίαν

24 ρετζέπ 1301 (8 Μαΐου 1300) ὑψηλὸν τεσκερέν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 6 ρετζέπ 1301 (19 Ἀπριλίου 1300) ἡμετέρου τακρiriου.

Τὰ δύο σώματα, μετ'εὐγνωμοσύνης πρὸς τε τὴν Α.αὐτοκρατορικὴν Μεγαλειότητα τὸν σουλτάνον καὶ πρὸς τὴν πεφωτισμένην Αὐτοῦ κυβέρνησιν, κατείδον ὅτι, συνωδὰ τῇ στερρᾷ αὐτῶν πεποιθήσει ἐπὶ τὴν γενναιοφροσύνην καὶ εὐμένειαν τοῦ ἀνακτος καὶ ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, διαβεβαιοῦται ὅτι οὐδὲ κἄν τῆς διανοίας αὐτῆς διήλθεν ἀλλοιωῶσαι ἢ μειῶσαι τὰ ἀρχαῖα τοῦ πατριαρχείου προνόμια καὶ δίκαια, ὧν τὴν τήρησιν, ὅπως ἀνέκαθεν ἐζησκοῦντο, τὸ πατριαρχεῖον εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ἐν τε τοῖς ὑπομνήμασι καὶ τοῖς τακρiriοις αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις κρίνει ὅτι, τῆς δικασίας τῶν ἐγκληματούντων ἱερέων, καλογήρων καὶ καλογραιῶν ὑπαγομένης τῇ δημοσίᾳ ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ, ἐπ'αναγκῆς εἶναι νὰ συμβιβασθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο μετὰ τῶν γενικῶν νόμων τοῦ κράτους, φυλαττομένου ἅμα τοῦ πρὸς τὸ ἱερὰ τικὸν τοῦ κλήρου ἀξίωμα ὀφειλομένου σεβασμοῦ, καὶ ἐπειδὴ, ὡς ἐρρέθη, τὸ τοιοῦτον ὑπερβαίνει τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ἐν τοῖς πατριαρχείοις δύο σωμάτων, ἀνατίθησι δὲ τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ τρόπου τοῦ συμβιβασμοῦ εἰς τὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν, εὐλαβῶς πρὸς τὴν διαταγὴν ταύτην θέλομεν συμμορφωθῇ.

Οὕτως, ἐπανερχομένης τῆς ἀπὸ τινος δυσαρέστου τοῦ πατριαρχείου καταστάσεως εἰς τὸ πρότερον κανονικὸν αὐτῆς σημεῖον, καθά, συνωδὰ ταῖς ἡμετέραις εὐχαῖς, διαγορεύει ὁ ὑψηλὸς τεσκερές, πρῶτιστον μὲν καθήκον ἡγούμεθα νὰ καθικετεύσωμεν τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα ὅπως ὑποβάλῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς Α.Α.Μ. τοῦ σουλτάνου τὰς διαπύρους καὶ ταπεινάς εὐχαριστίας ἡμῶν τε καὶ παντὸς τοῦ πιστοῦ καὶ ἀφοσιω-

μένου αὐτῷ ἔθνους τῶν Ῥωμαίων καὶ διαβεβαιώσῃ τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ὅτι ἀνεπίληστος ἔσται παρὰ τῷ ἔθνει ἡμῶν ἡ νέα αὕτη ἐνδειξίς τῆς πρὸς περιφρούρησιν τῶν δικαίων καὶ προνομίων τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας διηνεκοῦς αὐτῆς μερίμνης.

Ἐπὶ δὲ τούτῳ, ἀποστέλλοντες ἐγκυκλίους συνιστώσας ὅπως τὸ ἔθνος ἅπαν εὐχεται διηνεκῶς ὑπὲρ τῆς Α.Α.Μ. τοῦ σουλτάνου καὶ τῶν πεφωτισμένων αὐτοῦ ὑπουργῶν, συγκαλοῦμεν, συνωδὰ τοῖς κανονισμοῖς, τὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν, ἥτις πρὸς τῇ ἐκλογῇ τοῦ νέου πατριάρχου ἐπιληφθήσεται καὶ τῆς ἀνατεθειμένης αὐτῇ, ὡς ἀνωτέρω δεδῆλωται, ἐντολῆς.

Τῇ 12 μαΐου 1300 (1884), 29 ρετζέπ 1301.

ΜΓ'.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ Ι. ΣΥΝΟΔΟΥ.

Ἀριθ. Πρωτ. 1098.

Πανιερώτατε καὶ θεοπρόβλητε μητροπολίτα.
ἐς Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἡμῖν ἀδελφε
κύριε. τὴν φίλην ἡμῖν αὐτῆς πανιερότητα ἀ-
δελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμεθα. Γνωστοῦ ὄντος καὶ τῇ αὐ-
τῆς πανιερότητι τοῦ πρὸ τινος ἀναφύοντος μεταξὺ τῆς Ὑψ.
πύλης καὶ τῶν πατριαρχείων ζητήματος, καθ' ὃ προνόμια
τινα καὶ δίκαια τῆς ἐκκλησίας πανάρχαια διεσπλεοντο, μετὰ
πλείστης ὁσῆς εὐχαριστήσεως ἀναγγέλλομεν αὐτῇ ὅτι ἡ σε-
βαστὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, εὐμενῶς εἰσακούσασα τῶν ἐ-
πανειλημμένων εὐχῶν καὶ θερμῶν παρακλήσεων τῆς ἐκκλησίας
καὶ τοῦ γένους ἡμῶν, ἡδρόκησεν ἐν τῇ φιλοστοργῇ αὐτῆς με-

ρίμνη καὶ ἀγαθότητι ἵνα τὰ μὲν ἄλλα ἐπιβραβεύσῃ ἡμῖν τὸ καθεστὼς ἀναλλοίωτον, ἐπαφῇ δὲ τῇ ὅσον οὕτω συγκροτηθεῖσα ἐκλογικῇ τοῦ νέου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου συνελεύσει τὴν ἐξεύρεσιν τρόπου λύσεως τοῦ περὶ διαδικασίας τῶν ἐγκληματούντων ἱερέων ἐκκρεμοῦς ἔτι μένοντος ζητήματος, καθὰ ἐπὶ λέξεως ἀναφέρεται ἐν τῷ διαβιβασθέντι εἰς τὰ πατριαρχεῖα ὑψηλῷ τεσκερὲ τῆς ἡ' τρέχοντος, ἔχον οὕτω· «Ἐπειδὴ δὲ, τῆς διαδικασίας τῶν ἐγκληματούντων ἱερέων, καλογήρων, καὶ καλογραιῶν ὑπαγομένης τῇ δημοσίᾳ ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ, τῆς δὲ ἄλλως πως ἐκτελέσεως ταύτης μὴ ἐπιτρεπομένης, ὡς δημιουργούσης ἐξαιρετικόν τι ὡς πρὸς τοῦτο σύστημα, ἐπάναγκες ἵνα συμβιβασθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο μετὰ τῶν γενικῶν νόμων τοῦ κράτους, φυλαττομένου ἅμα καὶ τοῦ πρὸς τὸ ἱερατικόν τοῦ κλήρου ἀξίωμα ὀφειλομένου σεβασμοῦ». Οὕτω τοίνυν, τῆς ἐκκλησίας ἐπανερχομένης εἰς τὴν κανονικὴν αὐτῆς τάξιν καὶ λειτουργίαν, κοινῇ τῶν δύο σωμάτων ἐγκρίσει γράφοντες διὰ τῆς παρούσης ἐκκλησιαστικῆς ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς, πρῶτον πάντων προαγόμεθα συστήσασθαι τῇ τε αὐτῆς πανιερότητι καὶ τοῖς εὐλογημένοις αὐτῆς χριστιανοῖς ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν φιλόλαον ἡμῶν ἀνακτα σουλτάν Ἀπδούλ Χαμίτ χάν καὶ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ κυβέρνησιν, ἧς περ καὶ ἡ ἐκκλησία ἔσπευσεν ἵνα καθυποβάλῃ, εἴτα δὲ, προκειμένης τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀναδεξομένου τὴν ὀριστικὴν διακυβέρνησιν τοῦ ἁγιοτάτου οἰκουμενικοῦ θρόνου, προτρεπόμεθα ἵνα ἐν συνειδήσει καὶ ἐκτιμήσει τῆς σπουδαιότητος τοῦ πράγματος, ἐξ οὗ ἡρτῆται ἡ εὐκλεία τῆς ἐκκλησίας, σκέψῃται προσηκόντως ἐν τῇ γνωμοδοτήσει περὶ τοῦ ἀναχθησομένου εἰς τὴν ἀνωτάτην ταύτην περιωπὴν προσώπου, ἔχουσα ἐν τούτῳ ὁδηγὸν καὶ γνώμονα τὰ τρία σχετικὰ ἄρθρα τοῦ περὶ ἐκλογῆς πατριάρχου κεφαλαίου τῶν ἐθνικῶν κανονι-

σμών, ἐν οἷς ὀρίζονται καὶ διατυποῦνται σαφῶς τὰ προσόντα κατὰ τε τὸ ἐκκλησιαστικόν καὶ τὸ πολιτικόν μέρος, ὑφ' ὧν ἀνάγκη ἵνα περικοσμηθῇ τὸ τὴν πατριαρχικὴν ἀξίαν περιβληθὸς πρόσωπον· ὄντινα δὲ ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἱεραρχῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου οἶδεν ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ ὀρθῇ συνειδήσει κεκτημένον ὄντως τὰ ἐν τῷ κανονισμῷ διαγεγραμμένα προσόντα καὶ ἄξιον ἐγκρίνει κυβερνήτην τοῦ σκάφους τῆς ἐκκλησίας, τούτου τὸ ὄνομα σημειώσασα ἐν δελτίῳ ἰδιαιτέρῳ, πέμψῃ ἐντὸς τῆς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ὀριζομένης τεσσαρακονθήμερου προθεσμίας, ἀρχομένης ἀπὸ τῆς 16' τοῦ παρόντος μηνός, γινώσκουσα ὅτι πλέον ταύτης οὐ παραταθήσεται ἡ ἐκλογή. Εἰδυῖα δὲ καὶ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ἀπαιτεῖται ἵνα ὑπάρχῃ μυστικὴ ἢ γνωμοδοτήσεις αὐτῆς, ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς ὅπως τὸ μὲν δελτίον περιέχῃ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλεκτοῦ αὐτῆς ἄνευ ὑπογραφῆς, ἐν δὲ τῷ πρὸς ἡμᾶς γράμματι, ἐν ᾧ περικλείσει τὸ δελτίον, ἐσφραγισμένον τρισσῶς τῇ σφραγίδι αὐτῆς μηδεμίαν ποιῆται μνείαν μήτε τοῦ ἐν τῷ δελτίῳ ὀνόματος, μήτε ἄλλης τινὸς ὑποθέσεως, ἀλλ' ἔξωθεν μόνον παρὰ τῇ ἐπιγραφῇ σημειώσῃ ὅτι «περιέχει τὸ δελτίον».

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς ἐπαρχίας ταύτης δέον, κατὰ τὸν κανονισμόν, ἵνα παρευρεθῇ ἐν τῇ ἐκλογικῇ συνελεύσει ἀντιπρόσωπος λαϊκός, προτρεπόμεθα αὐτὴν ὅπως συγχρόνως, γνωστοποιήσασα τοῖς προκρίτοις καὶ λοιποῖς χριστιανοῖς ἐπαρχιώταις αὐτῆς, φροντίσῃ καὶ ἐπιστατήσῃ ἵνα ἢ αὐτόθεν ἀποσταλῇ ἢ ἐντεῦθεν διορισθῇ ὑπ' αὐτῶν τὸ ἀντιπροσωπεῦσον τὴν ἐπαρχίαν ταύτην λαϊκὸν πρόσωπον, ὅπερ, ἐμφανισθὲν πρὸς ἡμᾶς ἐντὸς τῆς τεσσαρακονθήμερου προθεσμίας μετὰ συστατικῆς ἀναφορᾶς αὐτῶν ἐπιβεβαιωμένης παρὰ τῆς αὐτῆς πανιερότητος καὶ χορηγούσης αὐτῷ ῥητῶς πρὸς τῇ ἄλλῃ ἐντολῇ καὶ τὴν πληρεξουσιότητα τοῦ ἀσχοληθῆναι καὶ εἰς τὸ περὶ διαδικασίας

τῶν ἱερέων ζήτημα, ὡς προεῖρηται, προσκληθήσεται ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀπεκδεχόμεθα ἐν τάχει τὴν ἀδελφικὴν αὐτῆς ἀπάντησιν. Εἶεν δὲ τὰ ἔτη αὐτῆς θεόθεν ὅτι πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτήρια.

Ἀποδ' μαΐου ιβ'.

Ὁ τοποτηρητὴς τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου

- † Ἐφέσου ἀΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός
 † ὁ Ἡρακλείας ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός
 † ὁ Νικομηθείας ΦΙΛΟΘΕΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός
 † ὁ πρόεδρος Νικαίας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπ. ἀδελφ.
 † ὁ Ἰωαννίνων ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός
 † ὁ πρόεδρος Ἀδρυμπεύχου ΜΕΘΟΔΙΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπ. ἀδελφ.
 † ὁ Ἀγκύρας ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός
 † ὁ Βιζύης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός
 † ὁ Γρεβενῶν ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός
 † ὁ Χαλεπίου ΔΩΡΟΘΕΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός
 † ὁ Καρπάθου ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΜΕΡΟΣ Α'.

- α) Τακρίριον πατριάρχου ὑπὸ ἡμερομηνίαν 19 φεβρουαρίου 1883 περὶ ἀστικῶν καὶ ποινικῶν δικῶν τοῦ κλήρου σελ. 5
 β) Ἀπάντησις τοῦ ὑπουργείου τῶν θρησκευτικῶν ὑπὸ ἡμερ. 31 μαρτίου 1883 » 8
 γ) Τακρίριον τοῦ πατριάρχου ὑπὸ ἡμερ. 13 ἀπριλίου περὶ δικῶν τοῦ κλήρου » 9
 δ) Ἀρζ Μαχζάριον τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν δύο σωματίων ὑπὸ ἡμερ. 27 μαΐου 1883 περὶ τῶν προνομίων » 12
 ε) Ἀπάντησις τοῦ ὑπουργείου τῶν θρησκευτικῶν ὑπὸ ἡμερ. 26 μαΐου 1883 περὶ δικῶν τοῦ κλήρου » 17
 ς) Ἀπάντησις τοῦ ὑπουργείου τῶν θρησκευτικῶν ὑπὸ ἡμερ. 31 μαΐου 1883 περὶ τῶν προνομίων » 20
 ζ) Τακρίριον πατριάρχου ὑπὸ ἡμερ. 8 ἰουνίου ἀπαντητικὸν εἰς τὰ δύο ἀνωτέρω ἔγγραφα » 25
 η) Τακρίριον πατριάρχου ὑπὸ ἡμερ. 21 ἀπριλίου 1883 περὶ διατροφῶν » 27
 θ) Ἀπάντησις τοῦ ὑπουργείου τῶν θρησκευτικῶν ὑπὸ ἡμερ. 23 μαΐου 1883 περὶ διατροφῶν » 30
 ι) Τακρίριον ἥτοι ὑπόμνημα περὶ τῶν προνομίων ὑπὸ ἡμερ. 14 ἰουλίου 1883 » 32
 ια) Τακρίριον πατριάρχου ὑπὸ ἡμερ. 12 νοεμβρίου 1883 » 60

ΜΕΡΟΣ Β'.

α) Πρώτη παραίτησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος	σελ. 65
β) Μαζβατᾶς τῶν δύο σωμάτων	» 66
γ) Τεσκερὲς τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν	» 67
δ) Δευτέρα παραίτησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος	» 68
ε) Τεσκερὲς τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν	» 69
(Προσάρτημα) πρακτικὸν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου	» 77
ς) Ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τῆς συνεδριάσεως τῆς 26 δεκεμβρίου 1883	» 84
ζ) Ἰδιαίτερα σημειώματα (χουσουσιὰ) τῆς Α. Θ. Παναγιότητος	» 85
η) Ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τῆς συνεδριάσεως τῆς 29 δεκεμβρίου 1883	» 87
θ) Τρίτη παραίτησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος	» 88
ι) Ἰδιωτικὴ ἐπιστολὴ τῆς Α. Θ. Π. τῇ Α. Ε. τῷ Μαυρογένει πασσᾶ (μετάφρασις ἐκ τοῦ τουρκικοῦ)	» 89
ια) Ἀπόφαισις τῶν δύο σωμάτων τῆς 12 ἰανουαρίου	» 90
ιβ) » » » » 18 »	—
ιγ) Ἐπιστολὴ τῆς Α. Θ. Π. τῷ σεβασμιωτάτῳ ἀγ. Ἐφέσου (Προσάρτημα)	» 92
ιδ) Ἀπόρρητος ἐπιστολὴ τῆς Α. Θ. Π. πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Μαυρογένη πασσᾶν (μετάφρασις ἐκ τοῦ τουρκικοῦ)	» 93
ιε) Ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τῆς συνεδριάσεως τῆς 15 φεβρουαρίου 1884	» 94
ις) Ὑπόμνημα τῶν δύο σωμάτων	» 97
ιζ) Ἐπιστολὴ τῆς Α. Θ. Π. ἐπικριτικὴ τοῦ ὑπομνήματος	» 132
ιη) Ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τῆς συνεδριάσεως τῆς 23 φεβρ.	» 135
ιθ) » » » » 26 »	—
κ) Πατριαρχικὸν ταχίριον συνοδεῦσαν τὸ ὑπόμνημα	» 144

κα) Ἐπιστολὴ τῆς Α. Θ. Π. περὶ ἀναβολῆς τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ὑπομνήματος	σελ. 148
κβ) Ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τῆς συνεδριάσεως τῆς 7 μαρτίου	» 149
κγ) Ἀπάντησις τῆς Α. Θ. Π.	» 150
κδ) Ἰδιωτικὰ σημειώματα (χουσουσιὰ) τῆς Α. Θ. Π. πρὸς τὸν μέγαν βεζίρην (μετάφρασις ἐκ τοῦ τουρκικοῦ)	» 152
κε) Ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τῆς συνεδριάσεως τῆς 20 μαρτίου 1884	» 154
κς) Ἀπάντησις τῆς Α. Θ. Π.	» 155
κζ) Ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τῆς 21 μαρτίου	» 156
κη) Ἐπιστολὴ τῆς Α. Θ. Π. περὶ τοῦ βερατίου (Προσάρτημα)	» 157
κθ) Ἐκθεσις τῆς Α. Θ. Π. περὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν	» 158
λ) Τεσκερὲς συνοδεύων τὸ αὐτοκρατορικὸν βεράτιον	» 159
λα) Ἐνσφράγιστος γνώμη τῆς Α. Θ. Π. (Προσάρτημα) σχέδιον ἀπαντητικοῦ ταχίριου	» 174
λβ) Ἐπιστολὴ τῆς Α. Ε. τοῦ Μαυρογένους πασσᾶ	» 177
λγ) Ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τῆς συνεδριάσεως τῆς 29 μαρτίου	» 178
λδ) Ἰδιωτικὴ ἐπιστολὴ (χουσουσιὰ) τῆς Α. Θ. Π. (μετάφρασις ἐκ τοῦ τουρκικοῦ)	» 181
λε) Ὅριστικὴ παραίτησις τῆς Α. Θ. Π.	» 184
λς) Μαζβατᾶς τῶν δύο σωμάτων	» 186
λζ) Τεσκερὲς ἀποδεχῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ τοποτηρητοῦ	» 187
λη) Ὑψηλὸν βουγιουρλτῆ	» 188
λθ) Αἵτησις πατριαρχοῦ περὶ συστάσεως δικαστηρίου (Ἀπάντησις)	» 189
μ) Ταχίριον τῶν πατριαρχείων ἀπαντητικὸν εἰς τὸ βουγιουρλτῆ	» 190
μα) Τεσκερὲς ἀπαντητικὸς εἰς τὸ ἀνωτέρω ταχίριον	» 191
μβ) Ἀνταπάντησις τῶν πατριαρχείων	» 193
μγ) Ἐγκύκλιος τῆς Ἱ. Συνόδου	» 197

ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

- σελ. 74 στ. 2 κοινούς γρ. κοινούς πολιτικούς
» 88 » 17 νὰ παρακαλέσω γρ. νὰ παρακαλέσω αὐθις
» 91 » 1 ὁμῖν γρ. ἡμῖν
» 117 » 5 1877 γρ. 1867
» 164 » 11 εὐγενῇ γρ. εὐμενῇ
» 179 » 12 προνομικαῖς γρ. προνομιακαῖς
» 182 » 7 τὸ κατὰ τοῦ γρ. τὸ κατὰ τῶν
» 184 » 1 καὶ οὐδένα γρ. ὡς οὐδένα
» 187 » 8 παρὰ τῆς ὑψηλότητός της γρ. τὴν ὑψηλὴν της
» 191 » 10 ἀποστολικοῦ γρ. ἀποστολικοῦ οἰκουμενικοῦ
» 198 » 24 εἰς παρεννοήσεις γρ. εἰς παρεννοήσεις ὅσον ἀφορᾷ
τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος.

SISMANOGLIO
MEGARÒ

SISMANOGLIO
MEGARÒ

 SISMANOGLIO

SISMANOGLIO
MILANO